

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY ŻMIGRÓD NA LATA 2022-2032

ŻMIGRÓD

Autorzy opracowania:

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Żmigród na lata 2022-2032 opracowany został przez zespół specjalistów Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju, w składzie:

- Małgorzata Damińska,
- Emilia Jereczek,
- Tomasz Michałowicz,
- Iwona Nowacka,
- Karol Pacholak,
- Irma Kuznetsova – kierownik projektu.

Zespół autorski wspierali pracownicy Urzędu Miejskiego w Żmigrodzie oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

GINA ŹMIGRÓD

ŹMIGRÓD

Urząd Miejski w Żmigrodzie
Plac Wojska Polskiego 2-3
55-140 Żmigród

tel.: 71 385 30 57

e-mail: urząd@zmigrod.com.pl

**WIELKOPOLSKA AKADEMIA
NAUKI I ROZWOJU
oraz
KRAJOWY INSTYTUT JAKOŚCI JOANNA
MICHAŁOWSKA**

 **Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju**

ul. Grochowska 35
60-277 Poznań

tel.: 61 6 221 221

e-mail: info@wanir.edu.pl

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	3
1. WPROWADZENIE.....	5
2. DELIMITACJA OBSZARU REWITALIZACJI	7
3. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	12
3.1. Wprowadzenie	12
3.2. Struktura przestrzenno-funkcjonalna.....	12
3.3. Przyczyny degradacji obszaru	14
3.3.1. Sfera społeczna	14
3.3.2. Sfera gospodarcza.....	19
3.3.3. Sfera środowiskowa	21
3.3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	25
3.3.5. Sfera techniczna.....	28
3.4. Lokalne potencjały obszaru	32
3.5. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	40
4. OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI	41
5. CELE REWITALIZACJI I ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	43
6. OPIS POWIĄZAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE KRAJU, WOJEWÓDZTWA I GMINY	45
7. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	53
7.1. Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	54
7.2. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	74
8. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	77
8.1. Kompleksowość programu	77
8.2. Koncentracja programu	77
8.3. Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych	78
8.3.1. Komplementarność problemowa	79
8.3.2. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna.....	80
8.3.3. Komplementarność międzyokresowa	81
8.3.4. Komplementarność źródeł finansowania	83
8.3.5. Komplementarność przestrzenna.....	84
9. RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	85

10. WDRAŻANIE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	88
10.1. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji	88
10.2. Koszty zarządzania	89
10.3. Ramowy harmonogram realizacji programu	90
11. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA W PROCESIE REWITALIZACJI.....	91
12. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	95
12.1. Monitoring programu.....	95
12.2. Ocena skuteczności działań rewitalizacyjnych	96
12.3. System wprowadzania modyfikacji do programu	97
13. OKREŚLENIE ZMIAN W UCHWAŁACH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 21 UST. 1 USTAWY Z DNIA 21 CZERWCA 2001 R. O OCHRONIE PRAW LOKATORÓW, MIESZKANIOWYM ZASOBIE GMINY I O ZMIANIE KODEKSU CYWILNEGO	97
14. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWALE DOT. KOMITETU REWITALIZACJI	98
15. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI.....	98
16. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	98
16.1. Wskazanie zakresu zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	98
16.2. Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany	99
17. ZAŁĄCZNIKI	100
Załącznik 1: Diagnoza obszaru Gminy służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	100
Załącznik 2: Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji	100
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna.....	100
Spis tabel.....	101
Spis rysunków	102

1. Wprowadzenie

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, **REWITALIZACJA** stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Dotychczasowy proces rewitalizacji w Gminie Żmigród prowadzony był w oparciu o **Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Żmigród na lata 2016-2020**, który opracowany został na podstawie:

- Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.),
- Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z 3 lipca 2015 r. wydanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju,
- Wytycznych programowych IZ RPO WD dotyczących zasad przygotowania lokalnych programów rewitalizacji (lub dokumentów równorzędnych) w perspektywie finansowej 2014-2020 jako podstawy udzielania wsparcia z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 przyjętych 28 grudnia 2015 r. uchwałą nr 1622/V/15 przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Żmigród na lata 2016-2020 skupiał się na określonej wizji: „Wzmocnienie i ożywienie prorozwojowego potencjału Gminy Żmigród, opartego o rewitalizację obszaru kryzysowego, obejmującego centralną i północną część miasta Żmigród” oraz doprecyzowanych celach:

- Cel szczegółowy 1. Poprawa warunków socjalnych i społecznych mieszkańców Gminy Żmigród.
- Cel szczegółowy 2. Wzrost efektywności wykorzystania potencjału turystycznego Gminy Żmigród.
- Cel szczegółowy 3. Dostosowanie infrastruktury technicznej do istniejących potrzeb mieszkańców Gminy Żmigród.

Zmiana podejścia oraz uchwalenie ustawy wpłynęło na kształtowanie się polityki związanej z rewitalizacją. Poprzednie programy rewitalizacyjne powstawały w oparciu o ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, natomiast obecne ustosunkowują się do ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Perspektywa unijna 2021-2027 dopuszcza realizację działań rewitalizacyjnych w oparciu o Lokalny Program Rewitalizacji do 2023 roku, natomiast od 2024 roku wymagany dokumentem, na podstawie którego gmina posiada możliwość ubiegania się o dofinansowanie jest Gminny Program Rewitalizacji. Zmiana uwarunkowań legislacyjnych została także uwarunkowana potrzebą większej partycypacji społecznej wpływającej na wnikliwszą analizę problemów na określonym obszarze działania.

Zmieniający się sposób rozumienia procesów rewitalizacji oraz doświadczenia polskich samorządów w tym zakresie, przyczyniły się do widocznej zmiany podejścia w metodyce wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych.

Coraz częściej działania rewitalizacyjne odznaczają **wieloaspektowy i zintegrowany charakter**. Wzmocnienie roli interesariuszy rewitalizacji z jednoczesnym zwiększeniem partycypacji społecznej sprawiło, że Gminny Program Rewitalizacji stał się kluczową pozycją w systemie dokumentów strategicznych jednostek samorządu terytorialnego.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Żmigród na lata 2022-2032, opracowany w oparciu o Ustawę o rewitalizacji, stanowi dla Gminy Żmigród zaawansowane narzędzie, które w sposób **ciągły, uporządkowany i spójny**, nie tylko wyprowadzi ze stanu kryzysowego obszar zdegradowany, ale będzie także przeciwdziałać pogłębianiu się negatywnych zjawisk zdiagnozowanych na tym obszarze oraz zapobieganie realizacji zagrożeń.

By móc niniejszy program traktować jako narzędzie praktyczne i zrozumiałe, konieczne jest wyjaśnienie kluczowych pojęć z zakresu rewitalizacji, które będą pojawiać się na każdym etapie dokumentu:

INTERESARIUSZE REWITALIZACJI – to w szczególności: mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego; podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą; podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne; jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne; organy władzy publicznej oraz podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

KOMITET REWITALIZACJI – stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

OBSZAR REWITALIZACJI – to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby jej mieszkańców. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

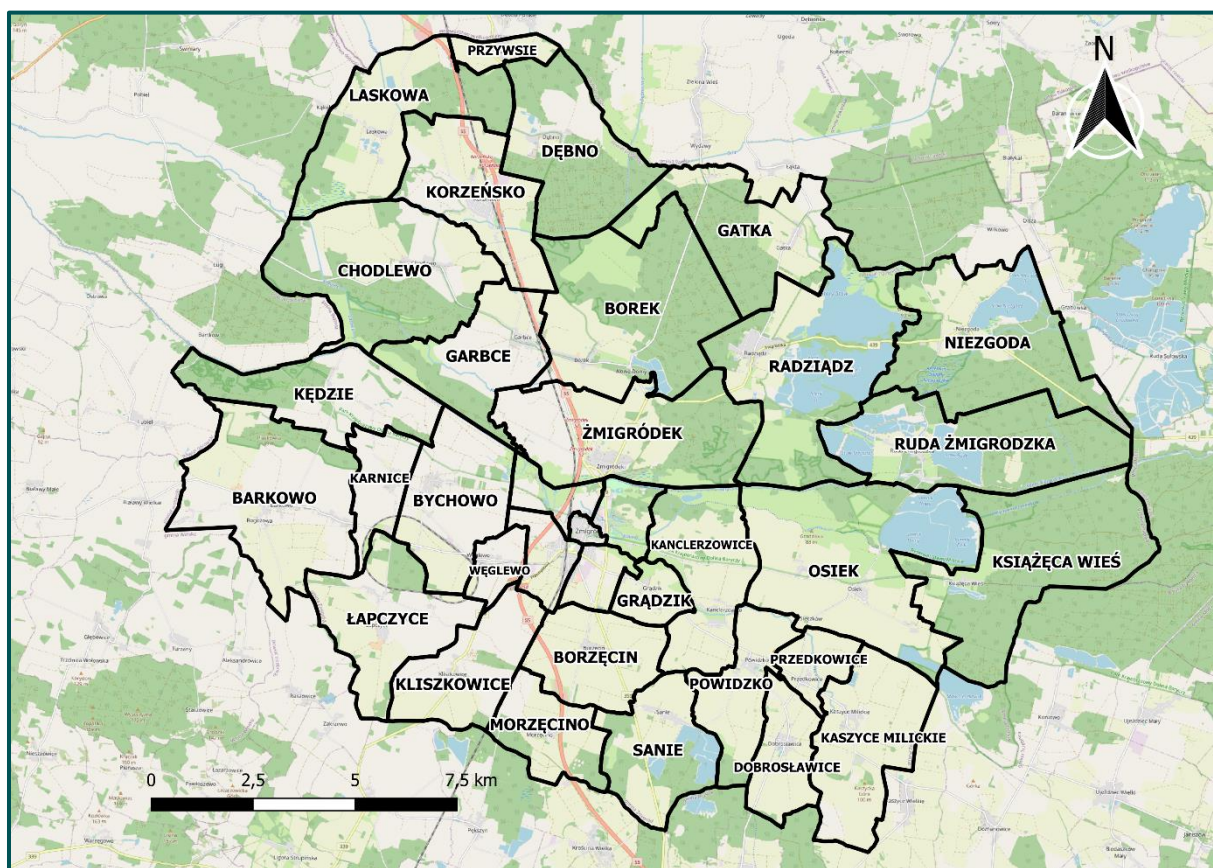
Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji zawiera szczegółowy opis procedury, która prowadzi do uchwalenia w gminie Gminnego Programu Rewitalizacji.

2. Delimitacja obszaru rewitalizacji

Podstawę prawną dla wyznaczonego w gminie Żmigród obszaru rewitalizacji stanowi Uchwała nr 0007.XXXV.446.2022 Rady Miejskiej w Żmigrodzie z dnia 31 marca 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Żmigród.

Zgodnie z metodyką prac przyjętą na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego, w pierwszej kolejności dokonano podziału gminy Żmigród na niepodzielne jednostki analityczne. W części wiejskiej granice jednostek analitycznych wyznaczono na podstawie podziału administracyjnego gminy, natomiast miasto podzielono dodatkowo na 5 mniejszych jednostek, jednolitych pod względem przestrzenno-funkcyjnym. Na skutek tego uzyskano 35 jednostek analitycznych.

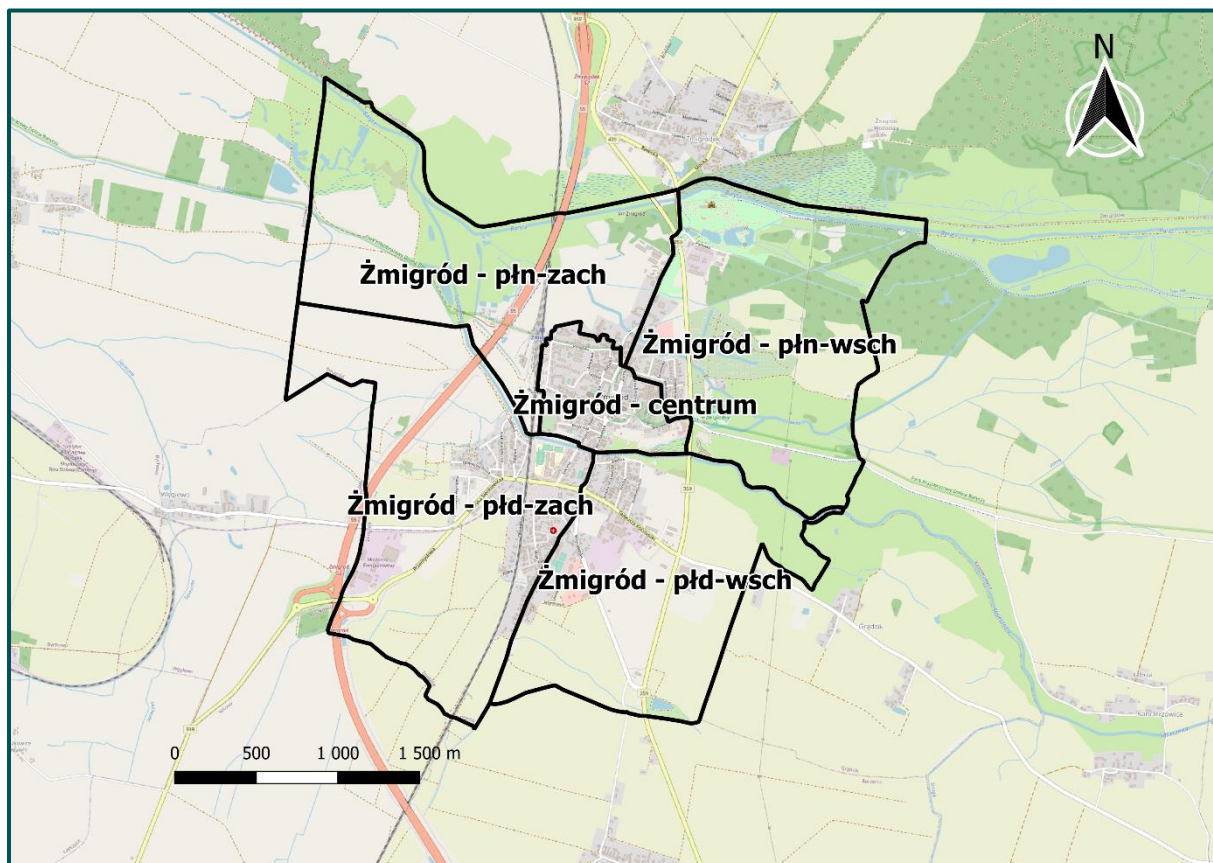
Rysunek 1. Jednostki analityczne wyznaczone na terenie gminy Żmigród.

Źródło: opracowanie własne.

Podział ten podyktowany został również spełnieniem kryterium ustawowego wyrażonego w art. 10 ust. 2 Ustawy o rewitalizacji, który brzmi: „Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy”.

Rysunek 2. Podział Miasta Żmigród na jednostki analityczne, spełniające wymóg ustawy tzw. zasady 20/30.

Źródło: opracowanie własne.

W kolejnym kroku zebrano i obliczono dla tych jednostek wskaźniki opisujące sferę: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną. Na ich podstawie wyznaczono wskaźniki syntetyczne, które posłużyły do określenia natężenia zjawisk kryzysowych dla każdej ze sfer. Zgodnie z przyjętą metodyką, do obszaru zdegradowanego włączone mogły zostać jednostki analityczne, których wskaźnik syntetyczny w sferze społecznej był niższy niż 0 oraz, dla których zidentyfikowano nagromadzenie negatywnych zjawisk w przynajmniej jednej z pozostałych sfer. Poniższa tabela przedstawia jednostki analityczne, które spełniały powyższe kryteria wraz z wartością wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej oraz oznaczeniem występowania negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej (gdzie „-” oznacza występowanie negatywnych zjawisk, a „+” ich brak). Były to jednostki: **Kanclerzowice, Książęca Wieś, Kaszyce Milickie, Łapczyce, Barkowo, Węglewo, Korzeńsko, Żmigródek, Radziądz, Żmigród - centrum, Garbce, Dobrosławice.**

Tabela 1. Obszary zdegradowane na terenie gminy Żmigród, tj. jednostki, dla których wskaźnik syntetyczny Perkala przyjął w sferze społecznej wartości poniżej 0 oraz dla których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych w co najmniej jednej z pozostałych sfer.

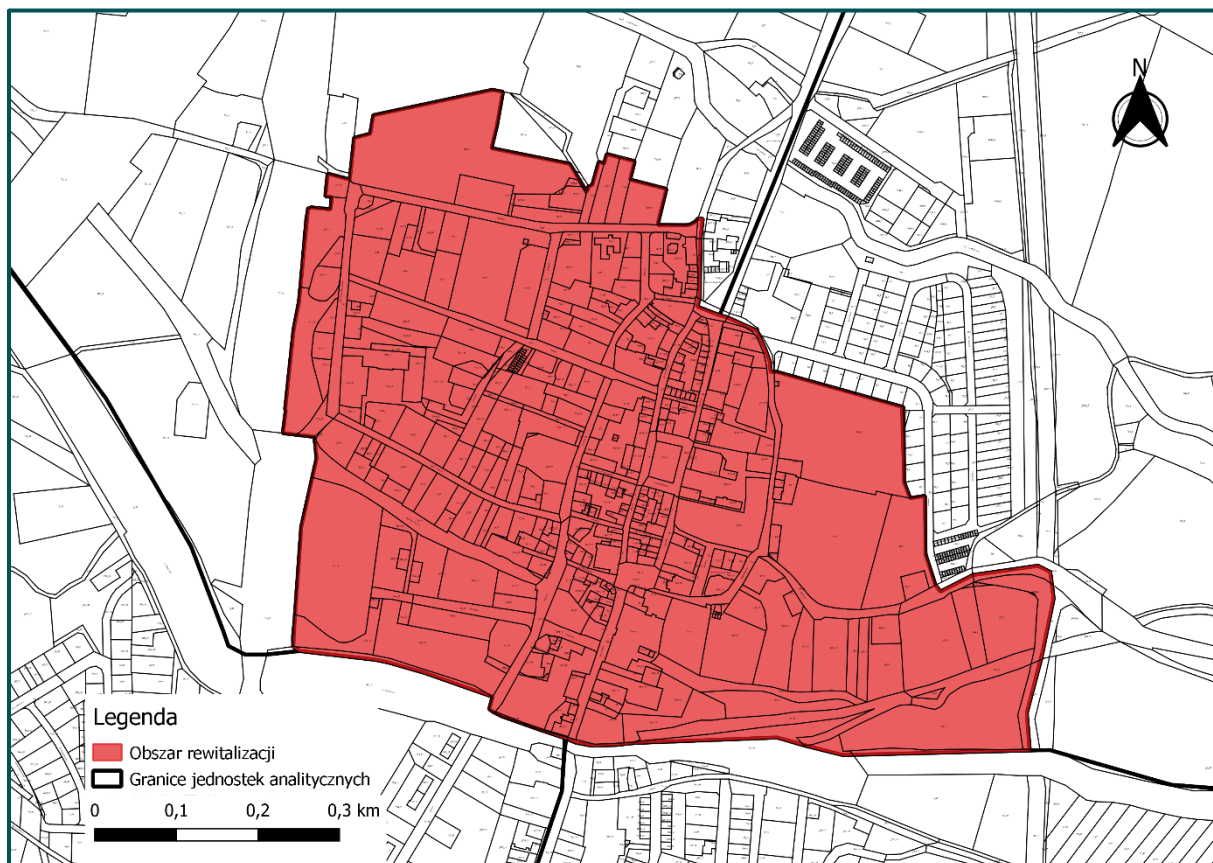
Jednostka analityczna	wskaźnik syntetyczny zjawisk w sferze społecznej	zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej	zjawiska kryzysowe w sferze środowiskowej	zjawiska kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	zjawiska kryzysowe w sferze technicznej
Kanclerzowice	-0,919	+	+	-	+
Książęca Wieś	-0,578	+	-	+	+
Kaszyce Milickie	-0,497	+	+	-	+
Łapczyce	-0,475	+	+	-	-
Barkowo	-0,423	-	+	-	+
Węglewo	-0,274	+	-	+	-
Korzeńsko	-0,154	+	+	-	+
Żmigródek	-0,119	-	-	+	-
Radziądz	-0,092	+	+	-	+
Żmigród - centrum	-0,062	-	+	-	-
Garbce	-0,039	+	-	-	+
Dobrosławice	-0,022	+	-	-	-

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Żmigród.

W konsekwencji dało to podstawę do zakwalifikowania ich do obszaru zdegradowanego o powierzchni 0,2% całej gminy oraz 26,7% ludności. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. W związku z przekroczeniem dopuszczalnej liczby ludności i powierzchni obszaru niemożliwe było objęcie procesem rewitalizacji całego obszaru zdegradowanego. Dlatego należało podjąć działania na rzecz wyznaczenia obszaru o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, zmagającego się z problemami w pozostałych sferach oraz będącego kluczowym dla rozwoju lokalnego.

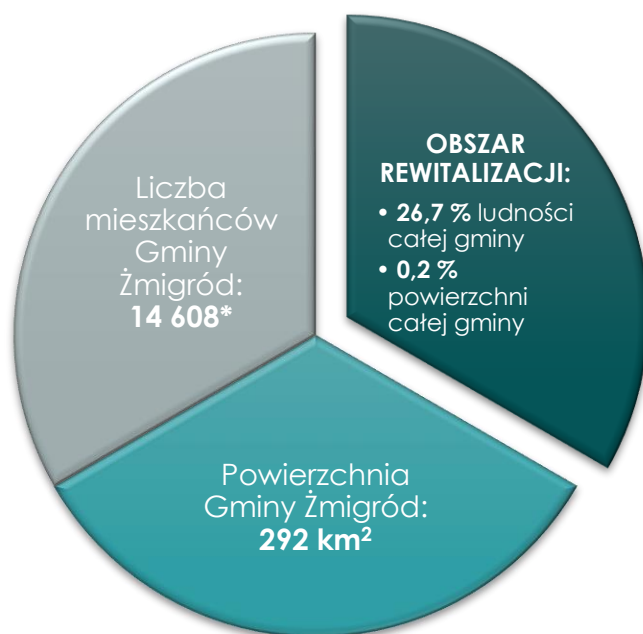
Z tego względu, jako obszar rewitalizacji w gminie Żmigród wyznaczono jednostkę analityczną **ŻMIGRÓD - CENTRUM**, obejmującą swym zasięgiem: ul. Akacjową, ul. Kolejową, ul. Konopnickiej, ul. Kościelną, ul. Lipową, ul. Poprzeczną, ul. Powstańców Styczniowych, ul. Rybacką, ul. Stefana Batorego, ul. Szklaną, ul. Wąską, ul. Wiejską, ul. Wileńską, ul. Wrocławską, ul. Zamkową.

Rysunek 3. Obszar rewitalizacji w gminie Żmigród.

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla gminy Żmigród.

Położenie obszaru ŻMIGRÓD – CENTRUM w centralnej części gminy odgrywa kluczową rolę stanowiąc duży potencjał rozwojowy przekładający się na możliwość uzupełnienia istniejących funkcji, takich jak zabudowa mieszkaniowa w dużej mierze wielorodzinna oraz zabudowa handlowo-usługowa. Potencjał zwiększa rozmieszczenie placówek oświaty czy administracji, a także usług społecznych. W centralnej części Żmigrodu zaspokajane są potrzeby usługowe, oświatowe oraz zarobkowe nie tylko mieszkańców samego Żmigrodu, ale również mieszkańców okolicznych terenów wiejskich.

**Dane dotyczące liczb mieszkańców uwzględniają tylko dane podane przez GUS, a nie uwzględniają rejestrów mieszkańców prowadzonych przez gminę.*

Wyznaczony obszar rewitalizacji spełnia wymogi formalne określone w ustawie o rewitalizacji: jego powierzchnia stanowi 0,2% (0,584 km²) powierzchni całej gminy i jest zamieszkiwany przez 26,7% (3 901 osób) ludności całej gminy.

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

3.1. Wprowadzenie

Diagnoza szczegółowa opracowana w niniejszym rozdziale dotyczy **wyznaczonego obszaru rewitalizacji ŻMIGRÓD - CENTRUM**, obejmującego swym zasięgiem: ul. Akacjową, ul. Kolejową, ul. Konopnickiej, ul. Kościelną, ul. Lipową, ul. Poprzeczną, ul. Powstańców Styczniowych, ul. Rybacką, ul. Stefana Batorego, ul. Szklaną, ul. Wąską, ul. Wiejską, ul. Wileńską, ul. Wrocławską, ul. Zamkową.

Celem diagnozy szczegółowej **jest zbadanie występujących zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji wraz ze wskazaniem ich przyczyny**, a także lokalnych potencjałów, które ułatwią rozwiązanie istniejących problemów.

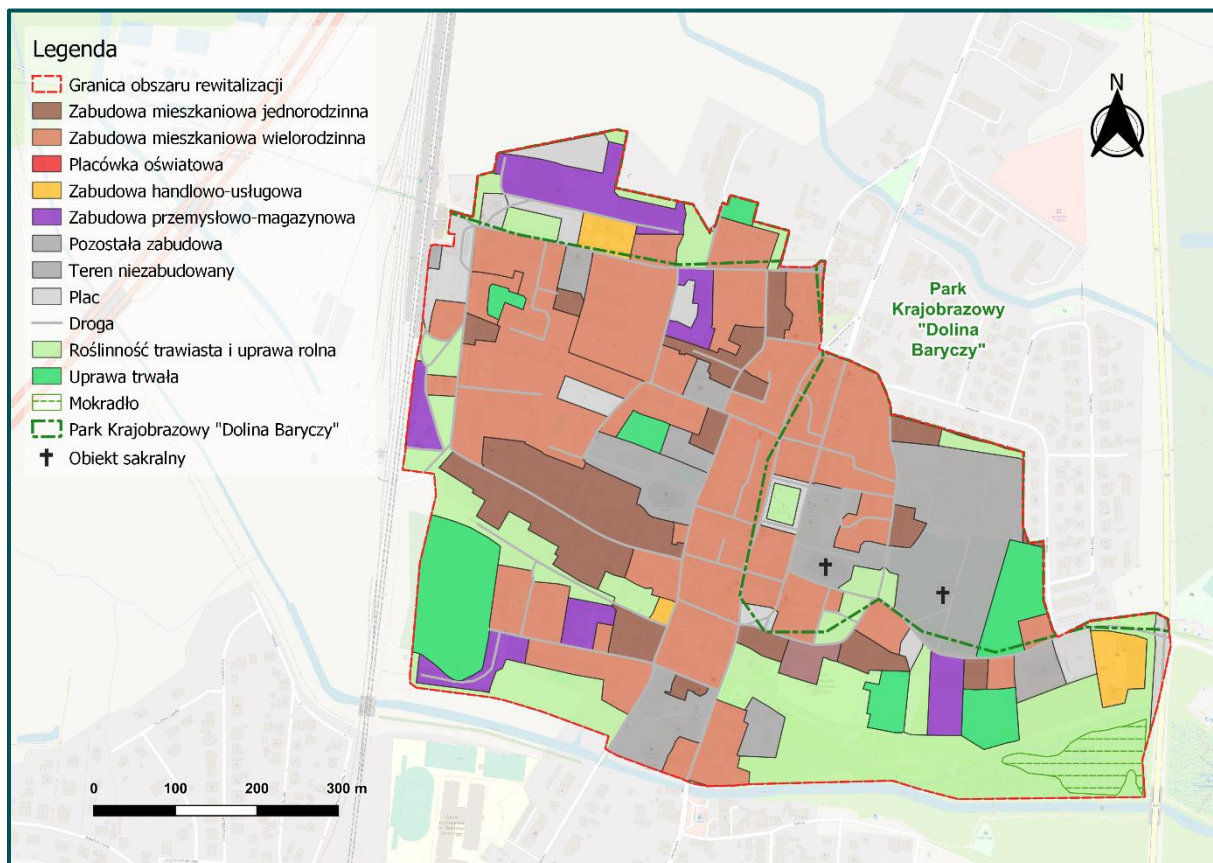
Problemy, trendy i tendencje opisane za pomocą twardych danych ilościowych, uszczegółowione zostały analizą jakościową, w której wykorzystano szeroko rozumiane metody diagnostyczne (w tym wywiady, dyskusje, rozmowy, warsztaty) zapewniając tym samym **włączenie interesariuszy rewitalizacji** już na etapie diagnozowania.

3.2. Struktura przestrzenno-funkcjonalna

Wyznaczony w gminie Żmigród obszar rewitalizacji określić należy jako teren wielofunkcyjny. Jego położenie w ścisłym centrum gminy determinuje charakter struktury przestrzenno-funkcjonalnej, który zgodnie ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żmigród pełni funkcję terenu posiadającego **duży potencjał rozwojowy w zakresie walorów kulturowych**.

Obszar podlegający rewitalizacji posiada znaczącą ilość terenów mieszkaniowych i usługowych w kontekście całej gminy. Należy również uwzględnić inne możliwości rozwojowe wspomnianego obszaru pod kątem **walorów przyrodniczych i krajobrazowych** z uwagi na **rozszerzenie usług turystycznych** zwiększających zainteresowanie obszarem przez potencjalnych odwiedzających. Na obszarze rewitalizacji dominującą formą zabudowy jest zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna.

Rysunek 4. Struktura przestrzenno-funkcjonalna obszaru rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k.

Na obszarze rewitalizacji skupia się również większość **instytucji publicznych**, tj. Urząd Miejski w Żmigrodzie, Zespół Placówek Kultury, Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna im. A. Kamińskiego, Szkoła Podstawowa im. B. Chrobrego, Publiczny Zespół Zakładów Lecznictwa Ambulatoryjnego, Pogotowie Ratunkowe, Placówka Wsparcia Dziennego, Środowiskowy Dom Samopomocy „PAŁACYK”, Zespół Szkół Specjalnych.

Większość **terenów zielonych** na tym obszarze jest ogólnodostępna. Najistotniejszym elementem znajdującym się w granicach omawianego terenu jest **Park Krajobrazowy o nazwie „Dolina Baryczy”**. Należy również uwzględnić miejsce występowania mokradeł. Innym istotnym miejscem, wpływającym na kształtowanie przestrzeni, jest Cmentarz Parafialny w Żmigrodzie.

Zakłady produkcyjne występujące na terenie gminy to niewielkie zakłady przemysłowe o niezbyt dużym stopniu szkodliwości dla środowiska naturalnego. **Zabudowa przemysłowo-magazynowa** zlokalizowana została na obrzeżach obszaru rewitalizacji.

Zabudowa **handlowo-usługowa** na obszarze rewitalizacji została rozproszona w różnych częściach obszaru. Tworzą ją na ogół znane sklepy sieciowe o zróżnicowanym profilu oraz powierzchni handlowej.

Zabudowę historyczną, jaka występuje na terenie północnego Żmigrodu, są ruiny zamku i zespół pałacowo-parkowy, na którego obszarze odbywają się liczne wydarzenia organizowane dla mieszkańców. W skład ruin wchodzi zabytkowa baszta, w której mieści

się Centrum Informacji Turystycznej, wypożyczalnia rowerów i kajaków, którymi można pływać po przypałacowych stawach. Do dyspozycji zwiedzających wokół pałacu znajduje się odrestaurowany park posiadający niezliczone ścieżki dla spacerowiczów oraz plac zabaw dla dzieci. Wydarzenia, którymi mogą cieszyć się mieszkańcy, to między innymi: Senioriada, Przeglądy Kapel Ludowych, Maraton na raty, zajęcia edukacyjne w oparciu o potencjał historyczny i przyrodniczy.

Ciekawym elementem małej architektury w Żmigrodzie jest **Szlak Żmigrodzkich Smoków** zaprojektowany w 2018 roku z inicjatywy młodej mieszkanki gminy. Wizja stworzenia rzeźb smoków została oparta na wymyślonej przez autorkę legendzie. Jak głosi opowieść smoki toczyły bój w obronie Żmigrodu, niestety za sprawą ostatniego tchnienia smoczego seniora, który pragnął obronić gród, skamieniały, a przeciwnicy zostali pokonani. Według legendy w przypadku zagrożenia grodu zastygli obrońcy odżyją. Imiona smoków zostały przypisane do nabytych zdolności: Rowerzysta, Przyrodnik, Podróżnik i Urzędnik. Następnie uzupełniono rzeźby o dwie kolejne w celu urozmaicenia architektury: smok przy Zespole Placówek Kultury oraz smok w Zespole Pałacowo-Parkowym.

3.3. Przyczyny degradacji obszaru

3.3.1. Sfera społeczna

Wyznaczony w centrum Żmigrodu obszar rewitalizacji, charakteryzuje się nagromadzeniem negatywnych zjawisk sfery społecznej. Analiza wskaźnikowa wykonana na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wykazała szczególnie problemy w zakresie **bezrobocia, niskiego poziomu kapitału społecznego oraz aktywności społecznej**.

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Trzebnicy na stan 31 grudnia 2020 roku, na obszarze rewitalizacji zamieszkiwało 136 mieszkańców zarejestrowanych jako osoby bezrobotne. Spośród nich, niemal połowę (66 osób) stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, pozostające bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy. Natomiast 20 bezrobotnych posiadało tylko wykształcenie podstawowe. Odnosząc liczbę osób bezrobotnych do średniej gminy Żmigrod zarówno w przeliczeniu na 100 mieszkańców, jak i na 100 osób w wieku produkcyjnym, obszar rewitalizacji odznacza się negatywnie. Porównanie wskaźników z zakresu bezrobocia pomiędzy obszarem rewitalizacji a średnią gminną zawarte jest w poniższej tabeli.

Tabela 2. Zestawienie wskaźników obrazujących sferę społeczną w gminie Żmigrod i na obszarze rewitalizacji.

Nazwa wskaźnika	Wartość dla obszaru rewitalizacji	Wartość średnia dla gminy
Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	3,54	3,10
Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	6,05	4,91

Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	48,7%	42,6%
Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	2,9%	2,2%
Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych	14,4%	20,4%
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców	1,7%	1,8%

Źródło: opracowanie własne.

Stosunkowo duży udział osób długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych z wykształceniem podstawowym niekorzystnie wpływa na perspektywę podjęcia pracy przez takie osoby. Analizując oferty pracy w Żmigrodzie można odnieść wrażenie, że zapotrzebowanie na pracowników jest spore. Zdecydowana większość ogłoszeń dotyczy jednak wykonywania specjalistycznych prac, gdzie wymagane jest doświadczenie¹. Przeciętny profil osoby długotrwale bezrobotnej i posiadającej tylko wykształcenie podstawowe, nie jest atrakcyjny dla potencjalnego pracodawcy. Nieposiadanie odpowiednich kwalifikacji jest niewątpliwie przeszkodą do podjęcia pracy, jednak dużym problemem jest również brak chęci do podjęcia jakiejkolwiek pracy, bądź pozyskiwanie dochodów z nielegalnych źródeł. Problem bezrobocia ma negatywne konsekwencje zarówno dla osoby bezrobotnej, jak i tkanki społecznej, w tym przede wszystkim rodziny i najbliższego otoczenia osoby dotkniętej tym problemem. Brak pracy skutkujący brakiem dochodów, przekłada się na zagrożenie ubóstwem, wykluczeniem społecznym, problemami zdrowotnymi (w tym psychicznymi) oraz ogólną niezaradnością życiową. Długotrwale pozostawanie bez pracy może w skrajnych przypadkach prowadzić do zaniżania samooceny, depresji, popadania w nałogi i podejmowania zachowań niezgodnych z prawem. Często bezrobocie spowodowane jest również brakiem przedsiębiorczości wśród mieszkańców, należy więc podejmować działania zmierzające do budowania postaw przedsiębiorczych w celu aktywizacji osób bezrobotnych.

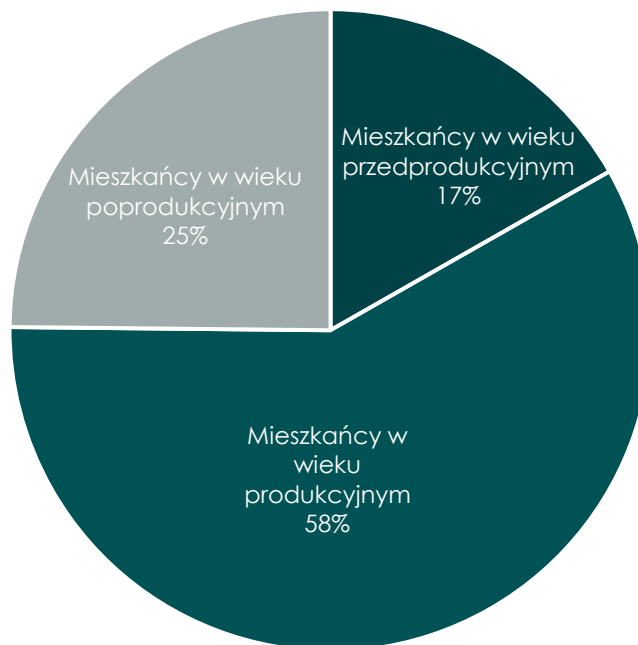
Kapitał społeczny to obszerne pojęcie na pograniczu socjologii i ekonomii, które dotyczy całości stosunków społecznych w obrębie danej zbiorowości, umożliwiających w przyszłości nawiązywanie innych konstruktywnych relacji społecznych. W kontekście samorządu nie sposób mówić o kapitale społecznym w oderwaniu od kwestii tendencji demograficznych, zmian w poszczególnych grupach ekonomicznych oraz zastępowalności pokoleń na rynku pracy.

Obszar rewitalizacji zamieszkiwały w 2020 roku 3 833 osoby (26,7%) ludności gminy Żmigród). Analizując udział poszczególnych grup wiekowych wśród populacji obszaru rewitalizacji, można zauważyć, że zdecydowaną większość stanowią osoby w wieku produkcyjnym – 2 238 osób (58%), dalej osoby w wieku poprodukcyjnym – 952 mieszkańców (25%) oraz dzieci i młodzież w wieku przedprodukcyjnym – 643 osoby (17%). Taka struktura wiekowa, w korelacji z analizą tendencji sprzed kilku lat, wskazuje na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Centrum Żmigrodu zamieszkuje

¹ Źródło: www.pracuj.pl; www.olx.pl; dostęp na dzień 5.09.2022r.

zdecydowanie więcej seniorów niż dzieci i młodzieży, co w konsekwencji kilku lat może mieć odzwierciedlenie w braku zastępowalności na rynku pracy – mniej młodych ludzi będzie gotowych podjąć pracę, a coraz więcej osób będzie opuszczało rynek pracy ze względu na osiągnięcie wieku emerytalnego.

Rysunek 5. Struktura wieku ludności na obszarze rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne.

Zmieniająca się struktura wiekowa mieszkańców obszaru rewitalizacji implikuje konieczność podejmowania odpowiednich kroków zarówno w zakresie usług społecznych, jak i dostosowania infrastruktury i przestrzeni miejskiej do zwiększających się potrzeb starszych mieszkańców. Gmina Żmigród podejmuje już działania wychodzące naprzeciw potrzebom seniorów (np. funkcjonuje Rada Seniorów, Uniwersytet Trzeciego Wieku, stowarzyszenia i organizacje zrzeszające seniorów), jednak niezbędne jest całościowe dostosowanie przestrzeni, obiektów publicznych i miejsc wypoczynku dla osób starszych. Na terenie obszaru rewitalizacji, jak i całej gminy Żmigród nie występują obiekty dziennej bądź całodobowej opieki nad seniorami, jak np. Dienne Domy Opieki, Domy Seniora czy Domy Pomocy Społecznej.

Aby jednak przerwać negatywne trendy demograficzne, nie należy zapominać o młodszych grupach wiekowych. Zapewnienie odpowiednich miejsc pracy, infrastruktury do spędzania czasu wolnego oraz miejsc opieki nad dziećmi, może spowodować napływ i zwiększenie udziału osób w wieku produkcyjnym. Osiedlenie się w atrakcyjnym otoczeniu może również wpłynąć na podejmowanie decyzji o założeniu rodziny, a w konsekwencji zwiększeniu udziału najmłodszej części społeczeństwa. Szczególnie atrakcyjne do zamieszkania dla młodych ludzi są obecnie miejsca, gdzie w niewielkiej odległości można zaspokoić potrzeby związane m.in.: z opieką nad dziećmi (w obszarze rewitalizacji nie ma żłobka, znajduje się jednak w sąsiedztwie, choć nie posiada odpowiedniej liczby miejsc),

pracą o odpowiednim wynagrodzeniu, ale również miejsca gdzie można realizować swoje pasje, rozwijać się oraz spędzać aktywnie czas.

Na zwiększanie się udziału osób starszych wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji wpływa także coraz większy odpływ młodych ludzi. Osoby uczestniczące w warsztatach diagnostycznych wskazały, że jedną z przyczyn jest z pewnością brak atrakcyjnych mieszkań w centrum oraz perspektyw uzyskania miejsc w lokalach będących w zasobie mieszkaniowym gminy Żmigród. Średni czas oczekiwania na miejsce w lokalu socjalnym lub komunalnym na obszarze rewitalizacji wynosił w 2021 roku aż 60 miesięcy. Na miejsce w lokalu socjalnym oczekują łącznie 3 osoby, natomiast w lokalu komunalnym – 54 osoby.

Aktywność społeczna, przejawiająca się m.in. liczbą inicjatyw oddolnych, uczestnictwa w wydarzeniach integrujących mieszkańców oraz funkcjonowaniem stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, jest bardzo zróżnicowana na obszarze rewitalizacji. Zróżnicowanie to wynika m.in. z uwagi na wiek uczestników życia publicznego, ich zamożność, status społeczny czy najbliższe otoczenie. Mimo, że na obszarze rewitalizacji funkcjonuje wiele organizacji pozarządowych, to ze względu na brak odpowiedniego zaplecza, siedziby czy miejsca do organizowania spotkań, ich działalność często nie jest rozwijana na szeroką skalę, sprowadza się do nieregularnych spotkań i braku większego zaangażowania. Należy jednak zauważyć, że potencjał stowarzyszeń jest bardzo duży, szczególnie ze względu na ich szeroką gamę i nakierowanie na bardzo różne grupy mieszkańców, od seniorów poprzez osoby z niepełnosprawnościami, do grup osób mających wspólne pasje np. wędkarzy.

Przeprowadzone warsztaty diagnostyczne z grupą interesariuszy rewitalizacji, a także wywiady pogłębione oraz wizja lokalna pozwoliły na zidentyfikowanie kilku dodatkowych, jednak istotnych problemów występujących na obszarze rewitalizacji. Pierwszym z nich są szeroko rozumiane akty wandalizmu, które widoczne są w wielu miejscach Żmigrodu, szczególnie w jego centralnej części. Wandalizm najczęściej przejawia się niszczeniem przestrzeni publicznej w postaci graffiti, łamaniu ławek i innej małej architektury, podpaleniami koszy na śmieci czy dewastacją miejsc ogólnodostępnych, takich jak Ogródek Jordanowski czy Ogrody Bioróżnorodności.

Akty wandalizmu najczęściej łączone są z młodzieżą, jednak nie wyklucza się, że za część z nich odpowiadają osoby dorosłe. Najczęściej do zniszczeń dochodzi w momencie, gdy pojedyncze osoby lub większe grupy znajdują się pod wpływem substancji psychoaktywnych (narkotyki, alkohol). Problem zażywania tego typu używek jest coraz częściej obserwowany wśród młodzieży Żmigrodu, czego przyczyn można upatrywać się w wielu aspektach. Niewątpliwie jednym z nich jest brak alternatywnych miejsc i form spędzania czasu wolnego, przez co grupy młodych osób spotykają się w miejscach publicznych i wspólnie spożywają alkohol, często nawet „z nudów”. Szczególnie niewielka oferta kulturalna, sportowa czy integracyjna świadczona jest popołudniami i wieczorami, kiedy to osoby potencjalnie zainteresowane chcą się odprężyć i odstresować po szkole lub pracy. Kolejną przyczyną popadania w uzależnienia jest presja otoczenia (rówieśników) bądź wywodzenie się z rodzin o skłonnościach do nadużywania alkoholu (dziedziczenie problemów, trudność z wydostaniem się z patologicznego środowiska). Akty wandalizmu są również często pokłosiem poczucia bezkarności i braku dostatecznego nadzoru miejsc publicznych. Osoby dopuszczające się takich zniszczeń, nie mają poczucia

przynależności i nie identyfikują się z miejscem zamieszkania, a co za tym idzie traktują przestrzeń publiczną jako własność niczyją, a nie własność wspólną. Należy zaznaczyć, że wszelkiego rodzaju przejawy wandalizmu i agresji w miejscach publicznych, wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa ogółu mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Rysunek 6. Przykłady aktów wandalizmu na obszarze rewitalizacji: graffiti na jednym z podwórek w centrum Żmigrodu oraz w pobliżu dworca PKP.

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 16.05.2022 r.

Wandalizm, ale również przestępstwa jak np. kradzieże, często występują na podwórkach pomiędzy kamienicami w centrum Żmigrodu. Wynika to z niedostatecznego oświetlenia tych miejsc, braku zagospodarowania oraz dużego zagęszczenia mieszkańców. Negatywnie oddziałuje również izolowanie się mieszkańców, brak poczucia wspólnoty i brak chęci wspólnego rozwiązywania problemów w najbliższym otoczeniu.

W celu zwiększenia bezpieczeństwa na terenie Żmigrodu, gmina Żmigrod wprowadziła monitoring w kilku strategicznych miejscach: w Ogrodach Bioróżnorodności (10 punktów monitoringu), na Rynku (2 punkty), w okolicach Centrum Przesiadkowego (15 punktów),

na placu za Urzędem Miejskim (1 punkt), na ul. Zamkowej (2 punkty) oraz na ul. Wrocławskiej (2 punkty).

Główne problemy w **sferze społecznej** występujące na obszarze rewitalizacji:

- wysoki poziom bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego,
- niski poziom kapitału społecznego, starzenie się społeczeństwa i odpływ mieszkańców,
- niski poziom aktywności i integracji społecznej,
- akty wandalizmu i niszczenia przestrzeni publicznej,
- rosnące problemy uzależnień wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, głównie młodzieży,
- niedostateczna liczba miejsc spędzania czasu wolnego.

3.3.2. Sfera gospodarcza

W centrum Żmigrodu zidentyfikowano występowanie negatywnych zjawisk w zakresie sfery gospodarczej. W 2020 roku w granicach obszaru rewitalizacji zarejestrowano 8 nowych podmiotów gospodarczych. W tym samym roku, również 8 podmiotów gospodarczych się wyrejestrowało, co świadczy o braku wzrostu liczby firm działających na analizowanym terenie. Porównując liczbę nowych przedsiębiorstw na obszarze rewitalizacji do innych jednostek na terenie gminy zauważyć można, że pomimo dużej gęstości zaludnienia i dużej liczby ludności, mieszkańcy centrum Żmigrodu nie odznaczali się pozytywnie poziomem przedsiębiorczości. Wskaźnik liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w obszarze rewitalizacji w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyniósł w 2020 roku 0,20, natomiast przeliczając na 100 osób w wieku produkcyjnym – było to 0,34. Oba wskaźniki były zdecydowanie niższe niż średnia dla gminy Żmigrod, która wynosiła odpowiednio: 0,48 oraz 0,84. Zaobserwowano również duży udział wyrejestrowywanych działalności gospodarczych, jednak w tym przypadku wskaźnik był nieco korzystniejszy niż średnia dla całej gminy.

Część lokalnych przedsiębiorstw funkcjonujących w centrum Żmigrodu odznacza się słabą kondycją. Wiele lokali pozostaje pustych, przez co z upływem czasu niszczej i nie są atrakcyjne dla potencjalnych nowych najemców lub nabywców. Wizja lokalna uwidoczniała wiele obiektów, które są wystawione na sprzedaż bądź pod wynajem. Powody opuszczania lokali (głównie usługowych) w centrum miasta mogą być różne. Częstym powodem jest niedostosowanie oferty usługowej do lokalnej klienteli (coraz mniejsza liczba klientów skutkuje brakiem opłacalności biznesu i decyzją o zamknięciu punktu). W obszarze rewitalizacji widoczne jest to szczególnie w przypadku lokali gastronomicznych, które są nastawione na określoną grupę klientów. Najczęściej są to lokale typu fast-food, a nie sposób znaleźć restaurację gdzie można zjeść rodzinny obiad czy odbyć spotkanie biznesowe. Oferta gastronomiczna jest zdecydowanie zbyt wąska. Kolejny powód zamykania lokalnych przedsiębiorstw to ich niewystarczające wsparcie

kierowane z zewnątrz, m.in. w zakresie remontów czy termomodernizacji (niewielkie przedsiębiorstwa mają niewielkie możliwości korzystania z programów dopłat do wymiany źródeł ogrzewania bądź termomodernizacji obiektów).

Rysunek 7. Przykłady opuszczonych lokali użytkowych w centrum Żmigrodu.

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 16.05.2022 r.

Na niską kondycję lokalnych przedsiębiorstw w Żmigrodzie wpływ mają również niskie zarobki. Z jednej strony, przedsiębiorcy nie osiągają satysfakcjonujących przychodów z prowadzonej działalności, często podnosząc ceny, pracownicy z kolei nie mogą liczyć na stawki odpowiadające dużym aglomeracjom miejskim. Z kolei zarabiający niewiele mieszkańcy nie są skłonni korzystać z coraz droższych usług oferowanych przez lokalne przedsiębiorstwa, ponieważ są zmuszeni zaspokoić tylko najpilniejsze potrzeby. Na tę sytuację niewątpliwie negatywny wpływ miała również pandemia Covid-19, panująca od 2020 roku, a także niestabilna sytuacja na rynku oraz inflacja w późniejszym czasie.

W Żmigrodzie obserwuje się również niewystarczającą dostępność bazy noclegowej. Dolina Baryczy jest obszarem chętnie odwiedzanym przez turystów (szczególnie w zakresie turystyki rowerowej, kajakowej czy weekendowej). W najpopularniejszych serwisach

oferujących zakwaterowanie trudno znaleźć jednak możliwość noclegu w samym Żmigrodzie. To z kolei dowodzi kolejnego problemu występującego wśród lokalnych usługodawców – brak inwestycji w marketing i reklamę swoich usług, co znacznie ogranicza możliwości promocyjne danego miejsca.

Główne problemy w **sferze gospodarczej** występujące na obszarze rewitalizacji:

- niska aktywność lokalnych przedsiębiorstw,
- brak różnorodności oferowanych usług,
- brak promocji usług z zakresu turystyki i gastronomii,
- niskie zarobki,
- niewystarczające wsparcie dla małych przedsiębiorców,
- zwiększająca się liczba opuszczonych lokali użytkowych.

3.3.3. Sfera środowiskowa

Analiza wskaźnikowa służąca delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji nie wykazała występowania problemów w obszarze środowiska. Badane było pokrycie budynków mieszkalnych oraz powierzchnia materiałów zawierających azbest. Ze względu na specyfikę zabudowy oraz duży udział zabudowy gospodarczej na obszarach wiejskich, problem ten jest zdecydowanie większy na wsiach niż w Żmigrodzie.

Na obszarze rewitalizacji nie ma zlokalizowanej stacji pomiarowej jakości powietrza wchodzącej w sieć Państwowego Monitoringu Środowiska. Według rocznej oceny jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2020 roku, na terenie gminy Żmigród wykazano przekroczenia poziomów dopuszczalnych benzo(a)pirenu B(a)P oraz ozonu. W centrum Żmigrodu, znajdują się jednak 3 czujniki jakości powietrza: przy Środowiskowym Domu Samopomocy (ul. Rybacka), przy Przedszkolu „Zielona Dolina”(ul. Czereśniowa), a także przy Ochotniczej Straży Pożarnej (ul. Kościuszki). W 2021 roku w pierwszym z punktów nie zanotowano znacznych przekroczeń, natomiast drugi punkt zanotował 53 dni z przekroczeniami dopuszczalnych stężeń pyłu PM10, a ostatni 2 dni z przekroczeniami.

Największym zagrożeniem dla jakości powietrza na obszarze rewitalizacji jest tzw. niska emisja, definiowana jako emisja pyłów i gazów do atmosfery z emiterów nieprzekraczających 40 m wysokości. Pyły i gazy powstają w wyniku spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych. Największa emisja pochodzi z indywidualnych źródeł grzewczych. Są to w większości stare, wysokoemisyjne kotły. Problem niskiej emisji potęgowany jest również przez transport, na co negatywnie wpływa zła organizacja ruchu powodująca niekiedy korki w centrum miasta.

Problem zanieczyszczeń powietrza z niskiej emisji został również podniesiony przez uczestników warsztatów rewitalizacyjnych. Jako przyczyny zanieczyszczeń wskazano złej jakości piece oraz opał, w tym również wykorzystywanie do opał odpadów, zużytych mebli itp. Wykorzystanie złej jakości opału może być spowodowane brakiem świadomości środowiskowej mieszkańców, jednak najczęściej jest to spowodowane czynnikami

ekonomicznymi. Osoba, której nie stać na zaspokojenie podstawowych potrzeb, oszczędza na tym, co jest możliwe, m.in. właśnie na jakościowym opale. Wpływ na taki stan rzeczy ma także niewystarczające wsparcie dla mieszkańców w zakresie podejmowania działań środowiskowych.

Potencjalna poprawa jakości powietrza w długofalowej perspektywie może się także wiązać ze wzrostem energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych. Na chwilę obecną, rozpowszechnienie instalacji OZE na obszarze rewitalizacji jest znikome, co wynika z jednej strony z czynników ekonomicznych (brak wystarczających środków), a z drugiej z rodzaju zabudowy, często objętej ochroną konserwatorską, gdzie jakiegokolwiek ingerencje są dość skomplikowane, a często niemożliwe.

Dużym problemem jest również brak efektywności energetycznej budynków. Część zabudowań mieszkalnych nie posiada ocieplenia i odpowiedniej izolacji. Nieszczelności występują również w pokryciach dachowych, stolarce okiennej oraz częściach wspólnych np. klatkach schodowych. Przez nieszczelność zabudowy, część ciepła wydostaje się na zewnątrz, co powoduje straty ciepła i konieczność dalszego dogrzewania mieszkań, aby utrzymać odpowiednią temperaturę.

Kolejnym zidentyfikowanym problemem na obszarze rewitalizacji w sferze środowiskowej jest występowanie miejsc, gdzie często zalegają odpady komunalne. Najczęściej są to opakowania bądź butelki po napojach alkoholowych. Problem ten negatywnie oddziałuje również na reprezentatywne funkcje centrum miasta, ale także na estetykę całej przestrzeni. Pozostawianie odpadów w miejscach niewyznaczonych może być spowodowane zbyt małą ilością koszy na śmieci w często uczęszczanych miejscach, ale także nieświadomością mieszkańców. Osoby pozostawiające śmieci (szczególnie szklane, metalowe), nie są świadomi potencjalnych konsekwencji, kiedy pośluczone szkło lub metal może uszkodzić np. rower, samochód czy wózek dziecięcy, ale także spowodować skaleczenie.

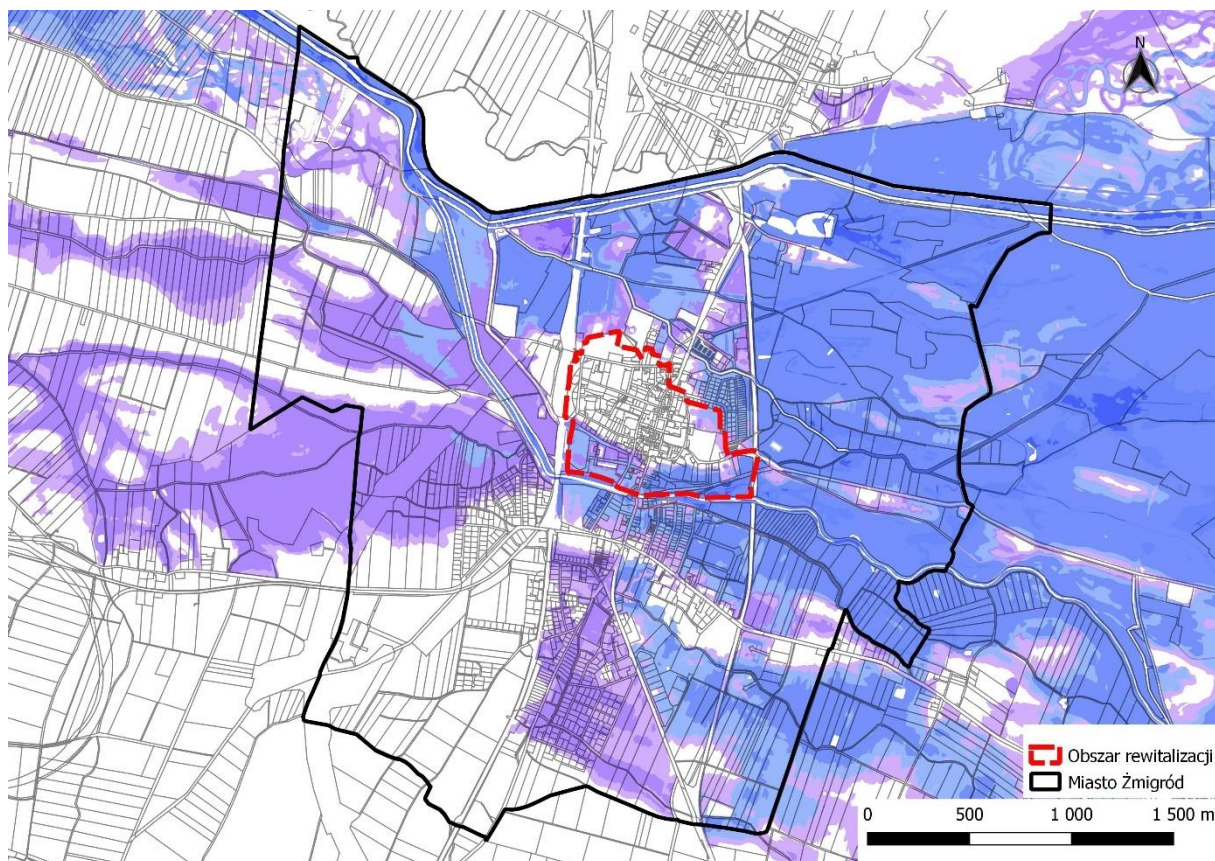
Rysunek 8. Niezagospodarowane odpady zalegające na obszarze rewitalizacji.

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 16.05.2022 r.

Z punktu widzenia potencjalnej lokalizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, należy zwrócić uwagę na występowanie w gminie Żmigród oraz w granicach obszaru rewitalizacji obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

Rysunek 9. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW Wody Polskie.

Jak widać na powyższej mapie, zdecydowana większość Żmigrodu położona jest na obszarach szczególnie zagrożonych powodzią, a więc takich, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% bądź wysokie i wynosi 10%. Tego typu zagrożenia naturalne wynikają z ukształtowania terenu oraz położenia w zasięgi wielu cieków wodnych, w tym w szczególności Baryczy i Sąciecznicy. Szczególne zagrożenie powodzią występuje też w granicach obszaru rewitalizacji, dlatego realizację każdego z potencjalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych należy przeprowadzić zgodnie z przepisami prawa obowiązującymi dla tego typu obszarów.

Główne problemy w sferze środowiskowej występujące na obszarze rewitalizacji:

- zły stan powietrza atmosferycznego,
- nagromadzenie odpadów komunalnych w miejscach niewyznaczonych,
- położenie miasta w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią.

3.3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Sfera przestrzenno-funkcjonalna na obszarze rewitalizacji poddana była analizie wskaźnikowej w ujęciu dostępności do infrastruktury publicznej (ogólnodostępnych placów zabaw) oraz występowania na badanym terenie obiektów zabytkowych. W obu przypadkach, wskaźnik dla centrum Żmigrodu znacząco odbiegał od średniej gminy Żmigród.

Na terenie całej gminy, w 2020 roku funkcjonowało 37 placów zabaw. W samym Żmigrodzie jest ich 4, jednak w granicach obszaru rewitalizacji tylko 1. Przeliczając dostępność placów zabaw na 100 mieszkańców, centrum Żmigrodu charakteryzuje się wskaźnikiem rzędu 0,01, natomiast średnia dla gminy wynosi 0,56. Istnieje więc duże zapotrzebowanie na obiekty, gdzie rodzice mogą spędzać czas ze swoimi dziećmi oraz gdzie dzieci mogą bawić się i przebywać w otoczeniu swoich rówieśników.

W 2020 roku w Gminnej Ewidencji Zabytków wpisanych było 299 obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie całej gminy Żmigród. Aż 108 z nich zlokalizowanych było w Żmigrodzie, z czego 47 na obszarze rewitalizacji. Duża liczba obiektów zabytkowych często wiąże się z dużym potencjałem turystycznym. Należy jednak zauważyć, że występowanie licznych zabytków może skutkować szeregiem komplikacji. Faktem jest, iż każda ingerencja w zabytek, związana z poprawą jego trwałości, zabezpieczeniem konstrukcji, remontem czy poprawą estetyki wymaga szeregu zezwoleń oraz dużych kosztów związanych w wykorzystaniem odpowiednich materiałów i rozwiązań. Ze względu na brak funduszy przeznaczonych na takie inwestycje, zabytki często niszczej, przez co zwiększa się niebezpieczeństwo dla odwiedzających lub przechodniów. Przykładem takiego zabytku jest z pewnością wieża ciśnień znajdująca się przy ul. Stefana Batorego w Żmigrodzie. Coraz bardziej zniszczone schody stanowią niebezpieczeństwo wewnątrz obiektu, a uszkodzenia dachu często skutkują spadającymi dachówkami. Kolejnym istotnym zabytkiem na mapie Żmigrodu jest Zespół Pałacowy, w skład którego wchodzi pałac Hatzfeldów (będący w stanie trwałej ruiny), wieża kasztelańska oraz park. Obiekty znajdujące się w Zespole Pałacowo-Parkowym są częściowo zabezpieczone, jednak wymagają dalszych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa oraz szerszego wykorzystania zabytkowej przestrzeni.

Rysunek 10. Obiekty zabytkowe występujące na obszarze Żmigrodu: wieża ciśnień oraz Zespół Pałacowo-Parkowy.

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 16.05.2022 r.

Na obszarze rewitalizacji zlokalizowanych jest kilka ważnych obiektów przestrzeni publicznej, w tym siedziby jednostek samorządowych. W centrum Żmigrodu znajduje się rynek, przy którym mieści się siedziba Urzędu Miejskiego w Żmigrodzie. Nieco dalej mieści się siedziba Zespołu Placówek Kultury (ZPK). Oba budynki nie są przystosowane do przyjmowania osób ze szczególnymi potrzebami. Dotyczy to zarówno osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, intelektualnymi, ale również osób starszych, osób o zmniejszonych możliwościach poruszania się, a nawet osób z wózkami dziecięcymi czy ciężkim bagażem. Budynki te nie są więc w pełni dostępne do ogółu społeczeństwa, co jest szczególnie problematyczne przy realizowaniu zajęć dla seniorów na piętrze budynku ZPK. Budynek Urzędu Miejskiego również wymaga gruntownego dostosowania, zarówno do standardów dostępności, ale również w celu podnoszenia jakości obsługi interesantów oraz komfortu pracy pracowników. Problemem są jednak bardzo ograniczone możliwości ingerencji w tkankę budynku Urzędu, co uniemożliwia wykonanie np. wind, podjazdów, poszerzenia korytarzy itd.

Przestrzeń w centrum Żmigrodu składa się w dużej części z budynków wielorodzinnych oraz występujących w ich obrębie podwórek. Place za mieszkaniami w większości są niezagospodarowane, zorganizowane są tam prowizoryczne parkingi, brak jest wytyczonych ciągów pieszych, elementów małej architektury czy miejsc do spędzania czasu dla mieszkańców. Tereny te są nieutwardzone, a brak odwodnienia znacznie utrudnia poruszanie się po podwórkach. Brak jest również rozwiązań architektonicznych ułatwiających funkcjonowanie osobom starszym, którzy stanowią dużą część

mieszkańców centrum Żmigrodu. Obecnie część podwórek jest częściowo zagospodarowanych przez mieszkańców, jednak najczęściej sprowadza się to do wytyczenia miejsc składowania odpadów lub w pojedynczych przypadkach miejsc spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu (np. altanki, ławki, stoliki).

Rysunek 11. Wygląd niezagospodarowanych podwórek w centrum Żmigrodu.

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 16.05.2022 r.

Dużym problemem w granicach obszaru rewitalizacji są wąskie drogi oraz wąskie chodniki, a także wynikające z nich trudności w organizacji ruchu drogowego. Tylko w centrum Żmigrodu w 2021 roku doszło do 2 wypadków i kolizji z udziałem pieszych oraz 55 wypadków i kolizji z udziałem pojazdów. Z uwagi na niewielką liczbę miejsc parkingowych w centrum, kierowcy często parkują na chodnikach, co skutkuje trudnościami w poruszaniu się po ciągach pieszych i rowerowych, a także zwiększa niebezpieczeństwo. Dodatkowo istnieją miejsca, gdzie chodniki same w sobie mają bardzo niewielką szerokość, co utrudnia korzystanie z nich przez osoby ze szczególnymi potrzebami.

Rysunek 12. Stan i jakość chodników na terenie centrum Żmigrodu.

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 16.05.2022 r.

Główne problemy w sferze **przestrzenno-funkcjonalnej** występujące na obszarze rewitalizacji:

- niedostateczna liczba miejsc o funkcjach integracyjnych, rekreacyjnych, wypoczynkowych,
- zły stan części obiektów zabytkowych na terenie Żmigrodu,
- brak dostosowania budynków i przestrzeni publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami,
- brak zagospodarowania części wspólnych pomiędzy budynkami wielorodzinnymi (podwórek),
- zła jakość infrastruktury drogowej, pieszej i rowerowej oraz brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych, skutkujące niskim poziomem bezpieczeństwa dla wszystkich użytkowników ruchu.

3.3.5. Sfera techniczna

Problemy w sferze technicznej występujące w obszarze rewitalizacji są ściśle powiązane z problemami w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. Analiza wskaźnikowa wykazała, że w Żmigrodzie znajduje się 105 obiektów komunalnych, z czego 16 jest w stanie wymagającym remontu. Istotne jest, że na obszarze rewitalizacji, a więc w centrum miasta, znajduje się aż 14 z 16 zdegradowanych obiektów komunalnych. Przeliczając liczbę obiektów zdegradowanych na 100 mieszkańców, wskaźnik dla obszaru rewitalizacji wynosi 0,25, przy czym dla całej gminy Żmigrod jest to 0,11.

Wśród obiektów i miejsc istotnych dla rozwoju lokalnego, wskazać można m.in. Rynek w Żmigrodzie, Ogrody Bioróżnorodności, a także budynki użyteczności publicznej jak np. Urząd Miejski, filia Powiatowego Urzędu Pracy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Placówek Kultury, Szkoła Specjalna, Środowiskowy Dom Samopomocy czy Szkoła Podstawowa przy ul. Batorego. Wskazanie najistotniejszych obiektów wraz z ich przeznaczeniem i aktualnym stanem znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 3. Charakterystyka obiektów publicznych w centrum Żmigrodu.

Miejsce/obiekt publiczny	Funkcje, jakie obecnie pełni miejsce/obiekt	Stan techniczny, występujące problemy, potrzeby inwestycyjne
Rynek w Żmigrodzie	miejsce spotkań, imprez okolicznościowych, festynów, jarmarków, wraz z funkcją usługową	zamierające funkcje usługowe
Ogrody Bioróżnorodności	miejsce spotkań, spacerów, spędzania czasu w atrakcyjnych okolicznościach przyrody	miejsce często dewastowane, głównie przez młodzież
Urząd Miejski	usługi publiczne	stan zły, potrzebny remont wnętrz i dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, znacznie utrudnione ze względu na warunki w budynku
Powiatowy Urząd Pracy (filia)	usługi publiczne	brak danych
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	usługi publiczne	stan dobry
Zespół Placówek Kultury	kulturalne	stan dobry
Szkoła Specjalna	oświatowe	stan dobry
Środowiskowy Dom Samopomocy	usługi publiczne	stan dobry
Szkoła Podstawowa przy ul. Batorego	oświatowe	stan zły, potrzeba remontu, przebudowy, adaptacji do pełnienia nowych funkcji – budynek utraci wkrótce funkcje oświatowe i pozostanie pusty

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Żmigrodzie.

Jak wskazano w powyższej tabeli, żmigrodzki Rynek oraz Ogrody Bioróżnorodności, z różnych przyczyn tracą część swoich funkcji. Utrata funkcji Rynku związana jest z problemami występującymi w sferze gospodarczej, z kolei degradacja Ogrodów Bioróżnorodności to pokłosie problemów społecznych, związanych głównie z zachowaniami młodzieży, które odbiegają od przyjętych społecznie norm. Z kolei problemy występujące w budynkach użyteczności publicznej – Urzędzie Miejskim oraz budynku Szkoły Podstawowej, związane są z niedostosowaniem infrastruktury do obecnych standardów oraz wiekiem zabudowań. Budynek Urzędu nie gwarantuje pełnej możliwości obsługi interesantów będących osobami ze szczególnymi potrzebami, dodatkowo zbyt mała przestrzeń wpływa negatywnie zarówno na jakość pracy

urzędników, jak i jakość obsługi interesantów. Z kolei stan budynku Szkoły Podstawowej przy ul. Batorego jest na tyle niezadowalający, że podjęto decyzję o przeniesieniu placówki do nowego budynku. Tym samym obiekt zostanie pusty. Ze względu na brak możliwości dostosowania obecnego budynku Urzędu do standardów dostępności, pojawił się pomysł przeniesienia Urzędu do pustego obiektu, który pozostanie po Szkole Podstawowej. Wcześniej jednak budynek będzie wymagał gruntownego remontu, przebudowy i zaadaptowania do pełnienia nowych funkcji.

Charakterystyczne dla centrum Żmigrodu są wielorodzinne zabudowania mieszkalne, kamienice oraz znajdujące się pomiędzy nimi podwórka. Zdecydowana większość kamienic stanowi własność prywatną. Wizja terenowa zwróciła uwagę na zróżnicowany stan elewacji, stolarki okiennej czy dachów poszczególnych budynków. Zaobserwowano kilka budynków, które zostały odnowione najprawdopodobniej w ciągu kilku ostatnich lat. Odnowione elewacje kamienic widoczne są głównie na płycie Rynku w Żmigrodzie. Niestety idąc dalej uliczkami odchodzącymi od głównego placu miasta, zauważalny był coraz gorszy stan elewacji, tynk miejscami odpadał, łuszczył się, widoczne było, że niektóre budynki nie posiadają odpowiedniej izolacji i ocieplenia, przez co odznaczają się niską efektywnością energetyczną i dużymi stratami energii cieplnej. Warto zauważyć, że centrum Żmigrodu znajduje się w strefie „A” ochrony konserwatorskiej, co ma pomóc w zachowaniu szczególnie ważnego materialnego dziedzictwa historycznego. Remont czy termomodernizacja budynków znajdujących się w tego typu strefie, wiąże się z uzyskaniem stosownych pozwoleń, użyciem określonych materiałów, a w konsekwencji wysokimi kosztami. Większości wspólnot mieszkaniowych nie stać na tak duże inwestycje, przez co części wspólne i elewacje niszczeją, wpływając nie tylko na jakość życia mieszkańców, ale także na odbiór estetyczny centrum miasta.

Istotnym problemem jest również niedostosowanie budynków mieszkalnych do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. Wśród kluczowych utrudnień można wskazać m.in. brak wind, podjazdów, strome schody, wąskie wejścia i korytarze. Powoduje to konieczność udzielania pomocy przy poruszaniu się w budynku osobom ze szczególnymi potrzebami przez inne osoby, co zmniejsza ich samodzielność i poczucie własnej wartości.

Rysunek 13. Stan elewacji wybranych kamienic w centrum Żmigrodu.

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 16.05.2022 r.

Główne problemy **w sferze technicznej** występujące na obszarze rewitalizacji:

- zły stan techniczny obiektów i budynków publicznych znajdujących się na obszarze rewitalizacji: degradacja przestrzeni ogólnodostępnych, brak dostosowania obiektów użyteczności publicznej do standardów dostępności oraz wysokiej jakości obsługi interesantów;
- utrata niektórych funkcji z uwagi na degradację przestrzeni (Rynek, Ogrody Bioróżnorodności);
- zły stan techniczny budynków mieszkalnych (ubytki w elewacji, niska efektywność energetyczna, niedostosowanie do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych).

3.4. Lokalne potencjały obszaru

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji lokalne potencjały, czyli silne strony i możliwości danego obszaru, powinny zostać zawarte w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji. Potencjały te widoczne są w różnych analizowanych sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, czy środowiskowej. Zidentyfikowane potencjały przyczyniają się do pobudzenia lokalnego rozwoju obszaru rewitalizacji, nie zawsze występujące wyłącznie na jego obszarze.

W gminie Żmigród działa wiele instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych, które wspierają rozwój lokalnej społeczności, poszerzają dostęp do kultury, rozrywki, aktywnych form spędzania czasu oraz wspierają osoby potrzebujące, znajdujące się w równej sytuacji życiowej. W Żmigrodzie funkcjonują następujące jednostki, stanowiące duży potencjał dla możliwości rozwiązywania problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji:

Urząd Miejski – zlokalizowany przy Rynku, w samym centrum Żmigrodu. Pracownicy Urzędu w ramach swoich możliwości i właściwości, służą pomocą i radą mieszkańcom potrzebującym wsparcia m.in. w sprawach administracyjnych. W Urzędzie można również skorzystać z pomocy lub porady w zakresie: programu „Czyste powietrze”, programu wymiany pieców, usuwania azbestu, zakładania i funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz podmiotów gospodarczych. Pracownicy Urzędu są również odpowiedzialni za efektywne wdrażanie i koordynowanie projektów i programów dla mieszkańców m.in. Żmigrodzka Rodzina na 5+, Żmigrodzka Karta Seniora, wyprawka „Witaj Maleństwo”, Zamelduj się w gminie Żmigród czy Rozlicz PIT w Żmigrodzie. Dodatkowo, poszczególne jednostki Urzędu uczestniczą w organizacji i przygotowaniu wydarzeń integracyjnych, kulturalnych i promocyjnych, które odbywają się zarówno w Żmigrodzie, jak i całej gminie. Istotnym potencjałem jest również koordynowany przez Urząd Miejski w Żmigrodzie projekt „Budżet Obywatelski w mieście Żmigród”, w ramach którego mieszkańcy decydują o przeznaczeniu określonej części środków z budżetu gminy na zaproponowane przez siebie projekty skierowane do ogółu społeczeństwa.

Zespół Placówek Kultury w Żmigrodzie – jest to samorządowa instytucja kultury, w skład której wchodzi: Żmigrodzki Ośrodek Kultury, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Gminne Centrum Informacji, Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna im. A. Kamińskiego wraz z 4 filiami w Barkowie, Powidzku, Korzeńsku i Radziądzu, Zespół Pałacowo-Parkowy, 28 świetlic wiejskich i sezonowe lodowisko. Jednostka jest otwarta na wszystkie grupy społeczne oraz wspiera inicjatywy oddolne mieszkańców.

Żmigrodzka Filia Powiatowego Urzędu Pracy w Trzebnicy – filia Powiatowego Urzędu Pracy znajduje się w Żmigrodzie przy ul. Zamkowej 2a. Powiatowy Urząd Pracy ma za zadanie promocję zatrudnienia, łagodzenie skutków bezrobocia, aktywizację zawodową osób bezrobotnych. Pomoc dla osób poszukujących pracy odbywa się na wiele różnych sposobów, m.in. poprzez: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, podnoszenie kwalifikacji, świadczenia pieniężne, refundacje kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy. Z uwagi na szeroki wachlarz form wsparcia, dostępność filii Urzędu Pracy w Żmigrodzie, wpływa pozytywnie na możliwość uzyskania pomocy przez osoby bezrobotne.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żmigrodzie – jest to wyodrębniona jednostka organizacyjna Gminy Żmigród, prowadzona w formie jednostki budżetowej. Siedziba Ośrodka mieści się przy ul. Wojska Polskiego 5 w Żmigrodzie. Jednostka realizuje zadania własne i zlecone gminie z zakresu pomocy społecznej. Działalność Ośrodka wspiera osoby i rodziny w działaniach zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie do usamodzielnienia i umożliwienie funkcjonowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Wśród świadczeń pomocy społecznej wyróżnia się świadczenia pieniężne (np. zasiłki stałe, okresowe, celowe i specjalne) oraz świadczenia niepieniężne (np. praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, usługi opiekuńcze).

Środowiskowy Dom Samopomocy „Pałacyk” – jest jedną z jednostek organizacyjnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, zlokalizowany przy ul. Rybackiej 17 w Żmigrodzie. ŚDS niesie pomoc osobom w trudnej sytuacji życiowej, osobom z niepełnosprawnościami czy samotnym. Działalność jednostki wpływa na usamodzielnienie się, integrację i rozwijanie pasji swoich podopiecznych. ŚDS otwarty jest od poniedziałku do piątku w godzinach 7:30-15:30, a nad podopiecznymi czuwa wykwalifikowana kadra specjalistów.

Niezwykle istotnym potencjałem gminy jest mnogość programów, jednostek czy organizacji dedykowanych seniorom. Gmina Żmigród prowadzi aktywną politykę senioralną, która stanowi odpowiedź samorządu na zmieniającą się strukturę demograficzną społeczeństwa. Od 2014 roku funkcjonuje Rada Seniorów Gminy Żmigród, której głównym celem jest tworzenie warunków do wykorzystania potencjału środowisk senioralnych gminy Żmigród poprzez ich reprezentowanie, wzmacnianie, integrowanie i pobudzanie aktywności obywatelskiej. Z kolei od 2015 roku funkcjonuje Klub Seniora „Pałacyk”, który swoją siedzibę ma w budynku ŚDS przy ul. Rybackiej. W Klubie odbywają się zajęcia edukacyjne, muzyczne i kulturalne, a każde spotkanie jest okazją do integracji środowiska seniorów. W 2019 roku uruchomiony został Program Żmigrodzka Karta Seniora. Skierowany on jest do osób powyżej 60 roku życia, zamieszkujących na terenie gminy Żmigród. Program ma na celu aktywizację społeczną osób starszych poprzez stworzenie oraz rozwijanie systemu ulg, zwolnień i rabatów umożliwiających zwiększony dostęp do oferty kulturalnej i usług.

Ponadto, na terenie Żmigrodu funkcjonuje kilka organizacji zrzeszających seniorów z miasta, ale też całej gminy. Stowarzyszenie "Złota Jesień" Emerytów Rencistów i Inwalidów działa na rzecz osób w wieku emerytalnym m.in. poprzez poprawę warunków socjalno-bytowych, integrację i aktywizację środowiska seniorów, działania z zakresu ochrony i promocji zdrowia oraz na rzecz rozwoju lokalnej społeczności i integracji międzypokoleniowej. Kolejną organizacją jest Stowarzyszenie Klubu Seniora „Humorek”, które ma na celu m.in. aktywizację społeczną starszych mieszkańców gminy, rozwijanie zainteresowań kulturalnych, edukacyjnych, towarzyskich i rekreacyjnych, organizację spotkań i zagospodarowanie czasu wolnego dla różnych grup społecznych. Stowarzyszenie Żmigrodzki Uniwersytet Trzeciego Wieku, poza aktywizacją i integracją społeczności osób starszych, ma również za zadanie włączenie seniorów do systemu kształcenia poprzez stymulowanie rozwoju osobistego oraz sprawności intelektualnej i fizycznej.

Gmina Żmigród wspiera również inicjatywy z zakresu polityki młodzieżowej. Przejawem chęci oddania głosu również młodemu pokoleniu, jest powołanie Młodzieżowej Rady Miejskiej w Żmigrodzie (MRM), która ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny.

MRM funkcjonuje od 2010 roku, jest reprezentacją młodzieży mieszkającej lub uczącej się na terenie gminy Żmigród. Wśród podstawowych obszarów jej działania wyróżnia się m.in.: reprezentowanie interesów młodzieży, działanie na rzecz ochrony środowiska, promocję kultury, kształtowanie postaw demokratycznych, organizowanie pomocy charytatywnej czy działanie na rzecz godności i ochrony praw ucznia.

Dużym potencjałem w sferze społecznej są liczne organizacje pozarządowe, działające na terenie gminy. W Barkowie, Niezgodzie, Garbcach, Korzeńsku, Powidzku, Bychowie, Borzęcinie i Żmigrodzie działają jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, których zakres działalności dotyczy ochrony i zapobiegania pożarom, ratownictwa ludzi i mienia oraz działalności proekologicznej. Poza Żmigrodem, funkcjonuje wiele organizacji wiejskich, m.in.: Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Korzeńsko, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Barkowo Barkowianie, Stowarzyszenie Nasza Wieś Borek, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Żmigródek, Stowarzyszenie "Borzęcin Od Nowa", Stowarzyszenie Ekologiczna Wieś, Stowarzyszenie "Nasza Wieś Niezgoda". Prężnie działają również organizacje i kluby sportowe. Duża część organizacji pozarządowych działa na terenie Żmigrodu i w jego centrum, co stanowi duży potencjał społeczny. Lista żmigrodzkich organizacji (z wyłączeniem tych opisanych wcześniej), wraz z podstawową działalnością wykazana jest w poniższej tabeli.

Tabela 4. Charakterystyka organizacji pozarządowych funkcjonujących na obszarze rewitalizacji.

Nazwa podmiotu	Zakres działalności
Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Ich Rodzin i Przyjaciół	Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.
Towarzystwo Miłośników Ziemi Żmigrodzkiej	Działalność w dziedzinie kultury, sztuki, ochrony dziedzictwa kulturowego i historycznego, wzmacnianie więzi tożsamości regionalnej, integracja.
Miejski Klub Sportowy "Piast" Żmigród	Działalność sportowa szkoleniowa: organizacja szkoleń, wydarzeń sportowych, szczególnie w dyscyplinie: piłka nożna.
Stowarzyszenie Na Rzecz Integracji Społecznej Im. Św. Jadwigi Śląskiej	- działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; - promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy; - działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn; - działalność wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości; - działalność wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych; - nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania; - kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego; - ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego; - turystyki i krajoznawstwa; - upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji; - działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami; - promocji i organizacji wolontariatu;

"Stowarzyszenie Przedsiębiorców w Żmigrodzie"	- działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości; - działalność charytatywna; - podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej; - działania na rzecz osób niepełnosprawnych; - promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy; - działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych; - nauka, edukacja, oświata i wychowanie;
Fundacja Dla Kobiet Dobra Dusza	Działalność na rzecz kobiet: - niesienie pomocy kobietom potrzebującym wsparcia; - ochrona praw kobiet; - przeciwdziałanie bezrobociu, w szczególności kobiet, oraz promocja zatrudnienia; - pomoc edukacyjna dzieciom i młodzieży z rodzin niepełnych; - działania na rzecz osób niepełnosprawnych; - ochrona i promocja zdrowia.
Stowarzyszenie Miłośników Ogólnopojętej Kultury	Celem stowarzyszenia jest: - pomoc w zdobywaniu wiedzy i poszerzaniu zainteresowań; - działalność kulturalno-oświatowa i rekreacyjno-sportowa na rzecz dzieci i młodzieży; - prawidłowe zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży; - upowszechnianie wiedzy na temat wolności i praw człowieka, oraz swobód obywatelskich z uwzględnieniem działań wspomagających rozwój demokracji, poprzez akcje społeczno-kulturalne, wyczułając na krzywdę drugiego człowieka; - upowszechnianie wiedzy na temat historii, kultury i tradycji regionu; - promocja kultury, w szczególności tworzonej przez ludzi młodych i do nich adresowanej; - promocja kultury fizycznej, sportu i turystyki oraz zdrowego trybu życia, szczególnie wśród ludzi młodych, z uwzględnieniem form zakorzenionych w innych kulturach; - propagowanie/prowadzenie zajęć informatycznych wśród dzieci, młodzieży i osób starszych.
Stowarzyszenie Radosny Uśmiech	Celem stowarzyszenia jest wsparcie dzieci i rodzin w rozwoju ich zainteresowań, oraz pomoc w dążeniu do osiągania celów, prowadzenie zajęć wspierających rozwój dzieci i młodzieży, a także przygotowanie do odpowiedzialnych i dobrych decyzji w życiu.
Stowarzyszenie Żgama	Głównym celem stowarzyszenia jest promocja miasta i regionu, rozwój życia kulturalnego społeczności oraz zachęcenie jej do aktywności w tychże sferach. Pozostałymi celami stowarzyszenia są: a) rozwijanie i intensyfikowanie procesu

	edukacji kulturalnej; b) animowanie społecznej aktywności kulturalnej.
Żmigrodzkie Stowarzyszenie Wędkarskie "Stawy Zamkowe"	Celem stowarzyszenia jest organizowanie i promowanie wędkarstwa, rekreacji, sportu wędkarskiego, użytkowanie i ochrona wód, działanie na rzecz ochrony przyrody i kształtowanie etyki wędkarskiej.
Stowarzyszenie "Zielony Bazyliśzek"	Celem stowarzyszenia jest inicjowanie, wspieranie i pomoc w różnego rodzaju przedsięwzięciach edukacyjno-kulturalnych, ciągłe poszerzanie i wzbogacanie możliwości edukacji dzieci i młodzieży, promowanie idei uczenia się przez całe życie oraz wszelkich przedsięwzięć służących rozwojowi oświaty, przeciwdziałanie wykluczeniom społecznym, a także wspieranie ustaleń komisji europejskiej określającej cele i kierunki rozwoju edukacji w Europie.
Fundacja "Promyk Szczęścia"	Fundacja została powołana w celach: - pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywaniu szans tych rodzin i osób; - wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, - działalności charytatywnej; - ochrony i promocji zdrowia; - działania na rzecz osób niepełnosprawnych; - działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka; - wypoczynku dzieci i młodzieży oraz krajoznawstwa.
Stowarzyszenie "Żmigrodzki Klub Przyjaciół Zwierząt"	Działanie na rzecz psów, a w szczególności: kształtowanie wśród dzieci, młodzieży i dorosłych odpowiedzialnego stosunku do zwierząt; edukowanie w zakresie odpowiedzialnego zachowania wobec obcych psów prawidłowej reakcji wobec ataku zwierzęcia; pomoc zwierzętom bezdomnym i uwrażliwianie społeczeństwa na ich potrzeby.
Stowarzyszenie Pozytywka	Celem stowarzyszenia jest wspieranie, promowanie, inicjowanie, organizowanie i tworzenie warunków dla funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego.
Stowarzyszenie Klub Biegacza "Sukces"	Działalność sportowa w zakresie lekkiej atletyki oraz jazdy na rowerze, organizacja zawodów sportowych, propagowanie sportu w kraju i zagranicą.
Akademia Sztuk Walki "Arashi"	Organizacja zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży, propagowanie sportu w zakresie sztuk walki.
Stowarzyszenie Kultury Fizycznej "Dragons" Żmigród	Popularyzacja sportu w zakresie koszykówki, prowadzenie szkoleń, organizacja zawodów.
Uczniowski Ludowy Klub Sportowy "ŻOK" Żmigród	Popularyzacja zajęć w dziedzinie tenisa stołowego: szkolenia, organizacja zawodów.
Uczniowski Ludowy Klub Sportowy "Ogień"	Popularyzacja zajęć sportowych w dziedzinie piłki siatkowej i koszykowej, organizacja szkoleń i zawodów.

Uczniowski Klub Sportowy "Debiut"	Organizacja zajęć sportowych dla dzieci w różnych dyscyplinach, organizacja zawodów.
Uczniowski Klub Sportowy "Sokół"	Organizacja zajęć szkoleniowych i udział w zawodach w dziedzinie lekkiej atletyki.
Uczniowski Klub Sportowy "Młode Orły"	Organizacja zajęć sportowych dla dzieci w różnych dyscyplinach, organizacja zawodów.
Stowarzyszenie Miłosierdzia św. Wincentego A'Paulo	Pomoc społeczna i duchowa, działalność charytatywna, wspieranie osób ubogich i samotnych.
ZHP Chorągiew Dolnośląska Hufiec Powiatu Trzebnickiego	Działania na rzecz rozwoju, edukacji oraz poczucia wartości dzieci, młodzieży, działalność edukacyjna, turystyczna, integracyjna, sportowa, kulturalna, działania na rzecz szerzenia patriotycznych wartości, ekologii, społeczeństwa obywatelskiego, ochrony zdrowia, tolerancji.
Polski Związek Sybiraków, Koło w Żmigrodzie	Reprezentowanie i obrona interesów swoich członków, a zwłaszcza uzyskiwanie dla nich praw, takich jak: odszkodowania, renty, emerytury, uprawnienia zdrowotne, kombatanckie itp. prowadzenie działalności charytatywnej. Świadczenie pomocy swoim członkom oraz Polakom zamieszkałym poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie przebywającym na terenie byłego ZSRR.
Związek Nauczycielstwa Polskiego Oddział w Żmigrodzie	Celem ZNP jest: 1) obrona godności, praw i interesów członków ZNP, 2) aktywne uczestniczenie w kształtowaniu demokratycznego oblicza polskiej oświaty i wychowania, szkolnictwa wyższego i nauki, wychowywanie w duchu tolerancji, poszanowania praw, wolności i godności osobistej, 3) dążenie do powszechnej dostępności do oświaty i szkolnictwa wyższego na wszystkich etapach i stopniach, 4) dążenie do zapewnienia warunków organizacyjnych i materialnych do podnoszenia kwalifikacji pracowników oświaty i wychowania, szkolnictwa wyższego i nauki.
Polski Związek Wędkarski Okręg Wrocławski	Szeroko rozumiane wędkarstwo.
Fundacja "Artesedu"	Celem fundacji jest wsparcie rozwoju osobistego i procesu edukacji językowej, międzykulturowej, globalnej, cyfrowej, demokratycznej, ekologicznej dzieci, młodzieży i dorosłych z polski i zagranicą, w duchu wartości promujących zrównoważony rozwój, wzajemne poszanowanie, prawa człowieka i pokojowe współistnienie.
Żmigrodzka Fundacja Rozwoju Rodziny	- wspieranie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych; - działalność na rzecz dobra publicznego w zakresie edukacji, nauki, kultury, sztuki, sportu i turystyki; - upowszechnianie kultury fizycznej i sportu. krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży; - opieka socjalna;

	- ochrona zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym, zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy, niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym; - kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania dyskryminacji; - działalność wspomagająca technicznie, szkoleniowo i informacyjnie.
--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Żmigrodzie.

Gmina Żmigród posiada również możliwe do wykorzystania potencjały w zakresie gospodarki i ochrony środowiska. Na terenie gminy funkcjonuje kilka dużych zakładów będących miejscem pracy dla wielu mieszkańców. Wśród nich można wyróżnić m.in. następujące przedsiębiorstwa lub instytucje: Markus, Energomontaż, Lech-Meł, Kopareczka, Szkoła Podstawowa w Żmigrodzie, Bodex, Alcon, Kler, PPHU Zalewski czy Zimowe ogrody. Poszczególni pracodawcy zatrudniają od około 20 do 100 pracowników, w większości w obszarze produkcji, ale też handlu czy innych usług. Gmina Żmigród prowadzi również aktywną politykę w zakresie wsparcia rozwoju gospodarczego, m.in. uzbrajając w niezbędną infrastrukturę tereny inwestycyjne czy prowadząc proinwestycyjną politykę przestrzenną. Pozytywnie na możliwości rozwoju lokalnej gospodarki wpływa również przynależność do Stowarzyszenia Partnerstwo dla Doliny Baryczy i związane z tym możliwości certyfikacji produktów lokalnych.

W zakresie ochrony środowiska jako potencjał wskazać można funkcjonujący Klaster Żmigrodzka Społeczność Energetyczna, zwiększający efektywność energetyczną poprzez inwestowanie w infrastrukturę do produkcji czystej energii. Gmina Żmigród prowadzi dla mieszkańców programy i dofinansowania, które pomagają w poprawie stanu środowiska, wpływając również na rosnącą świadomość ekologiczną. Z programu dofinansowań do wymiany pieców skorzystało łącznie około 150 gospodarstw domowych, około 30 gospodarstw rocznie korzysta z dopłat do demontażu i unieszkodliwienia azbestu, a z dopłat do przydomowych oczyszczalni ścieków skorzystało około 30 domów. Mieszkańcy widzą potrzebę inwestowania w odnawialne źródła energii – takich instalacji powstało na terenie gminy około 60.

Ważnym elementem kształtującym tożsamość lokalną mieszkańców Żmigrodu jest jego dziedzictwo kulturowe, na które składają się m.in. obiekty zabytkowe. Część z nich zlokalizowana jest w obszarze rewitalizacji lub w jego bliskim otoczeniu:

Zabytkowa wieża ciśnień w Żmigrodzie – wieża znajduje się przy ulicy Batorego, powstała około 1900 roku, jednak pomimo swojego wieku nadal pełni funkcje zbiornika wyrównującego ciśnienie w miejskiej sieci wodociągowej. Ze względu na niezadowalający stan techniczny obiektu, stwarza on aktualnie zagrożenie dla użytkowników i przechodniów.

Ruiny XIV-wiecznego pałacu – znajdują się w Zespole Pałacowo-Parkowym w Żmigrodzie, który położony jest nieco na północ od obszaru rewitalizacji. Pałac w swojej kilkunastowiecznej historii był doświadczany licznymi pożarami, zniszczeniami, ale też kilkakrotnie go

odbudowywano. Obecnie zachowały się jego ruiny, w których realizowane są działania kulturalne, rekreacyjne czy turystyczne.

Kościół Trójcy Świętej w Żmigrodzie – kościół wybudowano w XIII wieku, natomiast w obecnym kształcie pozostaje od 1601 roku. W 1702 roku świątynię nawiedził pożar, po którym została odbudowana dopiero w 1723 roku. W XIX wieku kościół był odrestaurowany. Jest to budowla murowana, orientowana. Obecnie posiada kształt trzynawowej bazyliki, z wydłużonym prezbiterium zamkniętym poligonalnie. Nawa główna nakryta jest sklepieniami kolebkowymi z lunetami, natomiast nawy boczne nakryte są sklepieniami sieciowymi. Mury zewnętrzne są rozdzielone pionowymi lizenami. Wnętrze posiada wyposażenie w stylu barokowym oraz kilka płyt nagrobnych z 2. połowy XVI wieku.

Kościół św. Stanisława Kostki w Żmigrodzie – budowlę wzniesiono w latach 1854-1861 jako kościół ewangelicki. Świątynia została wybudowana w stylu neogotyckim. Jest to budynek murowany, zbudowany z cegły, składający się z jednej nawy, założony na planie krzyża łacińskiego. Od strony wschodniej umieszczona jest górująca nad miastem wieża. W środku znajdują się ozdobne stropy belkowe, sklepienia gwieździste oraz wyposażenie z czasów budowy świątyni. Kościół po II wojnie światowej był przez wiele lat nieuczęszczany, jednak następnie został odremontowany.

W granicach obszaru rewitalizacji oraz jego otoczeniu istnieją przestrzenie, które potencjalnie mogą sprzyjać integracji mieszkańców, wzmocnieniu lokalnych więzi społecznych, a także aktywności mieszkańców w różnych grupach wiekowych. Wśród takich miejsc można wyróżnić:

Rynek w Żmigrodzie – jako element ośrodka historycznego miasta wpisany jest do wojewódzkiego rejestru zabytków. Rynek stanowi zadbaną przestrzeń, większość elewacji kamienic od strony Rynku jest odnowiona i utrzymana w spójnym tonie kolorystycznym. Miejskami występują ubytki w strukturze zabudowy lub budynki z dużymi, krzykliwymi szyldami i reklamami. Zauważyć można kilka lokali usługowych przeznaczonych na wynajem bądź sprzedaż, co może świadczyć o zamieraniu funkcji usługowej centrum miasta.

Ogrody Bioróżnorodności – tereny nad rzeką Sásiecznicą, przygotowane do pełnienia funkcji wypoczynkowych, turystyczno-rekreacyjnych, a także edukacyjnych. Obszar wyposażony został w ścieżki piesze i rowerowe, platformy wypoczynkowe, plażę, pomosty, a także place przeznaczone dla zwierząt. Teren odznacza się wysoką bioróżnorodnością, pełniąc zatem funkcję przyrodniczą, ale także edukacyjną i uświadamiającą społeczeństwo w zakresie środowiskowym.

Zespół Pałacowo-Parkowy – w skład kompleksu znajdującego się w północnej części miasta wchodzi zachowane ruiny, zabytkowa baszta oraz ponad 5 ha zabytkowego, odrestaurowanego parku, z licznymi ścieżkami, ławeczkami, stawami i placem zabaw dla dzieci. Dodatkowo, w zabytkowej baszcie znajduje się Centrum Informacji Turystycznej z materiałami informacyjnymi o regionie, gadżetami promocyjnymi, wydawnictwami, wypożyczalnią rowerów i kajaków do pływania po przepaściach stawach.

3.5. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji potwierdziła nagromadzenie problemów społecznych, ale również środowiskowych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych w jego granicach. Zasadne więc było wyznaczenie obszaru rewitalizacji w centrum Żmigrodu. Koncentracja negatywnych zjawisk w analizowanych sferach wpływa negatywnie na tempo i możliwości rozwoju jednostki objętej rewitalizacją, zamieszkującej ją społeczności, ale także całej gminy Żmigrod.

Potrzeba rewitalizacji wynika z nagromadzenia zjawisk problemowych, ale również z ich wzajemnego powiązania i oddziaływania. Problemy w sferze społecznej (np. akty wandalizmu, rosnący problem uzależnień, głównie wśród młodzieży) wynikają częściowo z innych problemów (np. niedostatecznej liczby miejsc spędzania czasu wolnego oraz miejsc o funkcjach integracyjnych, rekreacyjnych, wypoczynkowych). Problem starzejącego się społeczeństwa i odpływu mieszkańców jest nierozzerwalnie powiązany sprzężeniem zwrotnym z obniżającym się poziomem aktywności i integracji społecznej, ale też brakiem dostosowania przestrzeni publicznych do potrzeb różnych grup wiekowych, brakiem zagospodarowania części wspólnych czy złym stanem budynków mieszkalnych. Negatywne zjawiska występujące na obszarze rewitalizacji zniechęcają więc osoby młode do osiedlania się w centrum miasta, co jeszcze bardziej pogłębia problemy w poszczególnych sferach. Przystępując do realizacji działań rewitalizacyjnych, należy zwrócić uwagę na zwiększenie atrakcyjności centrum miasta dla młodych ludzi.

Skalę problemów związanych z utratą funkcji mieszkalnych, usługowych, reprezentacyjnych czy rekreacyjnych w centrum Żmigrodu, potęguje niski poziom aktywności oraz integracji społecznej. Mieszkańcy nie czują przynależności do lokalnej społeczności, przestrzenie wspólne traktowane są jako niczyje, a więc wśród mieszkańców istnieje ciche przyzwolenie na akty wandalizmu, niszczenie mienia publicznego czy brak zainteresowania problemami wspólnoty sąsiedzkiej. W zakresie rewitalizacji istnieje więc duża potrzeba zintegrowania lokalnej społeczności oraz zaangażowanie jej w organizację, zaprojektowanie i przygotowanie przestrzeni wspólnych (np. podwórek) w taki sposób, aby odpowiadały na potrzeby danej wspólnoty. Współpraca przy zagospodarowaniu takich miejsc wpłynie również na poczucie współodpowiedzialności oraz poskutkuje większą dbałością o najbliższe otoczenie.

Ze względu na duży udział osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami, istnieje pilna potrzeba dostosowania przestrzeni i obiektów publicznych do potrzeb takich mieszkańców. Wpłynie to na samodzielność takich osób, które będą mogły we własnym zakresie załatwić sprawy urzędowe czy dostać się w określone miejsce w centrum Żmigrodu. Poskutkuje to również większym poziomem włączenia osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w życie lokalnej społeczności. Przy okazji dostosowywania obiektów publicznych do dostępności architektonicznej, zostaną one również dostosowane komunikacyjno-informacyjnie i cyfrowo.

Ze względu na nagromadzenie zdegradowanych przestrzeni i budynków w Żmigrodzie, dostrzega się potrzebę ich remontu, przebudowy oraz adaptacji do pełnienia nowych funkcji. Do planowania takich inwestycji należy podejść kompleksowo. Ze względu na brak

możliwości technicznych do dostosowania obecnego Urzędu Miejskiego do pełnej dostępności, zaleca się wykorzystanie do tego innego budynku, który również wymaga modernizacji, przy czym przestaje pełnić swoje funkcje. Mowa o budynku Szkoły Podstawowej przy ul. Batorego, który w bliskiej perspektywie czasu pozostanie pusty. Przeniesienie Urzędu do nowego, zmodernizowanego i dostosowanego budynku, pozwoli na polepszenie zarówno jakości obsługi interesantów, ale także komfortu pracy urzędników. Przy okazji, w budynku powinny powstać przestrzenie odpowiadające potrzebom lokalnej społeczności, w tym organizacjom pozarządowym, które stanowią duży potencjał obszaru rewitalizacji, jednak nie wszystkie posiadają zaplecze do rozwoju i efektywnej działalności.

Z uwagi na istotny potencjał drzemiący w obiektach zabytkowych na terenie Żmigrodu, dostrzega się potrzebę ich modernizacji oraz dostosowania do pełnienia nowych funkcji (np. funkcja rekreacyjna, sportowa czy edukacyjna żmigrodzkiej wieży ciśnień) oraz rozwoju obecnych (zabezpieczenie ruin pałacu). Biorąc pod uwagę zasób w postaci Zespołu Pałacowo-Parkowego, który stanowi znany i istotny punkt na mapie turystycznej Doliny Baryczy, należy zwiększyć jego dostępność dla turystów, zwiększając jednocześnie liczbę miejsc noclegowych na terenie Żmigrodu, co pozytywnie wpłynie na rozwój gospodarczy, w szczególności usług.

Ze względu na położenie obszaru rewitalizacji na terenie szczególnego zagrożenia powodziowego, podczas realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, należy każdorazowo uwzględniać wymagania i przepisy prawne dotyczące gospodarowania na tego typu obszarach.

4. Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji stanowi wyraz aspiracji władz samorządowych, mieszkańców oraz pozostałych interesariuszy procesu rewitalizacji. Określa ona opis docelowego stanu obszaru po przeprowadzeniu zaplanowanych w niniejszym dokumencie działań rewitalizacyjnych.

Wizja stanowi wizualizację celu głównego, nadrzędnego względem celów rewitalizacji wskazanych w dokumencie, jednocześnie zawiera w sobie odniesienie do wszystkich sfer funkcjonowania obszaru, na których planowana jest rewitalizacja. Jest również pewnego rodzaju odpowiedzią na pytanie o powód i zasadność prowadzenia procesu rewitalizacji w danej jednostce.

Istotną rolę wizji jest także zjednoczenie interesariuszy rewitalizacji wokół pewnej idei. Zarówno mieszkańcy obszaru rewitalizacji, jak i funkcjonujące tam stowarzyszenia, przedsiębiorstwa, jednostki administracyjne powinni utożsamiać się z określoną wizją. Wypracowana wizja powinna łączyć różne środowiska, które wspólnie będą pracowały nad jej urzeczywistnieniem.

Przyjmując powyższe założenie, zdefiniowano wizję obszaru rewitalizacji w 2032 r.:

Dzięki przeprowadzonej rewitalizacji, centrum Żmigrodu zamieszkiwane jest przez coraz większą liczbę ludności w każdym wieku. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji stanowią odpowiedzialną, twórczą, zaangażowaną i zintegrowaną społeczność, która w bezpiecznej i efektywnej przestrzeni może rozwijać swoje pasje i realizować się zawodowo. Społeczne efekty rewitalizacji osiągnięte w centrum miasta, w tym zmniejszenie problemów społecznych oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego, rozprzestrzeniają się na dalsze części Żmigrodu i całej gminy.

Realizacja działań rewitalizacyjnych prowadzonych w Żmigrodzie, przyczyniła się do ograniczenia występowania problemów społecznych związanych z bezrobociem, przestępczością czy brakiem integracji i poczucia tożsamości lokalnej. Mieszkańcy czują się współodpowiedzialni za części wspólne budynków i ich otoczenie, przede wszystkim za podwórkę, które stanowią nie tylko estetyczną i funkcjonalną przestrzeń, ale stały się również miejscem spotkań sąsiedzkich. Dzięki odnowionym elementom przestrzeni publicznej, coraz więcej młodych ludzi osiedla się w centrum miasta, za czym idą pozytywne tendencje demograficzne, ale również wzrost kapitału społecznego i ekonomicznego. Usługi publiczne w Żmigrodzie świadczone są na najwyższym poziomie, co przyczynia się do zadowolenia i wzrostu jakości życia mieszkańców.

Stopniowe ożywienie centrum Żmigrodu, jakie nastąpiło w trakcie prowadzenia procesu rewitalizacji, doprowadziło do wzrostu przedsiębiorczości mieszkańców, a także do rozwoju nowych działalności gospodarczych na obszarze rewitalizacji. Powstały głównie lokale usługowe, które oferują swoje świadczenia zarówno mieszkańcom Żmigrodu, jak i mieszkańcom całej gminy oraz turystom i gościom. Powstałe punkty turystyczno-rekreacyjne przyczyniają się z kolei do dalszego wzrostu miejsc noclegowych na terenie gminy, a także zwiększają zapotrzebowanie na określone usługi.

Przestrzeń publiczna w Żmigrodzie zyskała nowe oblicze. Na pierwszy rzut oka widoczne są odnowione elewacje kamienic w centrum miasta. Kolejnym elementem budującym przestrzeń miejską są podwórka pomiędzy kamienicami, które tętnią życiem, są dostosowane do potrzeb wszystkich mieszkańców i pełnią różnorakie funkcje. Podwórka są miejscem spotkań mieszkańców, a zacieśniające się relacje sąsiedzkie skutkują podejmowaniem inicjatyw oddolnych. Dzięki podjęciu działań infrastrukturalnych i organizacyjnych (np. zmiana organizacji ruchu w centrum oraz poprawa jakości ciągów pieszych i rowerowych), zwiększy się poziom bezpieczeństwa mieszkańców i innych uczestników ruchu drogowego.

5. Cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań

Zdefiniowana wizja obszaru rewitalizacji w 2032 roku będzie możliwa do osiągnięcia poprzez realizację celów rewitalizacji i odpowiadających im kierunków działań. Część programowa dokumentu została opracowana na bazie przeprowadzonej diagnozy, a także podczas warsztatów rewitalizacyjnych umożliwiających zaangażowanie zróżnicowanych grup interesariuszy na etapie planowania procesu rewitalizacji.

Wskazane cele i kierunki działań stanowią odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby, służące ograniczeniu bądź wyeliminowaniu negatywnych zjawisk w sferze społecznej, ale również w pozostałych sferach (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). Tym samym zapewnione zostało komplementarne podejście do rewitalizacji.

Cele i kierunki rewitalizacji będą osiągnane poprzez realizację konkretnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wskazanych w rozdziale 7. Poniżej przedstawiono strukturę programowej części procesu rewitalizacji.

Rysunek 14. Struktura części programowej Gminnego Programu Rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne.

Dla obszaru rewitalizacji położonego w centrum Żmigrodu wyznaczono 19 kierunków działań, których realizacja pozwoli na osiągnięcie 3 założonych celów rewitalizacji.

Tabela 5. Cele i kierunki rewitalizacji.

CEL 1.	Zintegrowane i zaangażowane społeczeństwo obywatelskie Żmigrodu
Kierunek 1.1.	Wzrost integracji międzysąsiedzkiej i międzypokoleniowej
Kierunek 1.2.	Budowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za przestrzeń wspólną
Kierunek 1.3.	Pobudzenie aktywności mieszkańców na rzecz najbliższego otoczenia
Kierunek 1.4.	Wzrost podejmowanych inicjatyw oddolnych i ich wsparcie przez samorząd
Kierunek 1.5.	Szersze włączenie obywateli w procesy decyzyjne na obszarze Żmigrodu
CEL 2.	Dostępne i atrakcyjne usługi dla mieszkańców Żmigrodu
Kierunek 2.1.	Poprawa dostępu i jakości usług publicznych świadczonych na terenie Żmigrodu
Kierunek 2.2.	Podniesienie jakości obsługi interesantów oraz komfortu pracy pracowników Urzędu Miejskiego w Żmigrodzie
Kierunek 2.3.	Wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu potrzeb związanych z podejmowaniem pracy
Kierunek 2.4.	Poprawa dostępności i jakości zasobów mieszkaniowych w centrum Żmigrodu
Kierunek 2.5.	Wzrost dostępu do usług żłobkowych i przedszkolnych
Kierunek 2.6.	Zwiększenie dostępu do usług turystyczno-rekreacyjnych, kulturalno-sportowych i edukacyjnych w Żmigrodzie zgodnie z potrzebami
CEL 3.	Centrum Żmigrodu atrakcyjnym miejscem do życia
Kierunek 3.1.	Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni w centrum Żmigrodu z głównym uwzględnieniem budynków wielorodzinnych
Kierunek 3.2.	Zagospodarowanie podwórek wraz z ożywieniem życia sąsiedzkiego
Kierunek 3.3.	Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych przez eliminowanie barier architektonicznych i innych
Kierunek 3.4.	Zwiększanie bezpieczeństwa mieszkańców w Centrum Żmigrodu
Kierunek 3.5.	Polepszenie jakości środowiska na obszarze rewitalizacji
Kierunek 3.6.	Pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców Żmigrodu
Kierunek 3.7.	Aktywizacja zawodowa rodziców poprzez zapewnienie opieki nad dziećmi w placówkach publicznych
Kierunek 3.8.	Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży i seniorów

Źródło: opracowanie własne.

6. Opis powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi na poziomie kraju, województwa i gminy

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Żmigród na lata 2022-2032 ma przede wszystkim wymiar lokalny. Dokument odpowiada na problemy zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji, kreując tym samym rozwój na poziomie jednostki samorządu terytorialnego, jaką jest Gmina Żmigród. W poniższej tabeli przedstawiono analizę spójności niniejszego Programu z dokumentami obowiązującymi w gminie Żmigród, a także wskazano w jaki sposób cele i kierunki działań określone w Gminnym Programie Rewitalizacji wpływają na realizację celów i założeń programów i dokumentów na poziomie regionalnym i krajowym.

Tabela 6. Opis dokumentów powiązanych z Gminnym Programem Rewitalizacji.

Dokumenty na poziomie krajowym
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR
Głównym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców kraju przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarach: społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Jednym z kluczowych czynników wpływających na realizację tego celu jest zapewnienie skutecznie działającego państwa i instytucji służących wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu. W SOR przedstawiono nowy model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Podejście to opiera się na indywidualnym potencjale terytorialnym, inwestycjach, innowacjach, rozwoju, eksporcie oraz wysoko przetworzonych produktach. Fundamentalnym wyzwaniem jest przebudowanie modelu gospodarczego tak, żeby służył on całemu społeczeństwu. W SOR wyznaczono trzy cele szczegółowe: I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna). II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie). III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE).
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL)
Celem głównym Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Odpowiada to celowi szczegółowemu II Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR). Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 wyznacza cztery cele szczegółowe: Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.

Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.

Cel szczegółowy 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (SRKS)

Celem głównym SRKS 2030 jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Odnosi się on bezpośrednio do realizacji celów SOR.

Cel główny SRKS 2030 jest doprecyzowany przez trzy cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne.

Cel szczegółowy 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich.

Cel szczegółowy 3: Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)

Celem głównym KSRR jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,

Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,

Cel szczegółowy 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)

KPZK jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym określającym warunki oraz wizję zagospodarowania przestrzennego kraju. KPZK 2030 posiada cechy strategii ogólnorozwojowej, która wiąże planowanie przestrzenne z elementami rozwoju społeczno-gospodarczego. W dokumencie przedstawione zostały cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju, a także wytyczne w temacie zasad i mechanizmów wdrażania polityk rozwojowych.

KPZK 2030 określa 6 głównych celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.

Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.

Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.

Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.

Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Dokumenty na poziomie regionalnym

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2030 roku

W dokumencie nakreślono wizję przyszłościowego rozwoju regionu: Dolny Śląsk 2030 regionem równomiernego rozwoju – regionem bez istotnych społecznych i gospodarczych dysproporcji, regionem wewnątrznie spójnym, regionem wyrównanych rozwojowych szans; regionem przyjaznym dla mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów i kuracjuszy, atrakcyjnym miejscem do życia, pracy, nauki i rekreacji; regionem nowoczesnym z kreatywną i innowacyjną regionalną społecznością oraz rozwiniętą sferą naukową i badawczo-rozwojową; regionem konkurencyjnym w scenerii krajowej i europejskiej z Wrocławiem jako silną metropolią oraz ośrodkami regionalnymi o znaczących przewagach konkurencyjnych.

Powyższą wizję odzwierciedlają następujące cele strategiczne i operacyjne:

1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu.
 - 1.1. Wspieranie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów.
 - 1.2. Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki.
 - 1.3. Wzmacnianie innowacyjności, w tym eko-innowacyjności regionu.
 - 1.4. Wspieranie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich i miejskich.
2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych.
 - 2.1. Poprawa stanu i dostępności regionalnej infrastruktury technicznej.
 - 2.2. Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych.
 - 2.3. Rozwój i doskonalenie usług publicznych.
3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego.
 - 3.1. Kształtowanie postaw obywatelskich.
 - 3.2. Wzrost społecznej integracji.
 - 3.3. Doskonalenie regionalnego i lokalnych rynków pracy.
 - 3.4. Poprawa efektywności kształcenia.
 - 3.5. Doskonalenie regionalnej polityki wspierania seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.
 - 3.6. Kształtowanie postaw prozdrowotnych, prosportowych i proekologicznych.
4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.
 - 4.1. Poprawa stanu środowiska.
 - 4.2. Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska.
 - 4.3. Ochrona przed klęskami żywiołowymi.
 - 4.4. Wspieranie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz wspieranie bezpieczeństwa energetycznego.
 - 4.5. Ochrona obiektów i terenów dziedzictwa kulturowego.
 - 4.6. Rozwój gospodarki cyrkularnej.
5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.
 - 5.1. Rozwój regionalnej sieci transportowej.
 - 5.2. Wzrost dostępności regionalnej infrastruktury informacyjnej o wysokich standardach funkcjonalno-użytkowych.

5.3. Wspieranie współpracy międzyregionalnej i transgranicznej.

Dokumenty na poziomie ponadlokalnym

Strategia Rozwoju Powiatu Trzebnickiego na lata 2016-2022

Strategia zawiera wskazanie misji rozwoju powiatu trzebnickiego.

Misją Powiatu Trzebnickiego jest działalność na rzecz zrównoważonego rozwoju społeczno-ekonomicznego w oparciu o lokalną aktywność gospodarczą, tworzącą nowoczesne miejsca pracy, z poszanowaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego, w przyjaznym i bezpiecznym otoczeniu dla jego mieszkańców oraz turystów.

Realizacja strategii będzie przebiegała poprzez spełnienie określonych celów:

Cel strategiczny I – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury powiatu.

Cel operacyjny 1 – Poprawa stanu infrastruktury technicznej.

Cel operacyjny 2 – Poprawa stanu infrastruktury społecznej.

Cel operacyjny 3 – Poprawa stanu infrastruktury drogowej.

Cel strategiczny II – Zrównoważony rozwój gospodarczy.

Cel operacyjny 1 – Wspieranie rozwoju MŚP.

Cel operacyjny 2 – Racjonalne wykorzystanie walorów przyrodniczych i historycznych.

Cel strategiczny III – Rozwój społeczny i aktywizacja mieszkańców powiatu.

Cel operacyjny 1 – Rozwój instytucjonalny jednostek powiatowych.

Cel operacyjny 2 – Rozwój kapitału społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Trzebnickiego na lata 2014-2022

Strategia wyznacza cele strategiczne i operacyjne, które pozwalają na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Wdrożenie przewidzianych działań powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych lub zminimalizowania ich skutków.

Strategia zawiera cele operacyjne przyporządkowane do celów strategicznych, które zawierają się w pięciu obszarach:

Cel strategiczny 1 – Tworzenie zintegrowanego systemu pomocy społecznej.

Cel operacyjny 1. Organizowanie spotkań złożonych z przedstawicieli Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodków Pomocy Społecznej, jednostek organizacyjnych powiatu, organizacji pozarządowych w celu wypracowania wspólnych rozwiązań obecnych problemów społecznych.

Cel operacyjny 2. Rozwijanie precyzyjnej i efektywnej wymiary informacji dotyczącej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego a instytucjami działającymi na obszarze całej Polski.

Cel operacyjny 3. Propagowanie idei wolontariatu oraz wspieranie wspólnych inicjatyw wolontariuszy z instytucjami działającymi na terenie powiatu.

Cel operacyjny 4. Rozpowszechnianie działań podejmowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Trzebnicy.

Cel operacyjny 5. Ustawiczne wzbogacenie kompetencji i podwyższanie kwalifikacji zawodowych i społecznych osób zatrudnionych w organizacjach i instytucjach pomocy społecznej poprzez udział w seminariach, szkoleniach, kursach, warsztatach czy konferencjach z zakresu pomocy społecznej.

Cel strategiczny 2 – Budowanie spójnego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych i osób starszych.

Cel operacyjny 1. Podnoszenie świadomości społecznej osób pełnosprawnych na temat możliwości oraz potrzeb osób niepełnosprawnych.

Cel operacyjny 2. Tworzenie środowiska przyjaznego osobom niepełnosprawnym poprzez likwidację barier architektonicznych, urbanistycznych, komunikacyjnych, technicznych.

Cel operacyjny 3. Kształtowanie postaw oraz przekazywanie rzetelnej wiedzy na temat osób niepełnosprawnych będących pełnowartościowymi członkami społeczeństwa.

Cel operacyjny 4. Budowanie wielospecjalistycznego poradnictwa: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, medycznego, socjalnego skierowanego do osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Cel operacyjny 5. Upowszechnianie kształcenia włączającego oraz specjalnego.

Cel operacyjny 6. Wspieranie integracji społecznej osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych poprzez organizowanie wspólnych inicjatyw obywatelskich, festynów, imprez okolicznościowych i sportowych.

Cel operacyjny 7. Podejmowanie działań mających na celu wczesną interwencję oraz wczesne wspomaganie rozwoju dzieci niepełnosprawnych bądź zagrożonych niepełnosprawnością.

Cel operacyjny 8. Zwiększenie dostępności osobom niesłyszącym usług świadczonych przez urzędy poprzez komunikowanie się z nimi za pomocą znaków Polskiego Języka Migowego.

Cel operacyjny 9. Aktywizowanie zawodowe, podnoszenie kwalifikacji zawodowych, rozwijanie umiejętności społecznych, zapewnienie możliwości odbywania stażu osobom niepełnosprawnym w ramach prowadzonych projektów.

Cel operacyjny 10. Wspieranie powstawania na otwartym rynku miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

Cel operacyjny 11. Wspieranie osób niepełnosprawnych stawiających pierwsze kroki na otwartym rynku pracy poprzez finansowanie usług osobistego asystenta osoby niepełnosprawnej, trenera aktywności lub trenera pracy.

Cel operacyjny 12. Monitorowanie pracy Domów Pomocy Społecznej oraz ciągłe podwyższanie standardów życia osób niepełnosprawnych i osób starszych będących ich mieszkańcami z jednoczesnym uwzględnieniem ich potrzeb emocjonalnych, seksualnych, społecznych oraz zdrowotnych.

Cel operacyjny 13. Adaptacja dworku w Rościszewicach na cele społeczne.

Cel operacyjny 14. Rozwój opieki całodobowej dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Cel operacyjny 15. Inicjowanie tworzenia Klubów Seniora i wspieranie istniejących Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

Cel operacyjny 16. Rozwój poradnictwa społecznego oraz wolontariatu dla osób starszych, szczególnie samotnych – tworzenie punktów informacyjnych, grup wsparcia i innych form aktywnego spędzania wolnego czasu.

Cel strategiczny 3 – Wspieranie rodzin w sprawowaniu opieki nad dzieckiem, rozwijanie pieczy zastępczej oraz aktywizacja i integracja pełnosprawnych wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze.

Cel operacyjny 1. Integracja rodzin z ich środowiskiem lokalnym,

Cel operacyjny 2. Wdrażanie lokalnych programów promujących rodzinę oraz podstawy prorodzinne.

Cel operacyjny 3. Prowadzenie poradnictwa pedagogicznego oraz psychologicznego dla rodzin z trudnościami wychowawczymi.

Cel operacyjny 4. Zintensyfikowanie pracy socjalnej w rodzinach należących do środowisk z „grupy ryzyka”.

Cel operacyjny 5. Organizowanie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców tego potrzebujących.

Cel operacyjny 6. Rozwijanie pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki ze strony biologicznych rodziców.

Cel operacyjny 7. Prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze.

Cel operacyjny 8. Wspieranie rodzin zastępczych w pełnieniu ich funkcji wychowawczych.

Cel operacyjny 9. Prowadzenie grup wsparcia oraz dążenie do integracji rodzin zastępczych.

Cel operacyjny 10. Wspieranie biologicznych rodziców w dążeniu do odzyskania praw rodzicielskich.

Cel operacyjny 11. Monitorowanie działającego Domu Dziecka w Obornikach Śląskich oraz tworzenie nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych ze szczególnym wsparciem dla rodzinnych domów dziecka oraz zawodowych rodzin zastępczych dla dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki i wsparcia ze strony rodziny naturalnej.

Cel operacyjny 12. Zwiększenie liczby mieszkańców Hostelu dla usamodzielnionych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Cel operacyjny 13. Pozyskanie mieszkań dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych.

Cel operacyjny 14. Aktywizowanie zawodowe, podnoszenie kwalifikacji zawodowych, rozwijanie umiejętności społecznych, zapewnienie możliwości odbywania stażu usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w ramach prowadzonych projektów.

Cel strategiczny 4 – Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny 1. Prowadzenie kampanii społecznej przeciwko przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny 2. Uwrażliwianie lokalnej społeczności na przejawy przemocy w rodzinie mieszkającej w sąsiedztwie – przełamywanie stereotypów problemu zamkniętego w „czterech ścianach”.

Cel operacyjny 3. Rozpowszechnianie działalności skierowanej na poradnictwo rodzinne.

Cel operacyjny 4. Prowadzenie profilaktyki w kierunku rozwiązywania problemów społecznych i rodzinnych.

Cel operacyjny 5. Prowadzeniu specjalistycznego poradnictwa (prawnego, psychologicznego) dla ofiar przemocy.

Cel operacyjny 6. Opracowywanie nowatorskich projektów na rzecz pomocy rodzinom.

Cel operacyjny 7. Świadczenie pomocy socjalnej i środowiskowej oraz terapii dla rodzin dotkniętych przemocą.

Cel operacyjny 8. Prowadzenie programów korekcyjnych dla sprawców przemocy.

Cel strategiczny 5 – Aktywizacja lokalnego rynku pracy na rzecz osób wykluczonych społecznie.

Cel operacyjny 1. Wspieranie procesów integracji i adaptacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel operacyjny 2. Rozwijanie stałej współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy, organizacjami pozarządowymi, organizacjami pracodawców w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia.

Cel operacyjny 3. Kompleksowe wsparcie rodzin zagrożonych dziedziczeniem bezrobocia.

Cel operacyjny 4. Dostosowanie kwalifikacji zawodowych mieszkańców do potrzeb rynku pracy poprzez udział w bezpłatnych szkoleniach i kursach zawodowych.

Cel operacyjny 5. Dostosowanie poradnictwa i doradztwa zawodowego do potrzeb rynku pracy i możliwości osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel operacyjny 6. Zwiększenie dostępu i uczestnictwa na rynku pracy kobiet oraz osób wieku 25-34 lat i powyżej 50 roku życia.

Cel operacyjny 7. Rozwijanie przedsiębiorczości zwłaszcza wśród osób z zawodowym wykształceniem.

Cel operacyjny 8. Umożliwienie nabycia doświadczenia zawodowego poprzez organizację praktyk zawodowych, staży, subsydiowanego zatrudnienia, dotacje na podjęcie działalności gospodarczej dla grup podwyższonego ryzyka zagrożonego wykluczeniem społecznym.

Cel operacyjny 9. Wprowadzenie zintegrowanego systemu informatycznego pozwalającego w szybki sposób pozyskać informacje o wolnych miejscach pracy, nawiązywać kontakt z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.

Dokumenty na poziomie lokalnym

Strategia Rozwoju Gminy Żmigród na lata 2021-2029

Powyższa Strategia jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa strategiczne kierunki rozwoju w perspektywie do 2029 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych.

Umożliwia efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

W Strategii wskazano misję:

Wspólnie tworzymy warunki do harmonijnego rozwoju społeczno-gospodarczego, które pozwolą zapewnić wysoki i atrakcyjny poziom życia w gminie Żmigród.

oraz wizję gminy:

Gmina Żmigród w 2029 roku to miejsce świadome ekologicznie, atrakcyjne turystycznie, przyjazne mieszkańcom oraz inwestorom. Gmina wykorzystująca swoje zasoby naturalne w sposób racjonalny, bezpieczna dla mieszkańców oraz turystów, z czystym środowiskiem, o wysokiej jakości infrastruktury i zróżnicowanej ofercie spędzania czasu wolnego.

Dokument zawiera następujące cele strategiczne i operacyjne:

CEL I: Zrównoważony rozwój infrastruktury i środowiska z zachowaniem ładu przestrzennego.

1.1. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy.

1.2. Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.

1.3. Ochrona środowiska i wspieranie inicjatyw proekologicznych.

1.4. Osiągnięcie ładu przestrzennego poprzez prowadzenie świadomej i aktywnej polityki przestrzennej.

CEL II: Rozwój przedsiębiorczości i turystyki na obszarze gminy.

2.1. Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy.

2.2. Podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy.

2.3. Ochrona dziedzictwa lokalnego.

2.4. Wielopłaszczyznowa promocja gminy.

CEL III: Wysoka jakość usług społecznych i aktywizacja mieszkańców.

3.1. Zapewnienie skutecznej i nowoczesnej edukacji.

3.2. Zapewnienie systemu pomocy, wsparcia i aktywizacji wszystkich grup społecznych.

3.3. Rozwój oferty kulturalnej oraz aktywnego spędzania czasu wolnego.

3.4. Rozwój sportowo-rekreacyjny gminy.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019-2024

Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców Żmigrodu, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do integracji społecznej.

Dokument zawiera następujące cele strategiczne i kierunki działań w poszczególnych obszarach:

Społeczność Lokalna Gminy Żmigrod jest:

Cel strategiczny 1. Odpowiedzialna

Cel strategiczny 2. Zdrowa

Cel strategiczny 3. Zintegrowana i aktywna

Obszar Rodzina – Kierunek działania 1: Wzmacnianie rodziny w pełnieniu jej podstawowych funkcji.

Zadanie 1. Zintensyfikowanie pracy z rodzinami, w szczególności wymagającymi ochrony macierzyństwa i wielodzietności oraz bezradnymi w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Zadanie 2. Edukacja rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.

Zadanie 3. Promowanie idei wspólnego spędzania czasu przez wszystkich członków rodziny.

Zadanie 4. Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez formułę pracy interdyscyplinarnej.

Obszar Osoby Starsze i Niepełnosprawne – Kierunek działania 2: Wysoki poziom usług dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Zadanie 1. Utworzenie punktu informacyjnego dla seniorów, osób zależnych i ich opiekunów oraz osób niepełnosprawnych.

Zadanie 2. Rozwój usług opiekuńczych.

Zadanie 3. Budowanie świadomości społecznej na temat problemów, potrzeb i potencjału osób starszych i niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.

Zadanie 4. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych, chorych, niepełnosprawnych – organizowanie wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych.

Obszar Zaangażowanie w życie lokalnej społeczności – Kierunek działania 3: Wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców gminy.

Zadanie 1. Wsparcie lokalnych organizacji pozarządowych i nieformalnych grup mieszkańców w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych.

Zadanie 2. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Zadanie 3. Organizacja cyklicznych spotkań dzieci, młodzieży, dorosłych i osób starszych służących integracji międzypokoleniowej.

Zadanie 4. Zachęcanie mieszkańców do samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Żmigród

Studium zostało przyjęte 29 lipca 2013 roku uchwałą nr 0007.XXXVI.253.2013 Rady Miejskiej w Żmigrodzie, a następnie zmienione uchwałą nr 0007.XXVI.367.2021 Rady Miejskiej w Żmigrodzie z dnia 24 czerwca 2021 r. oraz uchwałą nr 0007.XXXVIII.492.2022 Rady Miejskiej w Żmigrodzie z dnia 22 czerwca 2022 r.

Studium zawiera sześć ogólnych celów, którymi należy kierować się przy planowaniu przestrzeni w gminie Żmigród:

1) ochrona walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych gminy oraz ładu przestrzennego gminy;

- 2) stworzenie warunków do racjonalnego rozwoju osadnictwa;
- 3) wykorzystanie lokalnych walorów środowiska dla rozwoju turystyki, rekreacji oraz innych form zagospodarowania, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony tych walorów;
- 4) stworzenie warunków przestrzennych dla aktywizacji rozwoju gospodarczego, tj. wzmocnienia i poszerzenia bazy ekonomicznej i w konsekwencji ograniczenie bezrobocia, przede wszystkim poprzez dalszy rozwój drobnej i średniej przedsiębiorczości (MŚP) z uwzględnieniem istniejącej infrastruktury technicznej zaplecza rolniczego i porolniczego majątku trwałego oraz surowców, zachowując przy tym walory przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe gminy (kształtowanie zrównoważonego rozwoju);
- 5) poprawa warunków zamieszkiwania (habitatu); m.in. poprzez stworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego oraz odpowiednie doposażenie terenów osadniczych w zakresie infrastruktury technicznej;
- 6) poprawa powiązań komunikacyjnych - zewnętrznych i wewnętrznych.

Źródło: opracowanie własne.

Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żmigród na lata 2022-2032 wpłynie pozytywnie na osiągnięcie celów operacyjnych i strategicznych wskazanych w powyższych dokumentach. Zapisy GPR pozostają spójne z zapisami przeanalizowanych dokumentów programowych i strategicznych.

7. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne są zaplanowanymi, długofalowymi działaniami, zmierzającymi do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Istotnym ich aspektem jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wzrost poczucia przynależności lokalnej oraz rozwiązywanie innych problemów sfery społecznej.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne w Żmigrodzie zostały zaplanowane w taki sposób, aby ich realizacja zmierzała do poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji, w szczególności w sferze społecznej, a nie wyłącznie do poprawy estetyki przestrzeni czy modernizacji zdegradowanych obiektów. Zaplanowano szeroki katalog działań, na który składają się cztery podstawowe projekty zintegrowane oraz cztery projekty uzupełniające. Projekty podstawowe to te, które w zasadniczy sposób przyczynią się do odwrócenia negatywnych trendów na obszarze, natomiast projekty uzupełniające mają charakter głównie infrastrukturalny, techniczny, jednak ich realizacja wpłynie pozytywnie na osiągnięcie założonych celów rewitalizacji. Z uwagi na istniejące potencjały w sąsiedztwie obszaru rewitalizacji (m.in. Zespół Pałacowo-Parkowy w północnej części Żmigrodu czy budynek żłobka i przedszkola przy ul. Poznańskiej 8), zdecydowano się część przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizować poza granicami obszaru rewitalizacji. Takie rozwiązanie pomoże efektywniej wykorzystać istniejącą infrastrukturę, zmniejszyć nakłady finansowe, które byłyby niezbędne przy powstaniu nowych obiektów, ale przede wszystkim będzie korzystnie oddziaływało na mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale też całej gminy Żmigród.

Projekty zintegrowane to grupy powiązanych ze sobą tematycznie działań, zarówno infrastrukturalnych jak i nieinfrastrukturalnych, które służą realizacji wspólnego celu. Tworzą one mikroprogramy, w ramach których modernizacja kubatury i przestrzeni stworzy warunki do zapobiegania zanikowi niektórych funkcji (np. funkcji usługowych w centrum Żmigrodu), umożliwi wprowadzenie nowych funkcji społecznych, sprzyjać będzie budowaniu więzi społecznych i przywróceniu równowagi życia społecznego. Projekty zintegrowane realizowane będą przez Gminę Żmigrod we współpracy z interesariuszami rewitalizacji. Na tym etapie zakres projektów, a także katalog potencjalnych partnerów zostały zdefiniowane w sposób generalny. Po zakończeniu procesu konsultacji społecznych projektu GPR i uwzględnieniu ewentualnych uwag, planuje się niezwłoczne przystąpienie do realizacji fazy przygotowawczej projektów zintegrowanych. W szczególności planowane są spotkania z potencjalnymi partnerami projektów, w celu zapewnienia ich udziału w planowaniu, a docelowo w realizacji projektów zintegrowanych. Wówczas zostaną doprecyzowane założenia projektów w taki sposób, żeby były one realizowane dla mieszkańców i z mieszkańcami (przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi, lokalnymi liderami, beneficjentami końcowymi procesu rewitalizacji).

7.1. Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 7. Opis projektu zintegrowanego nr 1.

PROJEKT ZINTEGROWANY NR 1
Doskonalenie jakości usług publicznych – rozwój poczucia misji publicznej i społecznej służby poprzez adaptację budynku przy ul. Bałowego w Żmigrodzie Współcześnie, w czasach demokracji, instytucje publiczne stają przed wyzwaniem tworzenia odpowiedzialnych i partnerskich relacji z interesariuszami. Osoby korzystające pośrednio lub bezpośrednio z usług świadczonych przez daną organizację czy instytucję, powinny mieć zapewniony pełen dostęp do informacji i pomocy. Obserwowany trend zmierzający do kształtowania się społeczeństwa obywatelskiego, zmienia dotychczasowe postrzeganie obywatela jako podmiotu załatwiającego sprawy w urzędzie – obecnie staje się on również partnerem, którego opinia ma znaczenie w podejmowanych decyzjach. Sprawną obsługą interesantów oraz pomoc mieszkańcom w ramach funkcjonującego Urzędu Miejskiego wpływa pozytywnie na polepszenie jakości życia społeczności gminnej. Poprawa warunków dla pracowników i interesariuszy Urzędu oraz umożliwienie bezpiecznego korzystania z placówki przez osoby ze szczególnymi potrzebami, wpłyną na skuteczność prowadzenia działań rewitalizacyjnych, a w konsekwencji ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych.
Nazwa wnioskodawcy
Gmina Żmigrod
Potencjalni partnerzy
Organizacje pozarządowe
Lokalizacja przedsięwzięcia

ul. Batorego 2, Żmigród

Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

Na obszarze zidentyfikowano problem ze stanem technicznym określonych elementów przestrzeni publicznej. Występują również problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, polegające na niskim poziomie dostępności infrastruktury. Przykładem takich problemów jest obecny budynek Urzędu Miejskiego – niedostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a warunki do przyjmowania interesantów są wysoce niekomfortowe zarówno dla mieszkańców, jak i pracowników jednostki. Budynek Szkoły Podstawowej przy ul. Batorego również nie spełnia swojej roli – pogarszający się stan techniczny obiektu niekorzystnie wpływa na realizowaną w nim funkcję oświatową. Zidentyfikowano również problem dostępności miejsc parkingowych w centrum Żmigrodu. Mieszkańcy pracujący w centrum bądź załatwiający sprawy administracyjne w Urzędzie Miejskim, parkują pojazdy przy pobliskich uliczkach i na chodnikach, utrudniając ruch pozostałym kierowcom, jak i pieszym. Chodniki najczęściej nie są przystosowane do przenoszenia ciężarów powyżej jednej tony, przez co parkowanie na nich 2-tonowych aut przyspiesza ich degradację.

Na obszarze rewitalizacji funkcjonuje duża liczba organizacji pozarządowych. Wiele z nich dotyka problem braku przestrzeni i obiektów, w których mogłyby prowadzić swoją działalność statutową. Wydzielenie takiej przestrzeni, np. w obiektach użyteczności publicznej, mogłoby zwiększyć efektywność działalności stowarzyszeń oraz pobudzić aktywność społeczności lokalnej.

Wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, na 100 osób w wieku produkcyjnym, przypada ponad 6 osób bezrobotnych. Bezrobocie jest istotnym problemem, wpływającym nie tylko na aspekty finansowe, ale również psychologiczne i społeczne. W granicach obszaru rewitalizacji ponad połowę bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Bezrobotni pozostający bez pracy ponad 12 miesięcy, ze względu na brak stałych dochodów często doświadczają ubóstwa. Brak środków skutkujący brakiem możliwości zaspokajania określonych potrzeb, może prowadzić do problemów zdrowotnych, w tym psychicznych, a także do marginalizacji społecznej osób bezrobotnych. Często dochodzi do pojawiania się i nasilania zjawisk patologicznych, oddziałujących nie tylko na osobę bezrobotną, ale także na jej najbliższe otoczenie, w szczególności rodzinę.

Cel przedsięwzięcia

Celem pierwszego projektu zintegrowanego jest podniesienie jakości obsługi interesantów Urzędu Miejskiego w Żmigrodzie, polepszenie warunków pracy w jednostce administracji publicznej oraz rozwój usług świadczonych w Urzędzie. W tym celu siedziba Urzędu Miejskiego zostanie przeniesiona do budynku przy ul. Batorego, w którym obecnie funkcjonuje Szkoła Podstawowa. Zmiana funkcji obiektu wymaga prac adaptacyjnych oraz modernizacyjnych.

W odnowionym budynku (dalej: nowej siedzibie Urzędu Miejskiego) zostanie wygospodarowana przestrzeń, z której korzystać będą mogły stowarzyszenia i fundacje, co da impuls do zwiększenia liczby inicjatyw oddolnych, prowadząc do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Planowany do utworzenia lokalny punkt informacyjno-konsultacyjny, przyczyni się do rozwiązywania problemów społecznych zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji.

W sferze technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej celem projektu jest poprawa stanu technicznego budynku po Szkole Podstawowej przy ul. Batorego wraz z adaptacją do pełnienia nowych funkcji, zwiększenie dostępności na rzecz osób ze szczególnymi

potrzebami, a także odciążenie z ruchu i udrożnienie centrum Żmigrodu poprzez wybudowanie parkingu przed nową siedzibą Urzędu Miejskiego.

Zakres realizowanych zadań

Zły stan techniczny obiektu przy ul. Batorego uniemożliwia pełnienie funkcji oświatowych. W celu zapewnienia wysokiej jakości edukacji, Gmina Żmigrodz podjęła działania zmierzające do budowy nowego obiektu szkolnego, gdzie przeniesiona zostanie Szkoła Podstawowa z ul. Batorego, co w konsekwencji spowoduje, że budynek przestanie pełnić swą dotychczasową funkcję.

Projekt zintegrowany obejmuje adaptację budynku po Szkole Podstawowej przy ul. Batorego 2 w Żmigrodzie na nową siedzibę Urzędu Miejskiego. W wyremontowanym budynku zlokalizowana będzie siedziba Urzędu Miejskiego w Żmigrodzie, a także przestrzeń dla organizacji pozarządowych oraz punkt informacyjno-konsultacyjny dla mieszkańców i przedsiębiorców. Zagospodarowana zostanie również przestrzeń wokół budynku.

Projekt będzie składał się z następujących modułów:

Moduł I: Adaptacja budynku po Szkole Podstawowej przy ul. Batorego w Żmigrodzie na nową siedzibę Urzędu Miejskiego

Zakres prac realizowanych w ramach Modułu I obejmował będzie działania infrastrukturalne, mające na celu poprawę stanu technicznego budynku po Szkole Podstawowej oraz dostosowanie go do pełnienia nowych funkcji, a także działania związane z wyborem i zakupem wyposażenia obiektu. Przystępując do realizacji projektu niezbędne jest przeprowadzenie działań przygotowawczych, obejmujących opracowanie dokumentacji projektowej dotyczącej przebudowy, rozbudowy i modernizacji obiektu oraz audytu energetycznego w celu zapewnienia odpowiedniej efektywności energetycznej budynku.

Prace budowlano-remontowe będą obejmowały:

- przebudowę istniejącego budynku szkolnego wraz z jego adaptacją na potrzeby pełnienia funkcji Urzędu Miejskiego z pomieszczeniami przeznaczonymi na inne usługi społeczne (przestrzeń dla organizacji pozarządowych oraz punkt informacyjno-konsultacyjny),
- rozbiórkę budynku sali gimnastycznej,
- budowę drugiego skrzydła nowej siedziby Urzędu Miejskiego wraz z łącznikiem,
- zapewnienie efektywności energetycznej obiektu, w tym termomodernizacja budynku,
- zagospodarowanie terenu wokół obiektu, w tym zamontowanie energooszczędnego oświetlenia, monitoringu, elementów małej architektury,
- budowę parkingu na terenie przyległym do nowej siedziby Urzędu Miejskiego.

Przewidziane do wykonania działania infrastrukturalne doprowadzą do powstania nowoczesnego, dostosowanego do potrzeb wszystkich mieszkańców Urzędu Miejskiego. Obiekt będzie dostępny dla osób ze szczególnymi potrzebami, co pomoże w przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu oraz zwiększy samodzielność tych osób. Zwiększona (w stosunku do tymczasowej) liczba pomieszczeń do obsługi mieszkańców, pozwoli na zachowanie prywatności i komfortu interesantów oraz zapobiegnie przemieszczaniu się osób trzecich po całym budynku Urzędu, poprawiając przy tym komfort pracy urzędników. Utworzona zostanie Sala Obsługi Interesanta – większość usług dla mieszkańców będzie możliwa do realizacji na parterze budynku.

W ramach realizacji projektu powstanie również Plan rozwoju instytucjonalnego, w którym zawarte będą m.in.: plany dotyczące zakupu i modernizacji sprzętu, wyposażenia Urzędu, sieci, a także zwiększania dojrzałości i zakresu e-usług.

W celu stałego podnoszenia jakości obsługi interesantów, przy wyjściu z nowej siedziby Urzędu Miejskiego zostanie zamontowany panel elektroniczny, na którym będzie możliwość wypełnienia krótkiej ankiety dotyczącej satysfakcji z usług świadczonych przez placówkę. Wyniki ankiet będą regularnie analizowane w celu wprowadzenia zmian i usprawnień.

Moduł II: Utworzenie przestrzeni dla organizacji społecznych oraz uruchomienie lokalnego punktu informacyjno-konsultacyjnego

W powstałym obiekcie nowej siedziby Urzędu Miejskiego w Żmigrodzie, znajdzie się przestrzeń udostępniana na określonych zasadach dla organizacji pozarządowych, co pomoże w rozwijaniu idei społeczeństwa obywatelskiego i oddolnych inicjatyw. Zakres tego modułu obejmował będzie:

- ankietyzację i przeprowadzenie wywiadu wśród działających organizacji pozarządowych w celu zebrania listy potrzeb,
- zakup wyposażenia niezbędnego do realizacji celów organizacji pozarządowych, które będzie uniwersalne, możliwe do wykorzystania przez różnorodne stowarzyszenia, fundacje, grupy mieszkańców,
- stworzenie regulaminu i harmonogramu korzystania z wydzielonej przestrzeni.

Ponadto utworzony zostanie lokalny punkt informacyjno-konsultacyjny, gdzie zgodnie z harmonogramem mieszkańcy, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe będą mogły zasięgnąć porad z zakresu m.in.:

- ochrony praw konsumenta,
- aktualnych ofert pracy,
- doradztwa rolniczego,
- możliwości pozyskiwania środków przez NGO,
- ubiegania się o środki np. z programu Czyste Powietrze i innych możliwości finansowania inwestycji przydomowych,
- działalności i możliwości wsparcia przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żmigrodzie,
- możliwości wsparcia dla przedsiębiorców.

Nad sprawnym funkcjonowaniem lokalnego punktu informacyjno-konsultacyjnego czuwać będą pracownicy Urzędu Miejskiego. Wszystkie aktualności, harmonogramy oraz zmiany w dyżurach przedstawicieli poszczególnych instytucji, będą przekazywane mieszkańcom poprzez utworzoną zakładkę na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Żmigrodzie.

Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami

Realizacja niniejszego projektu łączy działania infrastrukturalne i nieinfrastrukturalne. Priorytetem jest, aby nowa siedziba Urzędu Miejskiego, a także pozostałe przestrzenie i usługi świadczone w budynku, zapewniały dostępność we wszystkich możliwych wymiarach.

Podczas realizacji Modułu I zostaną głównie zastosowane rozwiązania z zakresu dostępności architektonicznej (m.in. umiejscowienie Sali Obsługi Interesantów na parterze, podjazdy, parkingi dla osób z niepełnosprawnościami, winda). Realizacja Modułu II oraz funkcjonowanie całego obiektu będzie ponadto zgodne z zasadami dostępności informacyjno-komunikacyjnej oraz cyfrowej (m.in. dostosowanie strony internetowej Urzędu do standardów dostępności, stosowanie rozwiązań pozwalających na obsługę osób o różnych umiejętnościach, możliwościach, wiedzy oraz osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, w tym ruchowymi czy intelektualnymi).

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji		
Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na realizację następujących celów i kierunków działań: CEL 1. Zintegrowane i zaangażowane społeczeństwo obywatelskie Żmigrodu Kierunek 1.3. Pobudzenie aktywności mieszkańców na rzecz najbliższego otoczenia Kierunek 1.4. Wzrost podejmowanych inicjatyw oddolnych i ich wsparcie przez samorząd Kierunek 1.5. Szersze włączenie obywateli w procesy decyzyjne na obszarze Żmigrodu CEL 2. Dostępne i atrakcyjne usługi dla mieszkańców Żmigrodu Kierunek 2.1. Poprawa dostępu i jakości usług publicznych świadczonych na terenie Żmigrodu Kierunek 2.2. Podniesienie jakości obsługi interesantów oraz komfortu pracy pracowników Urzędu Miejskiego w Żmigrodzie Kierunek 2.3. Wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu potrzeb związanych z podejmowaniem pracy CEL 3. Centrum Żmigrodu atrakcyjnym miejscem do życia Kierunek 3.3. Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych przez eliminowanie barier architektonicznych i innych Kierunek 3.4. Zwiększanie bezpieczeństwa mieszkańców w Centrum Żmigrodu Kierunek 3.5. Polepszenie jakości środowiska na obszarze rewitalizacji		
Ramy realizacji przedsięwzięcia		
Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania	Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia
Moduł I: 20.000.000,00 zł Moduł II: 1.500.000,00 zł Łącznie: 21.500.000,00 zł (szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)	- Budżet Gminy Żmigrod - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty, środki WFOŚiGW oraz NFOŚiGW)	Moduł I: 2024-2027 Moduł II: 2027-2032
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
- poprawa jakości obsługi interesantów oraz warunków pracy pracowników Urzędu Miejskiego w Żmigrodzie, - zapewnienie pełnej dostępności wszystkim mieszkańcom do usług świadczonych w Urzędzie Miejskim w Żmigrodzie, - pobudzenie aktywności formalnych i nieformalnych grup mieszkańców i liderów lokalnych w celu realizacji inicjatyw oddolnych, - poprawa stanu technicznego i efektywności energetycznej budynku, co pozytywnie wpłynie na funkcjonalność obiektu, estetykę oraz jakość środowiska, - odciążenie z ruchu samochodowego okolic rynku w Żmigrodzie oraz zmniejszenie liczby przestępstw i wykroczeń w ruchu drogowym (m.in.: związanych z parkowaniem w miejscach niedozwolonych).		
Wskaźniki produktu	Wartość i jednostka miary	Sposób oceny i źródło danych

Liczba budynków adaptowanych do pełnienia nowych funkcji	1 szt.	Protokół odbioru
Liczba obiektów poddanych procesowi termomodernizacji	1 szt.	Protokół odbioru
Liczba utworzonych miejsc parkingowych przy obiekcie	15 szt.	Protokół odbioru
Liczba utworzonych miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami	2 szt.	Protokół odbioru
Łączna liczba godzin funkcjonowania punktu informacyjno-konsultacyjnego	80 h/miesiąc	Ewidencja czasu pracy, podpisane umowy, informacje z harmonogramami ogólnodostępnych dyżurów na stronie internetowej Urzędu
Wskaźniki rezultatu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Poprawa efektywności energetycznej obiektu – zmniejszenie zużycia energii	Minimum 25%	Dokumentacja projektowa, audyt energetyczny
Poziom zadowolenia klientów Urzędu Miejskiego	Ocena jakościowa – wzrost poziomu zadowolenia	Ankietyzacja, w tym w skróconej formie elektronicznej, przy wyjściu z Urzędu
Spadek liczby osób bezrobotnych	o 2 os./rok	Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Trzebnicy oraz z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żmigrodzie
Liczba organizacji pozarządowych, które minimum jednokrotnie skorzystały z przestrzeni wygospodarowanej w Urzędzie Miejskim w Żmigrodzie	10 organizacji/rok	Ewidencja prowadzona przez pracowników Urzędu
Zmniejszenie liczby przestępstw i wykroczeń w ruchu drogowym na obszarze rewitalizacji	o 50%	Dane z Komendy Powiatowej Policji w Trzebnicy

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z prowadzonego naboru przedsięwzięć.

Tabela 8. Opis projektu zintegrowanego nr 2.

PROJEKT ZINTEGROWANY NR 2	
Aktywna rekreacja z historią w tle. Historia Żmigrodu sięga aż do epoki brązu, kiedy to istniała osada w pobliżu rzymskiej drogi przecinającej Barycz i biegnącej w kierunku wybrzeża Bałtyku. Źródła pisane wzmiankują jednak o Żmigrodzie od XII wieku. Wielowiekowa historia oraz położenie geograficzne, które warunkowało przynależność Żmigrodu do Czech, państwa Piastów, Węgier, Austrii, Prus, Niemiec i Polski, skutkują nagromadzeniem na terenie gminy oraz samego Żmigrodu wielu zabytków i pamiątek świadczących o różnych kulturach. Jednymi z najbardziej rozpoznawalnych zabytków są ruiny XIV-wiecznego pałacu znajdującego się w Zespole Pałacowo-Parkowym w Żmigrodzie, który był doświadczany licznymi pożarami, zniszczeniami, ale też kilkakrotnie go odbudowywano. Obecnie zachowały się jego ruiny, w których realizowane są cele kulturalne, rekreacyjne czy turystyczne, które należy ocalić od zapomnienia dla przyszłych pokoleń. Żmigród ma do zaoferowania jednak o wiele więcej obiektów zabytkowych, w tym wieżę ciśnień, znajdującą się w okolicy planowanego nowego Urzędu Miejskiego, która wymaga jednak prac konserwatorskich i zabezpieczających konstrukcję.	
Nazwa wnioskodawcy	
Gmina Żmigród	
Potencjalni partnerzy	
Zespół Placówek Kultury w Żmigrodzie Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Żmigród Informacja Turystyczna „Baszta” Podmioty prywatne Stowarzyszenie „Dolnośląska Kraina Rowerowa” Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Doliny Baryczy”	
Lokalizacja przedsięwzięcia	
Wieża ciśnień wraz z otoczeniem przy ul. Batorego w Żmigrodzie, Zespół Pałacowo-Parkowy w Żmigrodzie	
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia	
W obszarze rewitalizacji na terenie Żmigrodu, zidentyfikowano problemy społeczne związane z nadużywaniem substancji psycho-aktywnych, głównie przez młodzież. Według badań psychologicznych i psychiatrycznych, jedną z najbardziej podatnych na uzależnienia grup społecznych są osoby, które w młodości cierpią na brak umiejętności rozładowania napięcia oraz odreagowania sytuacji stresowych. Zauważalne jest to również w gminie Żmigród, gdzie efektem takich zachowań często są akty wandalizmu, niszczenie mienia publicznego w postaci m.in.: graffiti, podpaleń koszy na śmieci, czy dewastacji miejsc ogólnodostępnych (np. ogrodu jordanowskiego w Żmigrodzie). Problemy te pogłębia fakt niewystarczającego dostępu do miejsc aktywności i spotkań młodzieży na terenie miasta. Jedną z alternatyw aktywnego spędzania czasu wolnego mogłoby być zagospodarowanie sportowe obiektu żmigrodzkiej wieży ciśnień. W sferze gospodarczej, Żmigród odznacza się niewielkim przyrostem nowych działalności gospodarczych, jednak najbardziej zauważalny jest brak wystarczającej bazy noclegowej na terenie miasta. Rozwój bazy noclegowej i turystyki, pozwoliłby na zwiększenie popytu na dodatkowe usługi związane z obsługą ruchu turystycznego. To z kolei mogłoby stanowić impuls do wzrostu przedsiębiorczości i zmniejszenia bezrobocia na terenie obszaru rewitalizacji. Degradacja sfery przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej na terenie Żmigrodu przejawia się m.in.: poprzez zły stan techniczny niektórych obiektów publicznych, w tym	

zabytków (ruiny pałacu w Zespole Pałacowo-Parkowym, wieża ciśnień w Żmigrodzie), w skrajnych przypadkach stanowią one zagrożenie dla osób przechodzących obok.

Cel przedsięwzięcia

Niniejszy projekt zintegrowany ma na celu przeciwdziałanie aktom wandalizmu i niszczenia przestrzeni publicznej, poprzez zapewnienie mieszkańcom (głównie młodzieży) przestrzeni do spędzania wolnego czasu w sposób aktywny i akceptowalny społecznie. Realizacja projektu pomoże wspierać pożądane postawy wśród młodych ludzi, zmniejszając podatność na uzależnienia, często prowadzące do patologii społecznych.

Celem w sferach przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej jest ochrona i zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, poprawa jakości i estetyki obiektów zabytkowych, ich zabezpieczenie oraz przygotowanie do pełnienia nowych funkcji, w tym turystycznych i rekreacyjnych. To z kolei w dalszej perspektywie doprowadzi do rozwoju turystyki i usług okołoturystycznych, co wpłynie pozytywnie na sferę gospodarczą obszaru rewitalizacji.

Zakres realizowanych zadań

Realizacja projektu będzie polegała na przebudowie, zabezpieczeniu i zmianie użytkowania trzech elementów przestrzeni publicznej w Żmigrodzie: wieży ciśnień, ruin pałacu oraz nieużytkowanego budynku przy Zespole Pałacowo-Parkowym w Żmigrodzie. Po wykonaniu prac infrastrukturalnych, obiekty będą stanowiły przestrzeń do realizacji działań związanych ze sportem, rekreacją, nauką, kulturą i turystyką.

Część przedsięwzięć wchodzących w skład niniejszego projektu zintegrowanego będzie realizowana poza obszarem rewitalizacji – w Zespole Pałacowo-Parkowym w północnej części Żmigrodu. Sąsiedztwo Baryczy oraz obecna infrastruktura w obiekcie (w tym Punkt Informacji Turystycznej „Baszta”), pozwalają na dalszy rozwój turystyczno-rekreacyjnej funkcji tego obszaru. Planowana do utworzenia stacja rowerowa, powstanie w budynku, który nie pełni już swoich funkcji. Wprowadzenie nowej funkcji zapobiegnie dalszej degradacji obiektu. Działania realizowane w Zespole Pałacowo-Parkowym wpłyną pozytywnie na mieszkańców całego miasta, w tym obszaru rewitalizacji, ze względu na rozwój turystyki oraz zwiększenie popytu na usługi turystyczne. Ponadto, zatrudnienie przy funkcjonowaniu stacji rowerowej mogą znaleźć mieszkańcy z centrum Żmigrodu, co może skutkować zmniejszeniem problemu bezrobocia.

Zakres projektu obejmuje 4 moduły:

Moduł I: Adaptacja wieży ciśnień do pełnienia nowych funkcji

Zabytkowa wieża ciśnień w Żmigrodzie przy ulicy Batorego powstała około 1900 roku, jednak pomimo swojego wieku nadal pełni funkcje zbiornika wyrównującego ciśnienie w miejskiej sieci wodociągowej.

Obiekt stwarza jednak zagrożenie dla przechodniów, ze względu na niestabilną konstrukcję dachu i spadające dachówki. Niedaleko wieży znajduje się węzeł przesiadkowy transportu publicznego, co dodatkowo zwiększa niebezpieczeństwo w związku z gromadzeniem się podróżnych.

Planowane przedsięwzięcie będzie polegało na:

- przeprowadzeniu prac remontowych na dachu zabytkowej wieży, wraz z zabezpieczeniem konstrukcji więźby dachowej przed wpływem szkodliwych czynników, m.in.: atmosferycznych, korozji biologicznej,

- zabezpieczeniu elementów drewnianych preparatami ochronnymi, w tym ogniochronnymi,
- wykonaniu nowego pokrycia dachu,
- remoncie elewacji poprawiającym bezpieczeństwo i estetykę,
- remont wnętrza wieży (w tym schodów), w celu poprawy estetyki i bezpieczeństwa oraz przygotowanie do pełnienia nowych funkcji,
- przygotowanie infrastruktury wewnątrz wieży w zakresie nowowprowadzanych funkcji: sportowej (przygotowanie ścianki wspinaczkowej) oraz edukacyjno-naukowej (przygotowanie obserwatorium astronomicznego),
- wybór i zakup niezbędnego wyposażenia do obsługi obserwatorium i ścianki wspinaczkowej.

Moduł II: Utworzenie stancji rowerowej przy Zespole Pałacowo-Parkowym w Żmigrodzie

Stancje rowerowe w postaci zadaszonych wiat z miejscami do siedzenia, są elementem coraz częściej spotykanym w krajobrazie, szczególnie w tych częściach Polski, które są atrakcyjne dla rowerzystów. W ostatnich latach obserwuje się rozwój tego typu obiektów, które poza miejscem odpoczynku zawierają także podstawowe narzędzia do naprawy rowerów, miejsce na przygotowanie posiłku czy sanitariaty. Tego typu stancje rowerowe służą głównie krótkiemu odpoczynkowi na dłuższej trasie. Rolę „przystanku” na rowerowym „Szlaku pomarańczowym Doliny Baryczy”, pełni w tym momencie Zespół Pałacowo-Parkowy w Żmigrodzie. W Dolinie Baryczy amatorów turystyki rowerowej nie brakuje, jednak ze względu na niewystarczającą liczbę miejsc noclegowych w Żmigrodzie i okolicach, rowerzyści traktują Żmigrodzko tylko w kategorii przystanku, nie zatrzymują się tu na dłużej, nie korzystają z usług oferowanych przez lokalnych przedsiębiorców.

Aby przyciągnąć na dłużej amatorów turystyki rowerowej (ale również pieszej czy kajakowej), w ramach niniejszego modułu planuje się utworzyć miejsce, które będzie zawierało w sobie wszystkie elementy stancji rowerowej, oferując dodatkowo miejsca noclegowe. Oczekuje się, że takie rozwiązanie wpłynie na zmianę postrzegania Żmigrodu przez turystów jako przystanku na trasie, a stanie się raczej bazą wypadową w inne miejsca. Większa ilość czasu spędzona przez turystów w Żmigrodzie wpłynie również na pobudzenie aktywności gospodarczej, poprzez zwiększenie zainteresowania ofertą usługową w mieście i okolicach. Ponadto, zatrudnienie przy funkcjonowaniu obiektu będą mogli znaleźć mieszkańcy Żmigrodu, co pozwoli na zmniejszenie problemu bezrobocia.

Realizacja niniejszego modułu będzie polegała na:

- adaptacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, niewykorzystywanego budynku przy Zespole Pałacowo-Parkowym na potrzeby utworzenia stancji rowerowej z miejscami noclegowymi, węzłem sanitarnym i podstawowym zapleczem kuchennym oraz salą spotkań, która będzie mogła być wykorzystywana przez grupy turystów w przypadku niepogody,
- przebudowie i adaptacji budynku gospodarczego na potrzeby zaplecza stancji rowerowej, w tym wypożyczalni rowerów, fotelików oraz przyczepki rowerowych dla najmłodszych, sezonowej wypożyczalni nart biegowych, punktu serwisowego,
- utworzeniu i prowadzeniu pogotowia rowerowego, gdzie będzie można naprawić sprzęt, ale również skorzystać z pomocy w przypadku problemów na trasie,
- zagospodarowaniu terenu, w tym budowa energooszczędnego oświetlenia, monitoringu, parkingu i dodatkowych elementów małej architektury.

Utworzoną stancją rowerową będzie zarządzał Zespół Placówek Kultury w Żmigrodzie. Do sprawnej obsługi obiektu, będą zatrudnione dodatkowe osoby, co wpłynie

pozytywnie na zwiększenie liczby miejsc pracy na terenie Żmigrodu i stworzy możliwość pracy dla osób dotkniętych problemem bezrobocia.

Zarówno na etapie realizacji projektu, jak i jego funkcjonowania, przewidziana jest współpraca z punktem Informacji Turystycznej „Baszta”, która będzie promowała nowopowstały obiekt.

Moduł III: Zabezpieczenie ruin zabytkowego pałacu oraz trejażu w Zespole Pałacowo-Parkowym w Żmigrodzie

Ruiny pałacu oraz trejaż w Zespole Pałacowo-Parkowym w Żmigrodzie stanowią jedną z największych atrakcji w okolicy. Obiekt często jest wykorzystywany do organizacji imprez plenerowych, jednak ze względu na brak zadaszenia, w przypadku niepogody wydarzenia nie cieszą się dużą popularnością. Brak osłony przed czynnikami atmosferycznymi wpływa również negatywnie na stan zachowania zabytku.

W ramach niniejszego przedsięwzięcia planowana jest:

- budowa z wykorzystaniem lekkiej konstrukcji zadaszenia wewnętrznej części ruin pałacowych,
- budowa z wykorzystaniem lekkiej konstrukcji zadaszenia trejażu,
- montaż ruchomego systemu umożliwiającego osłonięcie ścian bocznych trejażu.

Powstały kompleks polepszy warunki organizowania wydarzeń plenerowych, takich jak: dzień dziecka, festiwal kwiatów czy Międzynarodowy Festiwal Muzyki Kameralnej i Organowej. Zadaszona część wewnętrznych ruin może być wykorzystana przez lokalnych przedsiębiorców do prowadzenia punktów małej gastronomii, a zadaszony trejaż będzie można wykorzystać jako dodatkowe miejsce konsumpcji i schronienia podczas zwiedzania Zespołu Pałacowo-Parkowego czy na organizację czasowych plenerowych wystaw lokalnych artystów.

Moduł IV: Sezonowa oferta edukacyjno-turystyczno-kulturalna

W ramach niniejszego modułu, przewiduje się opracowanie planu cyklicznych wydarzeń, dostosowanego do różnych pór roku oraz różnych grup odbiorców. W planie zawarte będą wydarzenia organizowane obecnie na terenie Żmigrodu, ale także działania planowane do realizacji w oparciu o nowopowstałą i wyremontowaną infrastrukturę: wieżę ciśnień, stanicę rowerową oraz zadaszone budowle w Zespole Pałacowo-Parkowym. W proces planowania zaangażowani zostaną również mieszkańcy zarówno Żmigrodu, jak i całej gminy, którzy na zasadach konsultacji społecznych będą mogli decydować o planowanych do organizacji wydarzeniach bądź przekazywać swoje pomysły.

Po zaakceptowaniu planu nastąpi jego realizacja, za którą odpowiedzialna będzie instytucja kultury funkcjonująca na terenie gminy. Do organizacji wydarzeń, imprez czy zajęć w oparciu o powstałą infrastrukturę, mogą być zatrudniane dodatkowe osoby, co zmniejszy występujący na obszarze rewitalizacji problem bezrobocia. Dodatkowo, część wydarzeń odbywać się będzie we współpracy ze stowarzyszeniami, w tym „Dolnośląska Kraina Rowerowa” oraz „Partnerstwo dla Doliny Baryczy”, a Gmina Żmigród wystąpi o certyfikację w ramach „Dolina Baryczy Poleca”.

Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami

Realizacja poszczególnych modułów projektu zintegrowanego odbędzie się w sposób zapewniający dostępność we wszystkich możliwych wymiarach, zarówno na płaszczyźnie inwestycyjnej, jak i nieinwestycyjnej. Aktywności odbywające się zarówno w wieży ciśnień (na poziomie parteru), jak i w rewitalizowanych obiektach na terenie Zespołu Parkowo-Pałacowego w Żmigrodzie, będą zawierały rozwiązania

umożliwiające swobodne korzystanie i uczestnictwo, zarówno osobom z różnymi formami niepełnosprawności, jak i osobom starszym, osobom z wózkami dziecięcymi, ciężkim bagażem itp.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na realizację następujących celów i kierunków działań:

CEL 2. Dostępne i atrakcyjne usługi dla mieszkańców Żmigrodu

Kierunek 2.1. Poprawa dostępu i jakości usług publicznych świadczonych na terenie Żmigrodu

Kierunek 2.6. Zwiększenie dostępu do usług turystyczno-rekreacyjnych, kulturalno-sportowych i edukacyjnych w Żmigrodzie zgodnie z potrzebami

CEL 3. Centrum Żmigrodu atrakcyjnym miejscem do życia

Kierunek 3.4. Zwiększanie bezpieczeństwa mieszkańców w Centrum Żmigrodu

Kierunek 3.6. Pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców Żmigrodu

Kierunek 3.8. Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży i seniorów

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania	Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia
Moduł I: 7.000.000,00 zł Moduł II: 6.000.000,00 zł Moduł III: 7.000.000,00 zł Moduł IV: 5.000.000,00 zł Łącznie: 25.000.000,00 zł (szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)	- Budżet Gminy Żmigrod - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty, PPP, środki Konserwatora Zabytków)	Moduł I: remont dachu i elewacji: 2023-2024; pozostałe działania: 2024-2032 Moduł II: 2023-2025 Moduł III: 2026-2032 Moduł IV: 2024-2032

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

- zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed wpływem niekorzystnych czynników, w tym atmosferycznych, a także poprawa bezpieczeństwa dla osób odwiedzających,
- zachowanie elementów dziedzictwa kulturowego regionu, w tym poprawa ich trwałości, wyglądu i estetyki,
- zapewnienie miejsc do aktywnego spędzania czasu wolnego, w sposób akceptowalny społecznie, głównie dla młodzieży, a także zmniejszenie liczby aktów wandalizmu i przeciwdziałanie nałogom,
- pobudzenie aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji i spadek bezrobocia.

Wskaźniki produktu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba obiektów poddanych adaptacji do pełnienia nowych funkcji	3 szt.	Protokoły odbioru
Liczba zorganizowanych zajęć edukacyjnych	40 zajęć/rok	Ewidencja prowadzona przez pracowników

i sportowych w odnowionej wieży ciśnień		
Liczba utworzonych miejsc noclegowych w stnicy rowerowej	20 szt.	Protokoły odbioru, faktury za zakup wyposażenia (łóżek)
Powierzchnia przestrzeni zadaszanej (wewnętrzna część ruin pałacu oraz trejaż)	1.300 m ²	Protokoły odbioru
Liczba wydarzeń organizowanych w oparciu o infrastrukturę Zespołu Pałacowo-Parkowego w Żmigrodzie	12 wydarzeń/rok	Dane Urzędu Miejskiego w Żmigrodzie oraz pozyskiwane od innych organizatorów
Liczba nowopowstałych punktów gastronomicznych (stałych oraz mobilnych)	6 szt.	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
Wskaźniki rezultatu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba osób korzystających z infrastruktury odnowionej wieży ciśnień	600 os./rok	Ewidencja prowadzona przez pracowników, ankietyzacja mieszkańców raz w roku
Liczba osób korzystających z miejsc noclegowych w stnicy rowerowej	300 os./rok	Ewidencja zakwaterowań prowadzona przez pracowników
Liczba uczestników wydarzeń organizowanych w oparciu o infrastrukturę Zespołu Pałacowo-Parkowego w Żmigrodzie	1.000 os./rok	Ewidencja bądź dane szacunkowe pozyskiwane od organizatorów
Spadek liczby osób bezrobotnych	o 5 os./rok	Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Trzebnicy oraz z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żmigrodzie

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z prowadzonego naboru przedsięwzięć.

Tabela 9. Opis projektu zintegrowanego nr 3.

PROJEKT ZINTEGROWANY NR 3
Urządza-MY przestrzeń sąsiedzką Żmigrodu Tkanka miejska w centrum Żmigrodu ulega stopniowej degradacji. Ze względu na znaczne koszty modernizacji budynków wielorodzinnych, wspólnot mieszkaniowych najczęściej nie stać na gruntowne remonty dachów, elewacji czy części wspólnych. Nieestetyczny wygląd elewacji budynków i podwórek zniechęca młodych ludzi do zamieszkania w centrum Żmigrodu. To z kolei skutkuje coraz większym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy ze względu na niskie dochody nie są w stanie ponosić kosztów remontów. Sytuacja ta napędza więc

błędne koło, które pogarsza sytuację demograficzną oraz techniczną w centrum miasta, wpływając też na zatracanie jego reprezentacyjnych funkcji.

Nazwa wnioskodawcy

Gmina Żmigród

Potencjalni partnerzy

Wspólnoty Mieszkaniowe:

Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Powstańców Styczniowych 4,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Wileńskiej 8,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Zamkowej 2A,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Wojska Polskiego 9,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Kościelnej 6,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Kościelnej 8,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Lipowej 3,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Konopnickiej 13,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Poprzecznej 3,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Rybackiej 1,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Spółdzielczej 1,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Wojska Polskiego 7,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Szklanej 4,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Św. Jana Pawła II 5,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Wileńskiej 6, 6a,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Poprzecznej 5,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Wrocławskiej 6,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Wrocławskiej 14,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Wrocławskiej 16,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Zamkowej 19,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Powstańców Styczniowych 1,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Św. Jana Pawła II 33,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Św. Jana Pawła II 37,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Św. Jana Pawła II 39,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Wąskiej 3,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Wąskiej 5,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Św. Jana Pawła II 21-25,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Św. Jana Pawła II 19,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Św. Jana Pawła II 17,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Rybackiej 26,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Poprzecznej 2,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Wileńskiej 1,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Konopnickiej 1-3,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Konopnickiej 7,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Konopnickiej 11,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Powstańców Styczniowych 5-7-9,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Szkolnej 2-4,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Szkolnej 8-10,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Szkolnej 14-16,
Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Św. Jana Pawła II 18,
Spółdzielnia Mieszkaniowa w Żmigrodzie.

Lokalizacja przedsięwzięcia

Obszar rewitalizacji, centrum Żmigrodu

Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

Analiza problemów występujących w sferze społecznej na obszarze rewitalizacji wykazała występowanie niskiego kapitału ludzkiego przejawiającego się dużym współczynnikiem obciążenia demograficznego osobami starszymi. W centrum Żmigrodu, na każde 100 osób w wieku produkcyjnym, przypadają 43 osoby w wieku poprodukcyjnym.

Nagromadzenie negatywnych zjawisk społecznych obserwowane jest także na licznych, niezagospodarowanych podwórkach występujących w centrum Żmigrodu. Większość z nich jest zaniedbana, podłoże jest nieutwardzone, co dodatkowo utrudnia poruszanie się przez osoby starsze bądź osoby z niepełnosprawnością ruchową. Takie podwórka stanowią obecnie tylko miejsce parkingowe, bądź miejsce składowania odpadów. Często spożywany jest na ich terenie alkohol, a pod wpływem substancji psycho-aktywnych niszczone jest mienie publiczne bądź prywatne. Brak zagospodarowania podwórek wpływa też na pogłębienie izolacji społecznej i nie sprzyja nawiązywaniu relacji między sąsiadami.

Najbardziej widoczne problemy w obszarze rewitalizacji dotyczą jednak sfery przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Wizja lokalna wskazała na znaczną degradację tkanki urbanistycznej, wiele elewacji kamienic jest uszkodzonych, zaburzając harmonijny odbiór psycho-wizualny całości ulic lub placów. Dodatkowo, w wielu kamienicach występują problemy związane z brakiem odpowiedniej izolacji, uszkodzeniami dachów czy części wspólnych, co zagraża bezpieczeństwu lokatorów.

Cel przedsięwzięcia

Celem projektu jest poprawa warunków i komfortu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Cel zostanie osiągnięty przez realizację działań związanych z remontem części wspólnych (w tym dachów, a także odnowieniem elewacji) budynków wielorodzinnych. Zagospodarowanie podwórek pozwoli nawiązać pozytywne relacje pomiędzy sąsiadami, a także zbuduje poczucie współodpowiedzialności za części wspólne przestrzeni miejskiej.

Celem długoterminowym jest zwiększenie atrakcyjności centrum Żmigrodu w oczach osób młodych, co spowoduje zwiększenie udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Nowa energia, która pojawi się z nowymi mieszkańcami sprzyjać będzie budowaniu więzi sąsiedzkich i zmniejszeniu wykluczenia społecznego.

Zakres realizowanych zadań

Przedmiotem projektu jest podniesienie jakości przestrzeni publicznej w centrum Żmigrodu, poprzez poprawę bezpieczeństwa, estetyki, funkcjonalności i efektywności energetycznej kamienic, a także zagospodarowanie podwórek, które stanowią będą nie tylko miejsca parkingowe, ale także miejsca spotkań i budowania relacji międzysąsiedzkich.

Zakres rzeczowy projektu zintegrowanego obejmuje trzy powiązane ze sobą moduły:

Moduł I: Modernizacja kamienic w centrum Żmigrodu

Projekt będzie polegał na poprawie bezpieczeństwa, estetyki i funkcjonalności budynków wielorodzinnych (kamienic) w centrum Żmigrodu. Podczas prac infrastrukturalnych dotyczących remontów dachów, elewacji i pozostałych części wspólnych budynków, zastosowane zostaną również rozwiązania z zakresu termomodernizacji, co zmniejszy koszty utrzymania dla lokatorów, a ponadto wpłynie pozytywnie na jakość powietrza w obszarze rewitalizacji.

W ramach przedsięwzięcia przewiduje się realizację następujących zadań:

- termomodernizacja budynków m.in. poprzez:

- docieplenie i remont elewacji,

- docieplenie i remont pokryć dachowych,
 - wymianę źródeł ciepła,
 - zastosowanie rozwiązań wykorzystujących odnawialne źródła energii,
- przeprowadzenie remontów pozostałych części wspólnych (głównie klatek schodowych).

Modernizacji poddane zostaną kamienice położone przy ulicach:

- Powstańców Styczniowych,
- Wileńskiej,
- Zamkowej,
- placu Wojska Polskiego,
- Kościelnej,
- Lipowej,
- Konopnickiej,
- Poprzecznej,
- Rybackiej,
- Spółdzielczej,
- Szklanej,
- Św. Jana Pawła II,
- Wrocławskiej.

Moduł II – Zagospodarowanie podwórek w centrum Żmigrodu

W ramach projektu przeprowadzone zostaną prace porządkowe i infrastrukturalne, mające na celu zagospodarowanie zaniedbanych podwórek w obszarze rewitalizacji. Obecnie podwórka nie są utwardzone, nie są wytyczone ciągi piesze, miejsca parkingowe oraz inne miejsca sprzyjające integracji lokalnej społeczności. Realizacja przedsięwzięcia skutkuje poprawą bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji, dostosowaniu miejsc publicznych do osób ze szczególnymi potrzebami, a także zwiększeniem estetyki i funkcjonalności podwórek. Przewidziane do realizacji są również rozwiązania sprzyjające środowisku, w tym retencjonowaniu wód opadowych. Planowane przedsięwzięcie będzie obejmowało:

- częściowe utwardzenie i odwodnienie terenu podwórek,
- wytyczenie przestrzeni dla poszczególnych funkcji (chodniki dostosowane do osób ze szczególnymi potrzebami, miejsca parkingowe, miejsca dla odpoczynku i integracji, miejsca przeznaczone dla dzieci),
- zamontowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska, w tym elementów małej retencji,
- zamontowanie energooszczędnego oświetlenia,
- wprowadzenie elementów małej architektury oraz zieleni.

Rewitalizacji poddane zostaną podwórka znajdujące się w kwartałach ulic w rejonie:

- ul. Kolejowej, Św. Jana Pawła II, Wąskiej i Rybackiej,
- ul. Św. Jana Pawła II, Wąskiej, Rybackiej i Lipowej,
- ul. Wileńskiej, pl. Wojska Polskiego, Kościelnej i Poprzecznej,
- ul. Wileńskiej, Poprzecznej, Rybackiej i Konopnickiej,
- ul. Wileńskiej, Poprzecznej, Rybackiej i Spółdzielczej,
- ul. Powstańców Styczniowych, Akacjowej i Lipowej,
- ul. Rzeźniczej,
- ul. Św. Jana Pawła II i Zamkowej,
- ul. Szkolnej (podwórka przy ul. Szkolnej znajdują się poza obszarem rewitalizacji, jednak w celu zachowania ciągłości projektu oraz pobudzenia i zaangażowania wspólnot mieszkaniowych przy ul. Szkolnej w aktywne działania na rzecz ich najbliższego otoczenia, zdecydowano się objąć wsparciem również te miejsca).

Moduł III: Między Nami – Sąsiadami

Niniejszy moduł obejmował będzie różnego rodzaju formy wsparcia Wspólnot Mieszkaniowych, które w oparciu o odnowioną infrastrukturę postanowią wyjść z inicjatywą oddolną nakierowaną na integrację pomiędzy sąsiadami.

W ramach projektu, Wspólnoty Mieszkaniowe będą mogły starać się o wsparcie m.in. w zakresie:

- dofinansowania do elementów małej architektury (piaskownice, stoły, krzesała, donice i inne elementy architektury ogrodowej),
- dofinansowanie bądź wsparcie profesjonalisty w zaplanowaniu i zaprojektowaniu przydomowych ogródków kwiatowo-warzywnych, o które mieszkańcy będą dalej dbali we własnym zakresie,
- dofinansowania części kosztów wydarzeń, imprez i spotkań międzysąsiedzkich,
- oddelegowania animatora z instytucji kultury funkcjonujących w gminie, który pomoże zagospodarować aktywnie czas dzieciom i młodzieży, szczególnie w okresie wakacyjnym.

Powyższe formy wsparcia stanowią katalog otwarty – wsparcie będzie odpowiedzią na aktualne zapotrzebowanie mieszkańców. Dodatkowo przewiduje się, że w ramach upływu czasu lokalna społeczność będzie w stanie organizować się we własnym zakresie, bez większego wsparcia z zewnątrz.

Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami

Realizacja projektu ma na celu zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych dla osób z niepełnosprawnością ruchową, poprzez stworzenie chodników o odpowiedniej szerokości, a także innych stosownych rozwiązań architektonicznych. Realizacja projektów międzysąsiedzkich pozwoli na włączenie wszystkich mieszkańców w życie społeczne danej wspólnoty, bez względu na wiek, sprawność ruchową czy intelektualną, status ekonomiczny, płeć, wyznanie, orientację seksualną itd.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na realizację następujących celów i kierunków działań:

CEL 1. Zintegrowane i zaangażowane społeczeństwo obywatelskie Żmigrodu

Kierunek 1.1. Wzrost integracji międzysąsiedzkiej i międzypokoleniowej

Kierunek 1.2. Budowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za przestrzeń wspólną

Kierunek 1.3. Pobudzenie aktywności mieszkańców na rzecz najbliższego otoczenia

Kierunek 1.4. Wzrost podejmowanych inicjatyw oddolnych i ich wsparcie przez samorząd

Kierunek 1.5. Szersze włączenie obywateli w procesy decyzyjne na obszarze Żmigrodu

CEL 2. Dostępne i atrakcyjne usługi dla mieszkańców Żmigrodu

Kierunek 2.4. Poprawa dostępności i jakości zasobów mieszkaniowych w centrum Żmigrodu

CEL 3. Centrum Żmigrodu atrakcyjnym miejscem do życia

Kierunek 3.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni w centrum Żmigrodu z głównym uwzględnieniem budynków wielorodzinnych

Kierunek 3.2. Zagospodarowanie podwórek wraz z ożywieniem życia sąsiedzkiego

Kierunek 3.3. Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych przez eliminowanie barier architektonicznych i innych

Kierunek 3.4. Zwiększanie bezpieczeństwa mieszkańców w Centrum Żmigrodu

Kierunek 3.5. Polepszenie jakości środowiska na obszarze rewitalizacji

Kierunek 3.6. Pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców Żmigrodu

Kierunek 3.8. Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży i seniorów

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania	Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia
Moduł I: 8.000.000,00 zł Moduł II: 7.500.000,00 zł Moduł III: 2.000.000,00 zł Łącznie: 17.500.000,00 zł (szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)	- Budżet Gminy Żmigród - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty, środki WFOŚiGW oraz NFOŚiGW, PPP, środki Konserwatora Zabytków)	Moduł I: 2023-2032 Moduł II: 2023-2032 Moduł III: 2024-2032

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

- pobudzenie aktywności społecznej wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji,
- tworzenie poczucia przynależności do danego miejsca i grupy społecznej,
- budowanie poczucia współodpowiedzialności za utrzymanie przestrzeni publicznych,
- poprawa wyglądu, estetyki i trwałości budynków w centrum Żmigrodu,
- poprawa stanu środowiska, w tym: poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie niskiej emisji dzięki lepszej efektywności energetycznej i wymianie źródeł ciepła oraz poprawa stosunków wodnych poprzez stosowanie małej retencji.

Wskaźniki produktu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba kamienic poddanych modernizacji	19 szt.	Protokoły odbioru, dokumentacja fotograficzna
Liczba zagospodarowanych podwórek	11 szt.	Protokoły odbioru, dokumentacja fotograficzna
Liczba obiektów małej architektury stworzonych w ramach modułu „Między Nami - Sąsiadami”	15 szt.	Dokumentacja fotograficzna
Wskaźniki rezultatu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba wspólnot mieszkaniowych, w których poprawiła się jakość życia dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	30 szt.	Dane na podstawie przeprowadzonych ankiet wśród mieszkańców objętych projektem
Liczba zorganizowanych wydarzeń we współpracy sąsiedzkiej	20 wydarzeń/rok	Dane na podstawie przeprowadzonych ankiet wśród mieszkańców objętych projektem

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z prowadzonego naboru przedsięwzięć.

Tabela 10. Opis projektu zintegrowanego nr 4.

PROJEKT ZINTEGROWANY NR 4	
Szczęśliwe dziecko, szczęśliwy rodzic – aktywizacja zawodowa rodziców poprzez zwiększenie dostępu do usług żłobkowych i przedszkolnych w Żmigrodzie. Aktywność zawodowa Polek posiadających dzieci słabnie na przestrzeni ostatnich lat, co potwierdza raport GUS „Polska na drodze zrównoważonego rozwoju. Inkluzywny wzrost gospodarczy”. Podobna sytuacja obserwowana jest na terenie gminy Żmigród oraz w obszarze rewitalizacji. Kobiety po urlopie macierzyńskim i wychowawczym pozostające w domu i opiekujące się dziećmi, mają w dalszej perspektywie większe trudności w odnalezieniu się na rynku pracy. Gmina Żmigród, podobnie jak inne samorządy, postanowiła przeciwdziałać tego typu negatywnym zjawiskom, poprzez zapewnienie miejsc opieki nad dziećmi do lat trzech. Niestety, liczba miejsc żłobkowych dostępnych w Żmigrodzie, tylko częściowo zaspokaja potrzeby mieszkańców – utworzonych miejsc jest za mało w stosunku do liczby chętnych.	
Nazwa wnioskodawcy	
Gmina Żmigród	
Potencjalni partnerzy	
Gminny Żłobek w Żmigrodzie Publiczne Przedszkole „Zielona Dolina”	
Lokalizacja przedsięwzięcia	
Gminny Żłobek w Żmigrodzie, ul. Poznańska 8	
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia	
Podstawowym problemem zdiagnozowanym w obszarze rewitalizacji oraz jego najbliższym otoczeniu, jest niewystarczająca liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 oraz miejsc edukacji przedszkolnej, uniemożliwiająca rodzicom powrót na rynek pracy, po wykorzystaniu urlopów macierzyńskich, rodzicielskich, wychowawczych. Gminny Żłobek w Żmigrodzie oferuje 54 miejsca opieki nad dziećmi do lat 3, jednak w wyniku rekrutacji na liście rezerwowej oczekuje 42 dzieci. Zauważa się konieczność aktywizacji zawodowej osób opiekujących się małymi dziećmi. W związku z ograniczoną dostępnością miejsc w żłobku, ale również niewystarczającą dostępnością miejsc w przedszkolu publicznym w Żmigrodzie, rodzice i opiekunowie napotykają trudności w powrocie do pracy. O skali zainteresowania rodziców miejscami w Gminnym Żłobku świadczy rokroczna zwiększająca się liczba składanych wniosków o przyjęcie dzieci do żłobka. Brak wystarczającej liczby miejsc w placówkach dotyczy również dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat). Brak możliwości zapewnienia opieki nad dziećmi w wieku 0-3 lat oraz 3-6 lat w miejscu zamieszkania rodziców, skutkuje w większości przypadków decyzją o rezygnacji z podjęcia zatrudnienia przez jedno z rodziców. Pociągga to za sobą wiele negatywnych zjawisk społecznych, głównie bezrobocie, a w konsekwencji obniżenie statusu ekonomicznego i społecznego tych rodzin oraz ubóstwo.	
Cel przedsięwzięcia	
Celem przedsięwzięcia jest aktywizacja zawodowa osób opiekujących się dziećmi w wieku do 6 lat, poprzez zwiększenie liczby miejsc opieki żłobkowej oraz zwiększenie liczby miejsc w przedszkolu publicznym. Celem długoterminowym jest zmniejszenie bezrobocia, zapobieganie ubóstwu oraz wzrost atrakcyjności Żmigrodu jako miejsca zamieszkania dla rodzin z dziećmi oraz młodych ludzi, planujących założyć rodzinę kontynuując karierę zawodową.	

Zakres realizowanych zadań

W ramach projektu powstaną nowe miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 oraz nad dziećmi w wieku przedszkolnym, z których skorzystać będą mogły dzieci zarówno z obszaru rewitalizacji, jak i pozostałego obszaru gminy Żmigród. Planowane do rozbudowy żłobek i przedszkole sąsiadują z obszarem rewitalizacji. Ze względu na specyfikę projektu i dostępność placówek dla wszystkich mieszkańców, przedsięwzięcie rozwiąże również problemy występujące na obszarze rewitalizacji, związane z biernością zawodową osób, które ze względu na brak innych możliwości, muszą samodzielnie opiekować się dziećmi.

Nowe miejsca opieki żłobkowej i przedszkolnej wpłyną również pozytywnie na rozwój dzieci, ich integrację, edukację oraz wspólną zabawę już od najmłodszych lat.

Projekt zintegrowany obejmuje dwa moduły:

Moduł I: Utworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w Gminnym Żłobku w Żmigrodzie

Działania przewidziane do realizacji w ramach pierwszego modułu dotyczą rozbudowy budynku, w którym obecnie znajduje się Gminny Żłobek w Żmigrodzie, w celu zwiększenia liczby miejsc opieki nad dziećmi do lat 3.

Zakres działań obejmuje:

- rozbudowę istniejącego budynku Gminnego Żłobka w Żmigrodzie,
- wyposażenie nowej Sali pobytu oraz potrzebnej infrastruktury poprzez zakup wyposażenia oraz pomocy do prowadzenia zajęć,
- utworzenie nowych miejsc żłobkowych w Gminnym Żłobku w Żmigrodzie,
- zatrudnienie osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 w nowej grupie.

Utworzenie nowych miejsc opieki żłobkowej spowoduje potrzebę zatrudnienia opiekunek, tworząc przy tym nowe miejsca pracy na terenie Żmigrodu.

Moduł II: Utworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego w Publicznym Przedszkolu „Zielona Dolina” w Żmigrodzie

Działania w zakresie drugiego modułu dotyczą rozbudowy budynku przedszkola, co pozwoli na utworzenie dodatkowych grup dla dzieci w wieku przedszkolnym.

Zakres działań w ramach modułu obejmuje:

- rozbudowę istniejącego budynku przedszkola,
- utworzenie nowych sal pobytu dla dzieci wraz z niezbędną infrastrukturą,
- zakup wyposażenia oraz pomocy dydaktycznych niezbędnych do prowadzenia zajęć,
- utworzenie nowych grup dla dzieci w przedszkolu,
- zatrudnienie dodatkowego personelu opiekuńczo-wychowawczego sprawującego opiekę nad dziećmi w wieku 3 do 6 lat.

Zwiększona liczba grup przedszkolnych wiąże się z potrzebą zatrudnienia dodatkowych pracowników, co będzie miało potencjalny wpływ na zmniejszenie bezrobocia poprzez utworzenie nowych miejsc pracy.

Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami

Niniejszy projekt zintegrowany zostanie zrealizowany z uwzględnieniem zasad dostępności we wszystkich możliwych wymiarach. Rozbudowa budynku żłobka i przedszkola zostanie zaplanowana zgodnie z projektowaniem uniwersalnym. Planowane są m.in.: montaż poręczy przyściennych, zakup specjalnych umywalek i toalet dostosowanych do osób z niepełnosprawnością ruchową, a także inne rozwiązania umożliwiające korzystanie z obiektów publicznych przez osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym kobiety w ciąży czy osoby z wózkami dziecięcymi.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji		
Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na realizację następujących celów i kierunków działań: CEL 2. Dostępne i atrakcyjne usługi dla mieszkańców Żmigrodu Kierunek 2.1. Poprawa dostępu i jakości usług publicznych świadczonych na terenie Żmigrodu Kierunek 2.3. Wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu potrzeb związanych z podejmowaniem pracy Kierunek 2.5. Wzrost dostępu do usług żłobkowych i przedszkolnych CEL 3. Centrum Żmigrodu atrakcyjnym miejscem do życia Kierunek 3.6. Pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców Żmigrodu Kierunek 3.7. Aktywizacja zawodowa rodziców poprzez zapewnienie opieki nad dziećmi w placówkach publicznych		
Ramy realizacji przedsięwzięcia		
Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania	Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia
Moduł I: 6.000.000,00 zł Moduł II: 6.000.000,00 zł Łącznie: 12.000.000,00 zł (szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)	- Budżet Gminy Żmigrod - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, pożyczki, kredyty)	Moduł I: 2023-2027 Moduł III: 2025-2027
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
• aktywizacja zawodowa rodziców dzieci w wieku do 6 lat, • wsparcie osób mających trudność w godzeniu życia prywatnego i zawodowego, • możliwość powrotu na rynek pracy kobiet po urlopie macierzyńskim i wychowawczym, wyrównanie szans kobiet i mężczyzn w rozwijaniu kariery zawodowej, • pozytywny wpływ na rozwój, integrację i edukację dzieci już od najmłodszych lat, • zwiększenie atrakcyjności Żmigrodu jako potencjalnego miejsca zamieszkania przez osoby planujące założyć rodzinę, nie rezygnując przy tym z kariery zawodowej.		
Wskaźniki produktu	Wartość i jednostka miary	Sposób oceny i źródło danych
Liczba budynków poddanych rozbudowie	2 szt.	Protokoły odbioru
Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w żłobku	40 miejsc	Pomiar dokonany na podstawie gminnego rejestru żłobków i klubów dziecięcych
Liczba utworzonych miejsc opiekuńczo-	40 miejsc	Informacja z dokumentacji rekrutacyjnej, lista obecności

wychowawczych w przedszkolu		
Liczba utworzonych miejsc pracy w żłobku	10 etatów	Informacja od organu prowadzącego na podstawie zawartych umów
Liczba utworzonych miejsc pracy w przedszkolu	5 etatów	Informacja od organu prowadzącego na podstawie zawartych umów
Wskaźniki rezultatu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba osób, które wróciły na rynek pracy dzięki skorzystaniu z opieki żłobkowej	32 os.	Pomiar dokonany na podstawie oświadczeń rodziców potwierdzających powrót do pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka
Liczba osób, które wróciły na rynek pracy dzięki skorzystaniu z opieki przedszkolnej	32 os.	Pomiar dokonany na podstawie oświadczeń rodziców potwierdzających powrót do pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z prowadzonego naboru przedsięwzięć.

7.2. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 11. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Numer i nazwa pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych
1. Budowa Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Żmigrodzie
Podmiot realizujący
Gmina Żmigród
Lokalizacja
ul. Jaśminowa, Żmigród (poza obszarem rewitalizacji)
Opis przedsięwzięcia
Projekt polega na budowie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Żmigrodzie. Dodatkowo zagospodarowany zostanie teren wokół budynku, w tym wprowadzone zostanie oświetlenie, monitoring, mała architektura oraz miejsca parkingowe. Przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zidentyfikowany na obszarze rewitalizacji problem demograficzny związany ze starzeniem się społeczeństwa (25% mieszkańców obszaru rewitalizacji to osoby w wieku poprodukcyjnym), a także nagromadzeniem osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy Żmigród. Potwierdza to przeprowadzona w 2019 roku (na potrzeby Lokalnego Programu Opieki Wytchnieniowej Gminy Żmigród na lata 2021-2023, realizowanego przez GOPS), diagnoza dotycząca funkcjonowania

osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy. Powyższa diagnoza wskazała, że w gminie zamieszkuje ponad 500 osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami. Obiekt zapewni wsparcie i pomoc dla minimum 20 osób z orzeczoną niepełnosprawnością, w tym co najmniej 12 osób (60%) ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz 8 osób (40%) z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Wszystkie osoby będą korzystały z pobytu całodobowego. Centrum przeznaczone będzie dla dorosłych osób niepełnosprawnych, które obok różnorodnego wsparcia (w tym, w zakresie potrzeb zdrowotnych, pielęgnacyjnych, zapobiegania wtórnym powikłaniom, stymulowania i rozwijania sprawności ruchowej, kompetencji poznawczych oraz społecznych), będą miały zapewnioną możliwość niezależnego, samodzielnego i godnego funkcjonowania na miarę swoich potrzeb. Usługi prowadzone w Centrum będą różnorodne i dostosowane do potrzeb uczestników tak, aby zapewniały uczestnikom poczucie bezpieczeństwa, komfortu, odpoczynku, pielęgnowania relacji z innymi mieszkańcami, rodziną, przyjaciółmi, możliwości prowadzenia codziennego życia, przygotowywania posiłków oraz rozwoju zainteresowań. Ważnym jest, aby uczestnicy Centrum mieli zapewnione wsparcie w zakresie samodzielności w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych (jedzenie, mycie się, korzystanie z toalety, poruszanie się, ubieranie się) oraz kształtowanie podstawowych umiejętności komunikacyjnych. Partnerami w realizacji projektu będą Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żmigrodzie oraz Środowiskowy Dom Samopomocy „Pałacyk”.

Numer i nazwa pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

2. Zmiana organizacji ruchu w centrum Żmigrodu

Podmiot realizujący

Gmina Żmigród

Lokalizacja

obszar rewitalizacji

Opis przedsięwzięcia

Inwestycja będzie polegała na zmianie organizacji ruchu w centrum Żmigrodu, polegającej na utworzeniu dróg jednokierunkowych, wydzieleniu odseparowanych ścieżek rowerowych, poszerzeniu chodników oraz zwiększeniu liczby miejsc parkingowych na terenie miasta. Zmiana organizacji ruchu obejmie ulice: Wiejską, Powstańców Styczniowych, Rybacką i Bąteckiego. Wdrażanie przedsięwzięcia poprzedzone będzie wykonaniem odrębnej analizy w celu wyboru optymalnych rozwiązań, służących jak największej liczbie mieszkańców. Przedsięwzięcie zwiększy bezpieczeństwo uczestników ruchu (kierowców, rowerzystów, pieszych), a także wpłynie na poprawę jakości powietrza poprzez zmniejszenie natężenia ruchu w centrum miasta.

Numer i nazwa pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

3. Rewitalizacja terenu przy ul. Sportowej w Żmigrodzie

Podmiot realizujący

Gmina Żmigród

Lokalizacja

Ul. Sportowa, Żmigród (w obszarze rewitalizacji)

Opis przedsięwzięcia

Przedsięwzięcie będzie polegało na zagospodarowaniu terenu publicznego wzdłuż ulicy Sportowej, wykonaniu dojazdu do Ogródów Bioróżnorodności w Żmigrodzie, budowie miejsc postojowych oraz garaży. Teren zostanie częściowo utwardzony, odwodniony, a w miarę możliwości zastosowane zostaną elementy małej retencji, pozwalające na retencjonowanie wody opadowej. Dodatkowo, wprowadzone zostanie oświetlenie, elementy małej architektury oraz zielonej infrastruktury (zadrzewienia, zakrzewienia, rabaty kwiatowe itp.).

Realizacja projektu pomoże rozwiązać problem z miejscami parkingowymi, których szczególny brak widoczny jest w tym rejonie podczas ceremonii pogrzebowych (bliskość cmentarza) oraz wydarzeń organizowanych w Ogrodach Bioróżnorodności.

Numer i nazwa pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

4. Zmiana użytkowania budynków dawnej Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” na cele mieszkalno-usługowe

Podmiot realizujący

Gmina Żmigród

Lokalizacja

ul. Poznańska 2, Żmigród (poza obszarem rewitalizacji)

Opis przedsięwzięcia

Głównym celem przedsięwzięcia jest przebudowa, rozbudowa i zmiana sposobu użytkowania budynków dawnej Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” na budynki mieszkalno-usługowe. Prace będą obejmowały remonty klatek schodowych, dachów, elewacji, w tym termomodernizację budynków. Dodatkowo, zagospodarowany zostanie przyległy do budynków teren (przebudowa wjazdu, poprawa estetyki i bezpieczeństwa obiektu).

Zwiększenie liczby mieszkań, a także lokali usługowych, pozwoli na „ożywienie” tej części Żmigrodu, która stanie się atrakcyjna dla potencjalnych mieszkańców, w tym rodzin z małymi dziećmi (na co wpływ może mieć sąsiedztwo przedszkola i żłobka).

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z prowadzonego naboru przedsięwzięć.

8. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

8.1. Kompleksowość programu

Przez rewitalizację należy rozumieć proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, **prowadzony w sposób kompleksowy**, poprzez zintegrowane działania szczególnie na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Proces ten jest skoncentrowany terytorialnie oraz prowadzony przez interesariuszy rewitalizacji zgodnie z przyjętym programem rewitalizacji. Założeniami procesu rewitalizacji są: interdyscyplinarność, kompleksowość, partnerstwo oraz reakcja na kryzys.

Kompleksowo prowadzone działania uwzględniają projekty rewitalizacyjne współfinansowane ze środków unijnych oraz innych publicznych lub prywatnych, które skupione są na **aspekcie społecznym z uwzględnieniem rozwoju gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego**. Planowane przedsięwzięcia uwzględniają najpilniejsze potrzeby obszaru rewitalizacji i ich długofalowe oddziaływanie.

8.2. Koncentracja programu

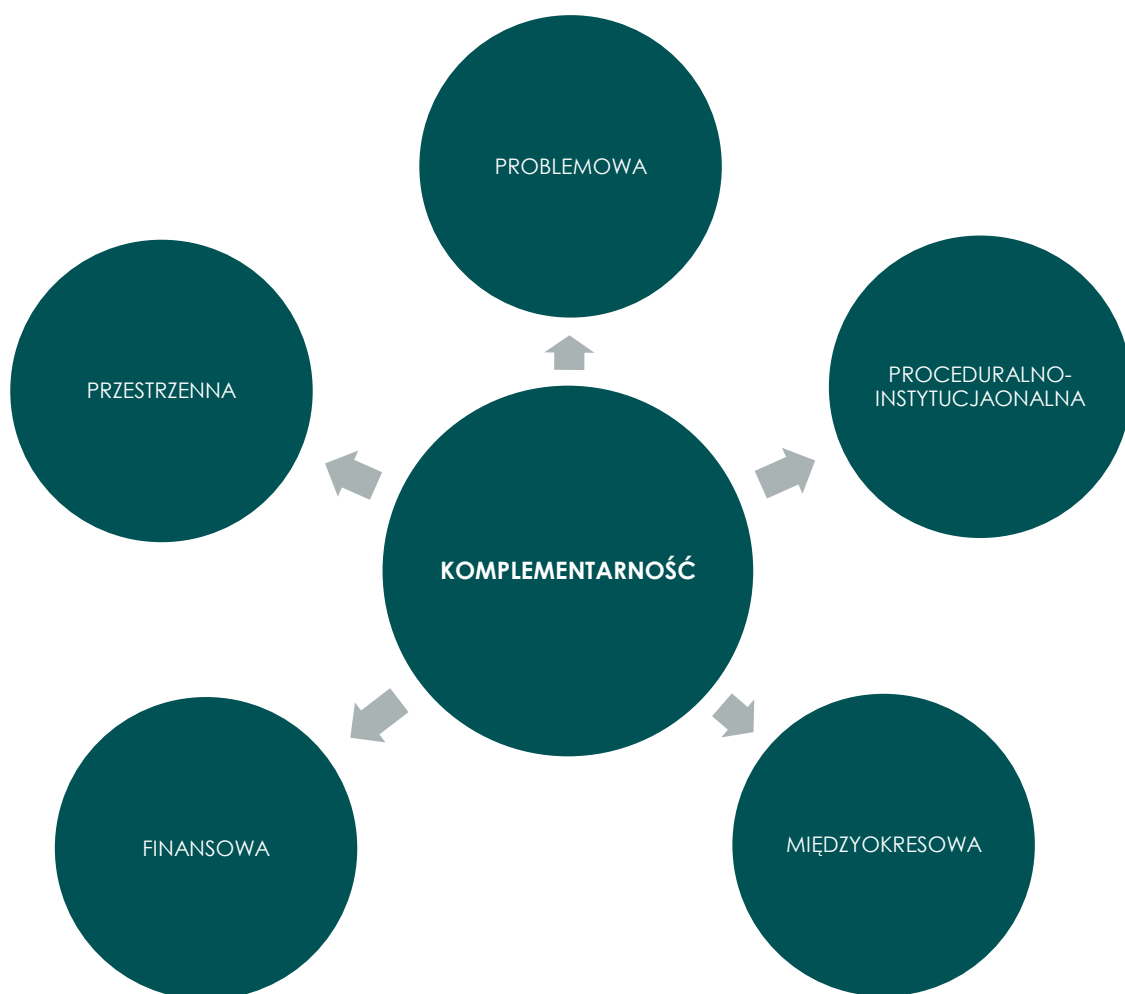
Na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego na wyznaczonym obszarze rewitalizacji gminy Żmigród zdiagnozowano koncentrację negatywnych zjawisk, w szczególności w sferze społecznej, ale również w sferze gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Z kolei diagnoza pogłębiona obszaru rewitalizacji pozwoliła na identyfikację negatywnych zjawisk również w sferze środowiskowej.

Większość podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowana będzie w granicach obszaru rewitalizacji. Jednak z uwagi na dostępne zasoby w bliskim sąsiedztwie wyznaczonego obszaru (na terenie miasta Żmigród), część przedsięwzięć realizowana będzie również poza granicami obszaru rewitalizacji, co jednak pozytywnie wpłynie na rozwiązywanie problemów występujących w centrum Żmigrodu. Dodatkowo, za takim rozwiązaniem przemawia również aspekt finansowy. Wykorzystanie na cele integracyjne, rekreacyjne, a także na cele usług społecznych istniejących już obiektów, zniweluje konieczność powstawania nowej zabudowy w centrum miasta. Nieuzasadniona technicznie ani ekonomicznie byłaby również budowa żłobka i przedszkola na obszarze rewitalizacji, jeśli w niedalekiej odległości znajdują się już takie placówki, które wystarczy zmodernizować, rozbudować i utworzyć więcej grup dla najmłodszych.

8.3. Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Działania zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Żmigród na lata 2022-2032 wspierają proces rewitalizacji w sposób zaplanowany, skoordynowany, komplementarny oraz zintegrowany wewnętrznie i zewnętrznie. Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest widoczna w obecnie wdrażanych działaniach o charakterze rewitalizacyjnym lub planowanych do realizacji.

Zaplanowane w programie rewitalizacji przedsięwzięcia są komplementarne w następujących wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz w zakresie źródeł finansowania.

Każde podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne składa się z kilku powiązanych ze sobą działań (modułów) mających charakter zarówno infrastrukturalny, jak i miękki, tworząc w ten sposób projekt zintegrowany. Dodatkowo istnieją powiązania pomiędzy projektami zintegrowanymi, co zwiększa komplementarność zaplanowanych do realizacji działań.

Tabela 12. Powiązania planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

	PZ nr 1: Doskonalenie jakości usług publicznych – rozwój poczucia misji publicznej i społecznej służby poprzez adaptację budynku przy ul. Batorego w Żmigrodzie.	PZ nr 2: Aktywna rekreacja z historią w tle.	PZ nr 3: Urządza-MY przestrzeń sąsiedzką Żmigrodu.	PZ nr 4: Szczęśliwe dziecko, szczęśliwy rodzic – aktywizacja zawodowa rodziców poprzez zwiększenie dostępu do usług żłobkowych i przedszkolnych w Żmigrodzie.
PZ nr 1				
PZ nr 2				
PZ nr 3				
PZ nr 4				

Źródło: opracowanie własne.

8.3.1. Komplementarność problemowa

Prowadzone działania rewitalizacyjne w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żmigród na lata 2022-2032 mają dążyć do założonej w Programie wizji oraz przyczyniać się do realizacji celów rewitalizacji. Działania te zostały opracowane w myśl wzajemnego oddziaływania i dopełnienia tematycznego. W rezultacie zrealizowane projekty rewitalizacyjne będą stanowiły odpowiedź na występujące problemy w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej.

Komplementarność problemową przedsięwzięć powinno się zapewniać stosując mechanizm powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami Gminy w innych sferach, co wpływa na lepszą koordynację tematyczną oraz sprawną organizację działań.

Tabela 13. Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Oddziaływanie na problemy w sferze:				
		społecznej	gospodarczej	przestrzenno-funkcjonalnej	technicznej	środowiskowej
PZ nr 1	Doskonalenie jakości usług publicznych – rozwój poczucia misji publicznej i społecznej służby poprzez adaptację budynku przy ul. Bątego w Żmigrodzie.					
PZ nr 2	Aktywna rekreacja z historią w tle.					
PZ nr 3	Urządza-MY przestrzeń sąsiedzką Żmigrodu.					
PZ nr 4	Szczęśliwe dziecko, szczęśliwy rodzic – aktywizacja zawodowa rodziców poprzez zwiększenie dostępu do usług żłobkowych i przedszkolnych w Żmigrodzie.					

Źródło: opracowanie własne.

8.3.2. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

W celu zapewniania komplementarności proceduralno-instytucjonalnej Gminny Program Rewitalizacji został poddany weryfikacji poszczególnych organów, o których mowa w art. 17, ust. 2, pkt 4 ustawy o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485.). Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Żmigrod na lata 2022-2032 został zaopiniowany przez:

- zarząd właściwego powiatu,
- zarząd właściwego województwa,
- właściwego wojewodę,
- właściwe organy wojskowe, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa,
- właściwego komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej,
- właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego,
- właściwą gminną komisję urbanistyczno-architektoniczną,
- operatorów sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg oraz linii i terenów kolejowych,

- Krajowy Zasób Nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zdobie Nieruchomości (Dz. U. z 2020 r. poz. 1100 i 2127 oraz z 2021 r. poz. 11 i 223).

Ze względu na specyfikę obszaru rewitalizacji, o charakterze historyczno-kulturowym oraz przyrodniczym, dokument został również zaopiniowany przez:

- właściwego regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków,
- właściwego dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żmigród na lata 2022-2032 zostanie zapewniona również dzięki współpracy i działaniu osób odpowiedzialnych za poszczególne elementy programu w ramach Komitetu Rewitalizacji, na którego czele będzie stał Przewodniczący.

Dodatkowo, w ramach komplementarności proceduralno-instytucjonalnej zadbano o to, aby przewidziane przedsięwzięcia rewitalizacyjne były zgodne z zapisami dokumentów wyższego rzędu, w szczególności z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego. Wdrażanie poszczególnych działań będzie się odbywało w zgodzie z wytycznymi w zakresie planowania przestrzennego wskazanych w Planie w odniesieniu do gminy Żmigród, ale również Strefy II Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego i obszaru funkcjonalnego cennego przyrodniczo. Realizacja projektów zintegrowanych oraz pozostałych przedsięwzięć wpłynie m.in. na realizację zapisów Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, dotyczących gminy Żmigród takich jak np. integracja szlaków wodnych ze szlakami pieszymi, rowerowymi i konnymi w ich otoczeniu (wzdłuż rzek o sezonowej zmienności poziomu wód) czy działania związane z integracją w ramach korytarzy ekologicznych i elementów zielonej infrastruktury.

8.3.3. Komplementarność międzyokresowa

Zgodność ciągłości programowej zostanie zachowana dzięki kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności, która w procesie rewitalizacji ma kluczowe znaczenie. Działania rewitalizacyjne w niniejszym programie są komplementarne z działaniami prowadzonymi w perspektywach finansowych Unii Europejskiej w latach 2004-2006, 2007-2013 oraz 2014-2020 oraz kolejnej perspektywie.

Ponadto, komplementarność międzyokresowa zostanie zapewniona dzięki poszerzeniu katalogu działań rewitalizacyjnych prowadzonych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmigród na lata 2016-2020. Warto zauważyć, że Gmina Żmigród działania rewitalizacyjne podejmowała jeszcze wcześniej, na podstawie ówczesnego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Żmigród na lata 2007-2013. Wskazuje to na kompleksowe i długofalowe podejście samorządu do procesu rewitalizacji. Planując podejmowanie inicjatyw w perspektywie do 2032 roku, starano się uwzględnić pozytywne efekty, które przyniosła realizacja poprzedniego dokumentu oraz projektów w nim

zawartych i uzupełnić zaplanowany uprzednio kierunek rozwoju gminy. W poniższej tabeli przedstawiono projekty realizowane na terenie gminy w perspektywach finansowych 2004-2006, 2007-2013 oraz 2014-2020. Przedstawione projekty wynikały z zapisów Lokalnych Programów Rewitalizacji lub pozytywnie wpływały na efekty rewitalizacji, choć nie były przewidziane w programach.

Tabela 14. Zestawienie kluczowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych w poszczególnych perspektywach finansowych Unii Europejskiej.

Perspektywa finansowa 2004-2006				
Lp.	Nazwa zrealizowanego projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie UE	Beneficjent
1.	Modernizacja i konserwacja zabytkowej baszty oraz zespołu pałacowo-parkowego w Żmigrodzie	5 642 180,36 zł	3 868 444,45 zł	Gmina Żmigród
Perspektywa finansowa 2007-2013				
Lp.	Nazwa zrealizowanego projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie UE	Beneficjent
1.	Modernizacja Ośrodka Sportu i Rekreacji w Żmigrodzie. Etap I - Rozbudowa i modernizacja obiektów sportowych oraz miejsc do aktywnego spędzania wolnego czasu.	3 481 985,56 zł	2 084 995,83 zł	Gmina Żmigród
2.	Rewaloryzacja zespołu pałacowo - parkowego w Żmigrodzie - Etap II	2 950 834,10 zł	2 034 668,37 zł	Gmina Żmigród
3.	Upowszechnianie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony obszarów NATURA 2000 w gminie Żmigród	2 377 034,90 zł	1 675 575,84 zł	Gmina Żmigród
4.	Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów oświatowych w Gminie Żmigród poprzez kompleksową termomodernizację.	2 766 648,47 zł	948 399,31 zł	Gmina Żmigród
5.	Pracuję więc jestem	993 941,94 zł	844 850,65 zł	Gmina Żmigród/Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żmigrodzie
6.	Rewitalizacja miasta Żmigród	1 339 010,28 zł	616 793,00 zł	Gmina Żmigród
7.	Pomagamy sobie sami	49 734,00 zł	42 273,90 zł	Gmina Żmigród
8.	"Subregionalne Centrum Informacji Turystycznej "BASZTA" w Żmigrodzie. Region na północ od Wrocławia."	135 116,58 zł	86 295,44 zł	Zespół Placówek Kultury w Żmigrodzie
Perspektywa finansowa 2014-2020				
Lp.	Nazwa zrealizowanego projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie UE	Beneficjent

1.	Rewitalizacja placu rynkowego w Żmigrodzie celem nadania mu reprezentacyjnej i centrotwórczej funkcji	2 899 564,70 zł	2 456 494,99 zł	Gmina Żmigród
2.	Poprawa stanu powietrza w OSI Doliny Baryczy (wymiana wysokoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych na terenie Gminy Cieszków, Milicz, Prusice, Twardogóra, Wołów, Zawonia, Żmigród)	17 119 827,09 zł	9 223 462,42 zł	Gmina Żmigród
3.	Żmigrodzkie ogrody ochroną bioróżnorodności nad rzeką Sąsiecznica	3 330 524,01 zł	2 729 115,41 zł	Gmina Żmigród
4.	Budowa Centrum Przesiadkowego PARK&RIDE przy stacji PKP w Żmigrodzie	2 604 960,00 zł	2 214 216,00 zł	Gmina Żmigród
5.	Zagospodarowanie zdegradowanych placów na obszarze rewitalizowanym miasta Żmigród	1 569 081,71 zł	1 300 502,52 zł	Gmina Żmigród
6.	Aktywna integracja w Gminie Żmigród	960 687,50 zł	816 584,37 zł	Gmina Żmigród
7.	Remont elewacji wraz z dociepleniem i kolorystyką oraz wykonanie izolacji poziomej przeciwwilgociowej jako iniekcji w budynku mieszkalnym ul. Zamkowa 5	250 759,71 zł	191 465,68 zł	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Zamkowej 5 w Żmigrodzie
8.	Remont dachu XVI wiecznego Kościoła p.w. Trójcy Świętej w Żmigrodzie - III etap wraz z rozwojem i stworzeniem nowej oferty kulturalnej	736 773,01 zł	168 502,22 zł	Rzymskokatolicka parafia Trójcy Świętej w Żmigrodzie

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.mapadotacji.gov.pl.

8.3.4. Komplementarność źródeł finansowania

Działania rewitalizacyjne, zaplanowane do wdrożenia w niniejszym Programie, mają na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Nagromadzenie się negatywnych zjawisk zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej koreluje z koniecznością zwiększenia nakładów

finansowych na realizację działań w wyznaczonym obszarze. Projekty o charakterze rewitalizacyjnym łączące środki prywatne i publiczne, mogą być wspomagane środkami zewnętrznymi, pochodzącymi z:

- funduszy unijnych;
- funduszy publicznych krajowych;
- programów jednostek samorządu terytorialnego wyższego szczebla, w tym zwłaszcza programów finansowanych ze środków Samorządu Województwa Dolnośląskiego;
- innych funduszy międzynarodowych, w tym m.in. funduszy EOG i funduszy Norweskich;
- innych zwrotnych i bezzwrotnych źródeł finansowania, dystrybuowanych przed podmioty publiczne i prywatne.

Warto jest zauważyć, że w najbliższym czasie w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+). Dodatkowym wsparciem będzie Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST), który jest częścią Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Do krajowych programów w ramach Umowy Partnerstwa w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą:

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS),
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG),
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS),
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC),
- Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE),
- Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa (FEPŻ),
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Gmina może korzystać także z funduszy dedykowanych dla województwa dolnośląskiego w ramach Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska 2021-2027.

Kolejnymi możliwościami finansowania działań rewitalizacyjnych z uwzględnieniem udziału interesariuszy procesu jest finansowanie w ramach formuły Partnerstwa Publiczno-Prywatnego oraz zaangażowanie do działań organizacji pozarządowych.

Szczegółowe informacje dotyczące potencjalnych źródeł finansowania poszczególnych projektów znajdują się w rozdziale 9.

8.3.5. Komplementarność przestrzenna

Wytyczenie granic obszaru rewitalizacji jest efektem analizy wskaźnikowej, która umożliwia identyfikację miejsc o największym natężeniu problemów, a zapisy ustawowe ograniczają powierzchnię i liczbę mieszkańców obszaru rewitalizacji. Kierując się logiką postępowania, potrzebami inwestycyjnymi, a także mając na uwadze osiągnięcie efektu synergii zdecydowano o rozszerzeniu przedmiotowego zakresu niektórych projektów zintegrowanych o kilka pojedynczych przedsięwzięć, które będą realizowane poza

obszarem rewitalizacji, ale ich realizacja przyczyni się do rozwiązania problemów na obszarze rewitalizacji.

Projekt dotyczący modernizacji podwórek – Urządza-MY przestrzeń sąsiedzką Żmigrodu – obejmuje dwa podwórka poza obszarem rewitalizacji, aby kompleksowo rozwiązać problem zaniedbanych podwórek i nie wykluczać z objęcia interwencją mieszkańców, którzy dotknięci są tym samym problemem, co mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

Projekt Szczęśliwe dziecko, szczęśliwy rodzic – aktywizacja zawodowa rodziców poprzez zwiększenie dostępu do usług żłobkowych i przedszkolnych w Żmigrodzie zlokalizowany jest poza obszarem rewitalizacji, ale rozwiązuje problemy na obszarze. Budowa nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych na obszarze rewitalizacji jest nieuzasadniona ekonomicznie, zasadna natomiast jest realizacja przedsięwzięcia w istniejących w bliskim sąsiedztwie obszaru obiektach.

Projekt Aktywna rekreacja z historią w tle ma na celu przeciwdziałanie aktom wandalizmu i niszczenia przestrzeni publicznej, poprzez zapewnienie mieszkańcom (głównie młodzieży) przestrzeni do spędzania wolnego czasu w sposób aktywny i akceptowalny społecznie. Z uwagi na cel tego projektu zintegrowanego zasadna jest realizacja pojedynczych przedsięwzięć poza obszarem rewitalizacji. Poza obszarem zostanie utworzona stacja rowerowa oraz zabezpieczenie ruin zabytkowego pałacu.

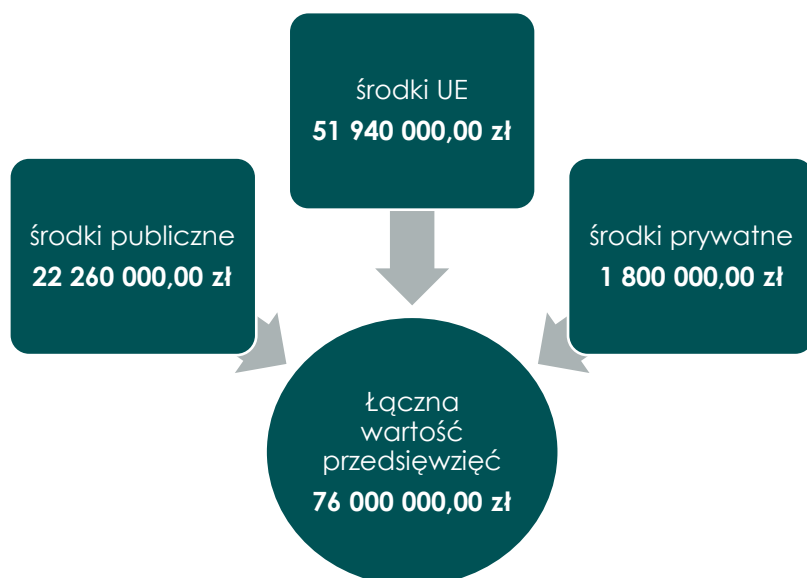
Projekt dotyczący budowy centrum opiekuńczo-mieszkalnego zdecydowanie przyczyni się do rozwiązania problemów na obszarze, niemniej jednak na obszarze nie ma możliwości realizacji przedmiotowego projektu – brak odpowiedniej przestrzeni publicznej.

Lokalizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych zobrazowana została w załącznikach nr 2, 2a oraz 2b do Gminnego Programu Rewitalizacji.

9. Ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały ramy finansowe zaplanowanych przedsięwzięć zintegrowanych wraz z szacunkowymi nakładami finansowymi w podziale na środki publiczne, środki UE oraz środki prywatne. Łączna wartość przedsięwzięć rewitalizacyjnych szacowana jest na poziomie 76 mln zł, z czego 22,26 mln zł wydatkowana zostanie ze środków publicznych, w tym z budżetu Gminy Żmigrod, 51,94 mln zł finansowana będzie ze środków Unii Europejskiej (zakładając 70% dofinansowania), a pozostała kwota ze środków prywatnych, w tym wspólnot mieszkaniowych.

Rysunek 15. Szacunkowe zestawienie wartości podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Źródło: opracowanie własne.

Zaznaczyć należy, iż podane kwoty stanowią wartości szacunkowe, a kwota rzeczywista określana będzie na podstawie dokumentacji projektowej i uwzględniana w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy. Założono również maksymalne wartości dofinansowań ze środków Unii Europejskiej, jednak przy braku takich możliwości realizacja przedsięwzięć będzie odbywała się w miarę możliwości przy wykorzystaniu środków z innych źródeł. Dopuszcza się również możliwość realizacji przedsięwzięć etapami (modułami), jeśli zaistnieje możliwość pozyskania funduszy na dany moduł. W poniższej tabeli przedstawiono podział źródeł finansowania dla każdego z czterech projektów zintegrowanych.

Tabela 15. Szacunkowe ramy finansowe podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Numer projektu	Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Szacunkowe nakłady finansowe (zł)			Źródła finansowania
				Środki publiczne	Środki UE	Środki prywatne	
PZ NR 1	Doskonalenie jakości usług publicznych – rozwój poczucia misji publicznej i społecznej służby poprzez adaptację budynku przy ul. Batorego w Żmigrodzie.	Gmina Żmigród	21 500 000,00	6 450 000, 00	15 050 000,00	0	- Budżet Gminy Żmigród - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty, środki WFOŚiGW oraz NFOŚiGW)
PZ NR 2	Aktywna rekreacja z historią w tle.	Gmina Żmigród	25 000 000,00	7 500 000,00	17 500 000,00	0	- Budżet Gminy Żmigród - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty, PPP, środki Konserwatora Zabytków)
PZ NR 3	Urządza-MY przestrzeń sąsiedzką Żmigrodu.	Gmina Żmigród	17 500 000,00	4 710 000,00	10 990 000,00	1 800 000,00	- Budżet Gminy Żmigród - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty, środki WFOŚiGW oraz NFOŚiGW, PPP, środki Konserwatora Zabytków)
PZ NR 4	Szczęśliwe dziecko, szczęśliwy rodzic – aktywizacja zawodowa rodziców poprzez zwiększenie dostępu do usług żłobkowych i przedszkolnych w Żmigrodzie.	Gmina Żmigród	12 000 000,00	3 600 000,00	8 400 000,00	0	- Budżet Gminy Żmigród - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, pożyczki, kredyty)
Ogółem			76 000 000,00	22 260 000,00	51 940 000,00	1 800 000,00	-

Źródło: opracowanie własne.

10. Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji

10.1. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Żmigród na lata 2022-2032 to dokument operacyjny, oddziałujący na różne obszary. Planuje złożony proces rewitalizacji, w którym należy uwzględnić działania różnych jednostek, w różnych sferach funkcjonowania. Dlatego wymaga odpowiedniego systemu zarządzania. Właściwa realizacja GPR zobowiązuje także do aktywnej partycypacji, czyli współpracy ze wszystkimi interesariuszami rewitalizacji. Aby na każdym poziomie, tj. diagnozowania, programowania, wdrażania i monitoringu GPR występowała współpraca, a realizacja Programu przynosiła oczekiwane efekty, poszczególnym jednostkom należy przyporządkować konkretne zadania.

Za zarządzanie i wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji oraz przedstawianie okresowych ocen z postępu jego realizacji odpowiedzialny jest Burmistrz Żmigrodu. Burmistrz, pełni rolę nadzorczą nad całym procesem rewitalizacji, jego zadania wykonywane są we współpracy z powołanym przez niego organem, którym będzie Zespół ds. rewitalizacji.

Zespół ten funkcjonował będzie w strukturze Urzędu Miejskiego w Żmigrodzie. W skład tego Zespołu będą wchodzić osoby zaangażowane w realizację założeń GPR – pracownicy Urzędu Miejskiego w Żmigrodzie z Referatów: Inwestycji i Rozwoju Lokalnego, Architektury i Gospodarki Nieruchomościami, Oświaty, Promocji i Organizacji Pozarządowych, Rolnictwa i Ochrony Środowiska; a także: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy oraz Placówka Wsparcia Dziennego. Do zadań Zespołu należeć będzie:

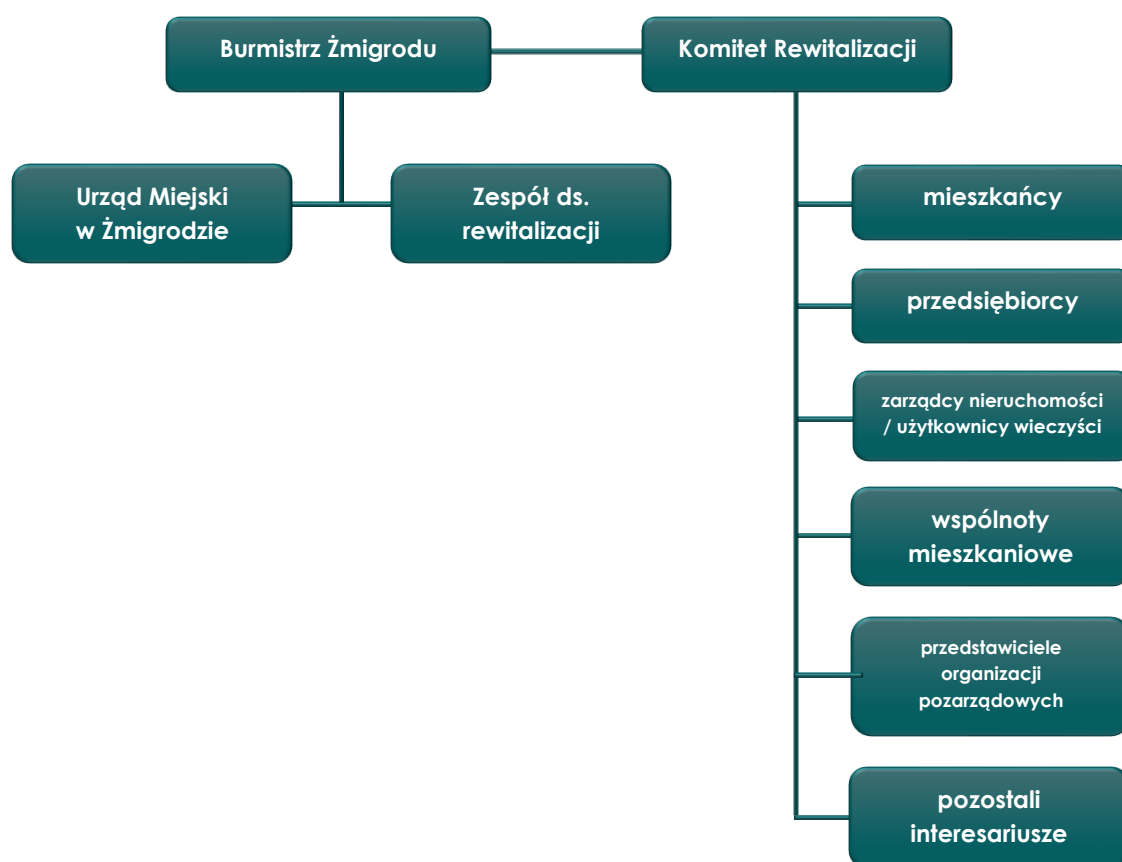
- współpraca z komórkami organizacyjnymi urzędu,
- gromadzenie i aktualizacja danych dotyczących sytuacji kryzysowych w gminie,
- sporządzanie raportów z wdrażania GPR i przekazywanie ich Komitetowi Rewitalizacji,
- organizacja systemu oceny i monitoringu GPR, w szczególności opracowanie wzoru formularza sprawozdań z realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- przygotowanie informacji nt. wdrażania GPR w celu publikacji na stronie internetowej.

Zgodnie z art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji, Rada Miejska zobowiązana jest podjąć uchwałę w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Komitet ten stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy oraz sprawuje funkcję opiniotwórczo-doradczą w sprawach związanych z wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji. Tworzą go osoby reprezentujące wszystkich interesariuszy rewitalizacji przed organami władz Gminy

Żmigród. Do minimalnego zakresu uprawnień i zadań Komitetu należy zaopiniowanie, sporządzonej przez Burmistrza, oceny aktualności i stopnia realizacji GPR. Do pozostałych zadań Komitetu należy m.in.: podejmowanie działań mających wpływ na proces rewitalizacji na każdym etapie i poziomie prac nad Programem, sprawowanie nadzoru, monitorowanie i ewaluacja działań rewitalizacyjnych. Szczegółowe zasady funkcjonowania Komitetu określa się w regulaminie Komitetu.

Na poniższym schemacie przedstawiono strukturę zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Żmigród na lata 2022-2032.

Rysunek 16. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne.

10.2. Koszty zarządzania

Z uwagi na to, iż osoby zaangażowane w proces zarządzania Programem to ośmiu pracowników Urzędu Miejskiego w Żmigrodzie z Referatów: Inwestycji i Rozwoju Lokalnego, Architektury i Gospodarki Nieruchomościami, Oświaty, Promocji i Organizacji Pozarządowych, Rolnictwa i Ochrony Środowiska; a także z: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Środowiskowego Domu Samopomocy oraz Placówki Wsparcia Dziennego,

koszty związane z zarządzaniem procesem rewitalizacji w Żmigrodzie uwzględnione zostały w ogólnych kosztach funkcjonowania Urzędu Miejskiego. Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto pracowników Urzędu w 2021 roku wyniosło 3633 zł. Należy jednak pamiętać, że koszty wynagrodzeń pracowników zostały przedstawione w ramach pracy na pełen etat. Z kolei zadania pracowników związane z wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji będą wykonywane w części etatu, co pozwala wnioskować, że rzeczywiste koszty zarządzania będą niższe. Oznacza to, że ogólne koszty zarządzania (wynagrodzenia pracowników zajmujących się wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z pochodnymi od wynagrodzeń) wyniosą około 109 tys. zł w skali trwania całego programu.

10.3. Ramowy harmonogram realizacji programu

Gminny Program Rewitalizacji jest programem wieloletnim. Okres realizacji procesu rewitalizacji objętego niniejszym Programem wynosi 10 lat. Rok 2022 jest rokiem rozpoczynającym cały proces rewitalizacji oraz kończącym prace nad przygotowywaniem dokumentu, w tym roku prace dotyczące Komitetu Rewitalizacji i Zespołu ds. rewitalizacji. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w Programie rozpoczyna się w 2023 roku. Z uwagi na fakt, iż ustawa o rewitalizacji oblige do przygotowywania oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych przynajmniej raz na 3 lata, został zaproponowany podział realizacji Programu na 3 letnie okresy. Rok 2032 jest rokiem kończącym Program.

Tabela 16. Ramowy harmonogram realizacji procesu rewitalizacji.

2022-2023	2023-2025	2026-2028	2029-2031	2032
Prace nad GPR:	Pierwszy okres realizacji GPR:	Drugi okres realizacji GPR:	Trzeci okres realizacji GPR:	Zakończenie prac nad GPR:
Uchwalenie GPR	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2023-2025	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2026-2028	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2029-2031	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na rok 2032
Powołanie Zespołu ds. rewitalizacji	Opracowanie rocznych raportów monitoringowych za rok 2023 (do 31 marca 2024 r.), 2024 (do 31 marca 2025 r.), 2025 (do 31 marca 2026 r.)	Opracowanie rocznych raportów monitoringowych za rok 2026 (do 31 marca 2027 r.), 2027 (do 31 marca 2028 r.), 2028 (do 31 marca 2029 r.)	Opracowanie rocznych raportów monitoringowych za rok 2029 (do 31 marca 2030 r.), 2030 (do 31 marca 2031 r.), 2031 (do 31 marca 2032 r.)	Opracowanie rocznego raportu monitoringowego za rok 2032 (do 31 marca 2033 r.)

Powołanie Komitetu Rewitalizacji	Opracowanie oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych za okres 2023-2025 (do 30 kwietnia 2026 r.)	Opracowanie oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych za okres 2026-2028 (do 30 kwietnia 2029 r.)	Opracowanie oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych za okres 2029-2031 (do 30 kwietnia 2032 r.)	Ewaluacja ex-post realizacji GPR za okres 2022-2032
--	---	---	---	---

Źródło: opracowanie własne.

11. Partycypacja społeczna w procesie rewitalizacji

Partycypacja społeczna jest wyrazem aktywnego uczestnictwa obywateli i podejmowania przez nich decyzji, które są znaczące dla danej społeczności. Może przybierać różnego rodzaju formy i odnosić się do różnych grup społecznych. W przypadku partycypacji w procesie rewitalizacji, mówimy o relacji między władzami samorządowymi a obywatelami, którą charakteryzuje angażowanie jednostek w sprawy je dotyczące poprzez konsultowanie i wypracowywanie konkretnych rozwiązań w dążeniu do osiągnięcia wspólnego celu. W *ustawie o rewitalizacji* partycypacja odnosi się do aktywnego udziału interesariuszy w kształtowaniu całego procesu rewitalizacji.

Z uwagi na to, iż Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze operacyjnym, wdrożenie całego programu, w tym zawartych w nim działań i przedsięwzięć, angażuje wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizacji. Uczestnictwo różnych grup interesariuszy należy umożliwić na wszystkich etapach prac nad Programem (diagnozowania, programowania, wdrażania i monitorowania).

Na etapie diagnozowania i programowania wykorzystano następujące formy partycypacji społecznej:

- zbieranie uwag w formie elektronicznej i papierowej,
- ankiety/formularze,
- warsztaty,
- spotkania,
- wywiady.

Aktywną partycypację na etapie diagnozowania i programowania umożliwiono:

- mieszkańcom gminy Żmigród,
- przedstawicielom instytucji funkcjonujących na terenie gminy,
- przedsiębiorcom z obszaru rewitalizacji na terenie miasta Żmigród,
- organizacjom pozarządowym działającym na terenie gminy,
- samorządowi gminnemu,
- pozostałym interesariuszom np. przyszłym inwestorom, przyszłym mieszkańcom.

Zapewnienie udziału interesariuszom na etap diagnozowania rozpoczęło się od konsultacji społecznych dotyczących wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Żmigród. Od dnia 31 stycznia do 1 marca 2022 r. mieszkańcy

gminy mogli zgłaszać swoje uwagi oraz wnioski do projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Żmigród.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, informację o konsultacjach społecznych projektu uchwały wraz z załącznikami, zamieszczono 7 dni kalendarzowych przed rozpoczęciem konsultacji, tj. 24 stycznia 2022 r. w następujących formach:

- na stronie podmiotowej Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (www.zmigrod.ibip.wroc.pl),
- na stronie internetowej Gminy Żmigród (www.zmigrod.com.pl),
- w sposób zwyczajowo przyjęty – na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta w Żmigrodzie.

Formularz zgłaszania uwag oraz projekt uchwały wraz z załącznikami oraz Diagnozą służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Żmigród, dostępne były od dnia 24 stycznia 2022 r. do dnia 1 marca 2022 r. na stronie podmiotowej Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (www.zmigrod.ibip.wroc.pl) oraz na stronie internetowej Gminy Żmigród (www.zmigrod.com.pl). Wypełnione formularze można było dostarczyć drogą elektroniczną na adres e-mailowy: urząd@zmigrod.com.pl

Kolejną formą konsultacji była ankieta w formie kwestionariusza on-line. Badania ankietowe wśród mieszkańców pozwoliły na poznanie opinii dotyczącej problemów występujących w 5 sferach funkcjonowania obszaru zaproponowanego do rewitalizacji. Odpowiedzi zbierane były do 1 marca 2022 roku.

Zorganizowano również spotkanie konsultacyjne on-line o charakterze otwartym, na którym omówiono metodykę wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Żmigród. Uczestnicy mieli możliwość przedstawienia własnych wniosków, a także swobodny udział w dyskusji nad określeniem granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Podczas spotkania nie zgłoszono żadnych uwag ani propozycji zmian projektu.

Na etapie diagnozy pogłębionej obszaru rewitalizacji oraz programowania GPR odbyły się warsztaty z interesariuszami Gminnego Programu Rewitalizacji. Na początku uczestnicy warsztatów zapoznali się z głównymi założeniami rewitalizacji oraz wnioskami, jakie płynęły z diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Część warsztatowa składała się z trzech modułów pn.: „Gdzie leży problem i co można z tym zrobić?”, „Mamy potencjał!” oraz „To jest nasz cel!”. Zadaniem uczestników było zidentyfikowanie negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji, wskazanie przyczyn tych zjawisk oraz znalezienie rozwiązań na wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego. W dalszej części warsztatów uczestnicy wskazali lokalne potencjały obszaru rewitalizacji, a następnie zaproponowali cele i kierunki działań rewitalizacyjnych. Wypracowane wnioski posłużyły do opracowania rozdziału 3, 4 i 5 niniejszego dokumentu.

Przeprowadzono również wywiady pogłębione z przedstawicielami Urzędu Miejskiego w Żmigrodzie oraz jednostek organizacyjnych, które pozwoliły na uszczegółowienie wniosków płynących z warsztatów.

Na etapie programowania zaproszono interesariuszy rewitalizacji do zgłaszania pomysłów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Pomysły zbierano za pomocą uproszczonych fiszek

projektowych, udostępnionych w trakcie trwania naboru. Propozycje mogły być zgłaszane zarówno przez osoby fizyczne, jak i instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, koła, kluby, podmioty gospodarcze i inne.

Rysunek 17. Przykłady materiałów z przeprowadzonych warsztatów.

Źródło: dokumentacja fotograficzna warsztatów przeprowadzonych z interesariuszami w dniu 16 maja 2022 roku.

Ostatnią formą partycypacji społecznej na etapie przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji były konsultacje społeczne projektu dokumentu. Przeprowadzono je w trzech formach: zbierania uwag w postaci wypełnionego papierowego lub elektronicznego formularza uwag, wypełnienia ankiety on-line oraz spotkania konsultacyjnego o charakterze otwartym.

Udział społeczności lokalnej zostanie również zapewniony na etapie wdrażania dokumentu. Za proces wdrażania Programu odpowiedzialny będzie Zespół ds. Rewitalizacji. Z kolei funkcję doradczą, opiniującą oraz monitorującą sprawował będzie Komitet Rewitalizacji. Dodatkowa forma partycypacji społecznej wystąpi również na etapie wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, dla którego prowadzone będą konsultacje społeczne.

Przejawem partycypacji społecznej na etapie wdrażania Programu będzie również udział mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, wspólnot mieszkaniowych i innych zainteresowanych osób w realizację poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Projekty adaptacji obiektów do pełnienia nowych funkcji, tworzenia nowych przestrzeni i ich wyposażenia, będą odbywały się wspólnie z jednostkami, które będą odbiorcami poszczególnych działań. Jako przykład można podać zaprojektowanie przestrzeni dla organizacji pozarządowych w nowym budynku Urzędu – po przystąpieniu do realizacji projektu stowarzyszenia zostaną zaangażowane w projektowanie, aby stworzyć miejsce odpowiadające im potrzebom, co pozwoli na efektywne wykorzystanie środków. Szczególnym przejawem partycypacji społecznej podczas wdrażania Programu będzie również realizacja projektu zintegrowanego nr 3 „Urządza-MY przestrzeń sąsiedzką Żmigrodu”. Ten projekt ma na celu zwiększenie inicjatyw oddolnych wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji i wypracowywanie koncepcji zagospodarowania podwórek we własnym zakresie, co pozwoli na stworzenie przestrzeni odpowiadających na konkretne potrzeby danej wspólnoty. Takie działania wpłyną również na zwiększenia poczucia współodpowiedzialności, przynależności do miejsca zamieszkania i dbania o wspólną przestrzeń oraz zintegrują społeczność sąsiedzką bez względu na wiek czy status społeczny.

Wszelkie informacje o prowadzonych działaniach rewitalizacyjnych, będą przekazywane mieszkańcom we wszelkich możliwych formach, zakładających dotarcie do wszystkich mieszkańców, bez względu na wiek, status społeczny, poglądy czy stopień i rodzaj niepełnosprawności.

12. System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji

12.1. Monitoring programu

Istotnym elementem skutecznego prowadzenia procesu rewitalizacji jest system monitorowania oraz ocena realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żmigrod na lata 2022-2032. Za wdrażanie i monitoring Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiadać będzie powołany w tym celu Zespół ds. Rewitalizacji.

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej oraz formularza, stanowiącego załącznik 3 do niniejszego Programu. Narzędzia te, będą zawierały analizę wskaźnikową obszaru i będą dostarczane corocznie do Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego.

Monitoring Programu przejawia się w czterech płaszczyznach:

1. Monitorowanie podstawowych parametrów Gminnego Programu Rewitalizacji na etapie przyjęcia Programu oraz późniejszych jego aktualizacji.
2. Monitorowanie stopnia realizacji celów.
3. Monitorowanie skutków realizacji Programu poprzez analizę poziomu wskaźników wykorzystywanych na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji.
4. Bieżący monitoring poziomu wdrażania Programu – stopień realizacji poszczególnych projektów.

Raport monitoringowy będzie przygotowywany corocznie przez Zespół ds. Rewitalizacji we współpracy z Komitetem Rewitalizacji. Sprawozdawczość za dany rok zostanie opracowana do 31 marca następnego roku kalendarzowego.

12.2. Ocena skuteczności działań rewitalizacyjnych

Stałe monitorowanie procesów zachodzących w przestrzeni obszaru zdegradowanego daje możliwość rozpoznania kierunków oraz bieżących potrzeb interesariuszy rewitalizacji.

Skuteczność procesu rewitalizacji jest możliwa do zweryfikowania dzięki ocenie realizacji przedsięwzięć naprawczych. Analiza zachodzących zmian pozwoli stwierdzić, czy skutecznie zostało wyeliminowane zjawisko degradacji i jego negatywne konsekwencje oraz czy w wyniku prowadzonego procesu nie zaistniała konieczność skupienia się na problemach wcześniej niewystępujących.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Żmigród na lata 2022-2032 podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Burmistrza przy pomocy Zespołu ds. Rewitalizacji co najmniej raz na 3 lata. Sporządzona ocena podlegać będzie zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz zostanie opublikowana na stronie BIP Urzędu Miejskiego w Żmigrodzie, zgodnie z art. 22 ust. 1 pkt 1, 2 ustawy o rewitalizacji.

12.3. System wprowadzania modyfikacji do programu

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żmigród na lata 2022-2032 będzie przestanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w Programie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Burmistrz Gminy Żmigród wraz z Zespołem ds. Rewitalizacji w porozumieniu z Komitetem Rewitalizacji zidentyfikują konieczność modyfikacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żmigród na lata 2022-2032, Burmistrz występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku należy załączyć opinię, że Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Żmigród wymaga aktualizacji wraz z oceną aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ewentualna zmiana Gminnego Programu Rewitalizacji następuje w trybie, w jakim został on uchwalony.

13. Określenie zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego implementacja Gminnego Programu Rewitalizacji prowadzi ze sobą szereg zmian podejmowanych uchwałami dotyczących:

1. Wieloletnich programów gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy.
2. Zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, w tym zasad i kryteriów wynajmowania lokali, których najem jest związany ze stosunkiem pracy, jeżeli w mieszkaniowym zasobie gminy wydzielono lokale przeznaczone na ten cel.

Dla Gminy Żmigród są to:

- Uchwała Nr 0007.XXVI.368.2021 Rady Miejskiej w Żmigrodzie z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Żmigród.
- Uchwała Nr 0007.V.46.2011 Rady Miejskiej w Żmigrodzie z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie zasad gospodarowania nieruchomościami Gminy Żmigród.

Jednak z uwagi na charakter planowanych przedsięwzięć nie przewiduje się zmian w powyższych uchwałach w przypadku wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmigród na lata 2022-2032.

14. Określenie niezbędnych zmian w uchwale dot. Komitetu Rewitalizacji

Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji uchwali Rada Miejska w Żmigrodzie w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji stanowił będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełnił będzie funkcję opiniotwórczo-doradczą.

Zakłada się, że w strukturach Komitetu Rewitalizacji znajdą się m.in. przedstawiciele mieszkańców obszaru rewitalizacji, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych, w tym instytucji kultury i oświaty czy przedsiębiorców działających w obszarze rewitalizacji.

Przewiduje się ewentualną możliwość dokonania zmian w Uchwale regulującej zasady wyboru członków Komitetu Rewitalizacji w celu włączenia przedstawicieli terenu objętego rewitalizacją. Liczebność Komitetu Rewitalizacji może zostać przedyskutowana w przypadku podjęcia zmian w powyższej Uchwale w drodze konsultacji społecznych.

15. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji istnieje możliwość ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Takie rozwiązanie można wprowadzić na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta za pomocą odrębnej uchwały przyjmowanej przez radę gminy. Uchwała ta stanowi akt prawa miejscowego. Specjalna Strefa Rewitalizacji może zostać wyznaczona w granicach obszaru rewitalizacji, na okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia.

Ze względu na specyfikę przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz plany inwestycyjne gminy, nie przewiduje się ustanawiania Specjalnej Strefy Rewitalizacji na terenie centrum Żmigrodu.

16. Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

16.1. Wskazanie zakresu zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Obszar rewitalizacji, jak i całej Gminy Żmigród objęty jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Żmigród, przyjętego Uchwałą Nr

203/XXIII/01 Rady Gminy i Miasta Żmigród z dnia 18 czerwca 2001 r. wraz z późniejszymi zmianami. Ostatnia zmiana Studium przyjęta została Uchwałą Nr 0007.XXXVIII.492.2022 Rady Miejskiej w Żmigrodzie z dnia 22 czerwca 2022 r. w sprawie uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żmigród” dla terenów w obrębie Sanie. Na podstawie analizy dokumentu, stwierdzono, iż nie wystąpi konieczność wprowadzenia zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wynikających z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żmigród na lata 2022-2032, gdyż projektowane przedsięwzięcia są zgodne z polityką przestrzenną przedstawioną w Studium. W wyniku realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie nastąpi zmiana funkcji obszarów wskazanych w ww. dokumencie.

16.2. Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany

W granicach obszaru rewitalizacji obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla centralnej i wschodniej części miasta Żmigród (Uchwała Nr 0007.V.24.2015 Rady Miejskiej w Żmigrodzie z dnia 25 lutego 2015 r.);
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w rejonie ulicy Sportowej w Żmigrodzie (Uchwała Nr 201/XXI/04 Rady Miejskiej w Żmigrodzie z dnia 30 września 2004 roku);
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ul. St. Batorego i ul. Sportowej w Żmigrodzie (Uchwała Nr 0007.XXX.398.2021 Rady Miejskiej w Żmigrodzie z dnia 19 listopada 2021 r.).

Realizacja projektów rewitalizacyjnych nie wymaga uchwalenia bądź zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego znajdujących się zarówno w granicach obszaru rewitalizacji, a także poza nim – w przypadku realizacji przedsięwzięć znajdujących się poza obszarem rewitalizacji. W wyniku realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji nie zmieni się przeznaczenie terenów określonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, a planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne nie naruszą przepisów określonych w tych dokumentach.

17. Załączniki

Załącznik 1: Diagnoza obszaru Gminy służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Załącznik 2: Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

Spis tabel

Tabela 1. Obszary zdegradowane na terenie gminy Żmigród, tj. jednostki, dla których wskaźnik syntetyczny Perkala przyjął w sferze społecznej wartości poniżej 0 oraz dla których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych w co najmniej jednej z pozostałych sfer.	9
Tabela 2. Zestawienie wskaźników obrazujących sferę społeczną w gminie Żmigród i na obszarze rewitalizacji.	14
Tabela 3. Charakterystyka obiektów publicznych w centrum Żmigrodu.....	29
Tabela 4. Charakterystyka organizacji pozarządowych funkcjonujących na obszarze rewitalizacji.....	34
Tabela 5. Cele i kierunki rewitalizacji.	44
Tabela 6. Opis dokumentów powiązanych z Gminnym Programem Rewitalizacji.	45
Tabela 7. Opis projektu zintegrowanego nr 1.	54
Tabela 8. Opis projektu zintegrowanego nr 2.	60
Tabela 9. Opis projektu zintegrowanego nr 3.	65
Tabela 10. Opis projektu zintegrowanego nr 4.	71
Tabela 11. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	74
Tabela 12. Powiązania planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	79
Tabela 13. Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	80
Tabela 14. Zestawienie kluczowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych w poszczególnych perspektywach finansowych Unii Europejskiej.....	82
Tabela 15. Szacunkowe ramy finansowe podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	87
Tabela 16. Ramowy harmonogram realizacji procesu rewitalizacji.....	90

Spis rysunków

Rysunek 1. Jednostki analityczne wyznaczone na terenie gminy Żmigród.	7
Rysunek 2. Podział Miasta Żmigród na jednostki analityczne, spełniające wymóg ustawowy tzw. zasady 20/30.	8
Rysunek 3. Obszar rewitalizacji w gminie Żmigród.	10
Rysunek 4. Struktura przestrzenno-funkcjonalna obszaru rewitalizacji.	13
Rysunek 5. Struktura wieku ludności na obszarze rewitalizacji.	16
Rysunek 6. Przykłady aktów wandalizmu na obszarze rewitalizacji: graffiti na jednym z podwórek w centrum Żmigrodu oraz w pobliżu dworca PKP.	18
Rysunek 7. Przykłady opuszczonych lokali użytkowych w centrum Żmigrodu.	20
Rysunek 8. Niezagospodarowane odpady zalegające na obszarze rewitalizacji.	23
Rysunek 9. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią.	24
Rysunek 10. Obiekty zabytkowe występujące na obszarze Żmigrodu: wieża ciśnień oraz Zespół Pałacowo-Parkowy.	26
Rysunek 11. Wygląd niezagospodarowanych podwórek w centrum Żmigrodu.	27
Rysunek 12. Stan i jakość chodników na terenie centrum Żmigrodu.	28
Rysunek 13. Stan elewacji wybranych kamienic w centrum Żmigrodu.	31
Rysunek 14. Struktura części programowej Gminnego Programu Rewitalizacji.	43
Rysunek 15. Szacunkowe zestawienie wartości podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	86
Rysunek 16. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji.	89
Rysunek 17. Przykłady materiałów z przeprowadzonych warsztatów.	94